

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN MATEO

Ihyan ndico che ndata yahn Dihvo vo Jesucristo

¹ Tuhca cochi ndata yahn Dihvo vo Jesucristo. Ihyan ndico yahn ye ne, David man, Abraham man.

² Daya Abraham ne, Isaac. Daya Isaac ne, Jacob. Daya Jacob ne, Judá nduco dihno se. ³ Daya Judá nduco Tamar ne, Fares man, Zara man. Daya Fares ne, Esrom. Daya Esrom ne, Aram. ⁴ Daya Aram ne, Aminadab. Daya Aminadab ne, Naasón. Daya Naasón ne, Salmón. ⁵ Daya Salmón nduco Rahab ne, Booz. Daya Booz nduco Rut ne, Obed. Daya Obed ne, Isaí. ⁶ Daya Isaí ne, rey David. Daya rey David nduco ndahta yahn Urías ne, Salomón.

⁷ Daya Salomón ne, Roboam. Daya Roboam ne, Abías. Daya Abías ne, Asa. ⁸ Daya Asa ne, Josafat. Daya Josafat ne, Joram. Daya Joram ne, Uzías. ⁹ Daya Uzías ne, Jotam. Daya Jotam ne, Acaz. Daya Acaz ne, Ezequías. ¹⁰ Daya Ezequías ne, Manasés. Daya Manasés ne, Amón. Daya Amón ne, Josías. ¹¹ Daya Josías ne, Jeconías nduco dihno se. Tahn min che din sandado yahn Babilonia preso ihyan nación yahn Israel, quenda se ihyan.

¹² Cuahn che chenán ihyan chahn nación yahn Babilonia, chihndeyan Salatiel, daya Jeconías. Daya Salatiel ne, Zorobabel. ¹³ Daya Zorobabel ne, Abiud. Daya Abiud ne, Eliaquim. Daya Eliaquim

ne, Azor. ¹⁴ Daya Azor ne, Sadoc. Daya Sadoc ne, Aquim. Daya Aquim ne, Eliud. ¹⁵ Daya Eliud ne, Eleazar. Daya Eleazar ne, Matán. Daya Matán ne, Jacob. ¹⁶ Daya Jacob ne, José, ihyan min che chihnevaco nduco María, chaco Dihvo vo Jesucristo. Dihvo vo ne, a ihyan min che a va çade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehñse.

¹⁷ Ri ndichecun ihyan ndico che cochi rihco ndata ye nde cuahn che quenán Abraham iyehñse nde nda ro che quenán David. Me nde ro che quenán David ne, te ndichecun ihyan ndico nde nda ro che chahtenan ihyan nación yahn Israel preso nación yahn Babilonia. Me nde ro min ne, te ndichecun ihyan ndico nde nda ro che chihndeyan Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che a va çade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehñse.

Nduhça che chihndeyan Dihvo vo Jesucristo

¹⁸ Tuhça chi che chihndeyan Dihvo vo Jesucristo: Chaco ye, María ne, a va ndudo yahn ye che cahnevaco ye nduco José. Numanahn che metah cahnevaco ye ne, nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs ndaca daya ye. ¹⁹ Nducote ndah ihyan José ne, cuahn che checadino ye che quenun daya María ne, hua nahn ye che cora vedecuihno yahn ihyan min. Chemin che chihco dama ino ye che decuihno ye ndudo yahn ye nduco vih, tin deman no ye, çava che hua cadino ihyan. ²⁰ Ate ndihchero ye van yahnde yahn ye ama ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne rahn ángel me ri ye ihyan:

—José, ndata yahn David, hua dehve rahque, co cahnevaque nduco María. Hua ndeh ndedecadine, te che quenun daya ye ne, a nduco ved-erihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs.

²¹ Cuahn che cuhndeyan decuah me ne, cuaconehn che duche JESUS, te a ihyan min che ndedevahn ye ihyan yahn ye, cava che hua conda ihyan chahn, din nunde yahn ye.

²² Tihca chi nducuahn chemin cava che conahn che chihquentiyon Dihvo vo Dendiohs, dirun ihyan profeta tuhca:

²³ Ama ndahta ntuhco ne, conun daya ye.

Cuahn che cuhndeyan ne, conan che duche Emanuel.

Che tihca duche ne, conahn che Dendiohs nduco ye uvo.

²⁴ Cuahn che ntuche José ne, dinahn ye nduhca che chihquentiyon angel me ihyan, ne chihnevaco ye nduco María. ²⁵ Ate metah conan cuma ye ihyan nde chuh ro che chihndeyan decuah me. Cuahn che chihndeyan decuah me ne, JESUS chaconahn ye che duche.

2

Chahn ihyan devano nevahnecon ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Chihndeyan Dihvo vo Jesucristo yan Belén, estado yahn Judea, cuahn che quenan rey Herodes rihquentiyon ye estado min. Tahn min ne, o ino ihyan devano che chica ye yahn yahn cuahn nan che riquendah yahn ne, nda ye yan Jerusalén, ² ne tumerune ye:

—¿Ti quenan rey yahn ihyan nación yahn Israel che a chihndeyan ye ne? A devano nuhn che a va ye, te a ndihchero nuhn iyon che rihco ro che a chihndeyan ye. Chemin che cochi nuhn ndeva nuhn yavenan ye.

³ Cuahn che checadino rey Herodes che tihca ne, ama ndeh ndedecadino se. Namin nducoyaca ihyan yan Jerusalén ama ndeh ndedecadino ye.

⁴ Tuhme chihquentiyon rey me che ndo dama chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ne tumerune se ti va cade che cuhndeyan ihyan che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehense. ⁵ Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Yan Belén, estado yahn Judea, va cade che cuhndeyan ye, te dirun ihyan profeta tuhca:

⁶ Yan Belén, estado yahn Judea ne, co cuande van yan rahte yahn estado min, te min va che cuhndeyan ihyan ndinan che din ye cudado ihyan yahn Dendiohs, ihyan nación yahn Israel.

⁷ Chihno min ne, cuahn ndeh cah rey me ihyan devano chahn, ne tumerune se ihyan deh ro niyon che chihnde ro iyon me. ⁸ Tuhme chihquentiyon se ihyan chahn, ne rahn se:

—Cuahn nchuhn yan Belén, tumerune ndah ne ti quenan decuah me, ne cuahn che a ntaca ne ne, checu ne ndudo yahn cava che namin cahn ndeva yavenan.

⁹ Chihno chihcovan ihyan chahn che rahn rey me ne, quendi ye cuahn ye. Tuhme iyon me ne, quendahnah cuahn nde nda cuaco nan che quendite decuah me, ne min quendihco. ¹⁰ Cuahn

che ndihchero ihyan chahn che quendihco iyon me min ne, ama chi yeno ye. ¹¹ Chenda ye chete vah, ne cuahn che ndihchero ye lihn me nduco chaco Mariá ne, chehntihya ye ndeva ye yavenan. Tuhme nahne ye yave nan che chenun tume yahn ye, ne tendah ye diyahnguan man, cuhn man, nundedan che duche mirra man, cah ye co yahn lihn me. ¹² Chihno min ne, cah Dendiohs che checadino ihyan chahn van yahnde yahn ye che metah ndaconan ye nan quenun Herodes, ne chemin che chahconan ye yune, conahn ye yan vaco ye.

Chano José, quenda ye Mariá nduco lihn me, cuahn ye nación yahn Egipto

¹³ Cuahn che a conahn ihyan devano chahn ne, ndihchero José van yahnde yahn ye ama ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne rahn ángel me ri ye ihyan:

—Cuiquenda sahn dihn nduco chaco se, ne codin vi, cuehn cuahn nación yahn Egipto. Min conen nde ro che cahcantiyón che ndaconen, te Herodes ne, nuhn se sahn dihn me cava che cahno se sahn.

¹⁴ Ndetahno quenda José sahn dihn me nduco chaco se chete rahn, cuahn ye cuahn nación yahn Egipto. ¹⁵ Min chahtenan ye nde nda ro che chih Herodes. Tihca chi cava che conahn ndudo che cah Dendiohs, dirun ihyan profeta tuhca: “Nde nación yahn Egipto quenda Dayá.”

Dechuh Herodes sandado, chahn se chihno se checahya

¹⁶ Cuahn che tumacadino Herodes che चाह-cotahn ihyan devano chahn yahn se ne, ama chitān se, ne dechuh se sandado yan Belén man, yan che nino min man, che chihno se nducoyaca decuah चाहn, nde chechaha che a ri o nduyo, te a tih va ro che ndihchero ihyan devano chahn iyon me. ¹⁷ Nduco tihca chinahn ndudo che dirun ihyan profeta Jeremías tuhca:

¹⁸ Ama rah ran ihyan man,
ama raco ye man,
anduhneca ndete che man Raquel raco ye cava
daya ye.

Hua ndaca ye vedechahtino, te a chihno chihno se
daya ye.

¹⁹ Cuahn che a chih Herodes ne, min nación yahn Egipto ndihchero José van yahnde yahn ye, ama ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, ne rahñ ángel me ri ye ihyan:

²⁰ —Cuendiquenda sahn dihn me nduco chaco se, ne conahn nación yahn Israel, te a chih sahn che nahn cahno se sahn.

²¹ Tuhme ndiquenda José sahn dihn me nduco chaco se, ne ndaconan ye nación yahn Israel. ²² Ate checadino José che Arquelao rihquentiyon se menun chida se estado yahn Judea, ne hua chihquino ye quenān ye estado min. Tuhme cah Dendiohs che checadino ye van yahnde yahn ye, ne cuahn ye estado yahn Galilea. ²³ Min quenān ye ama yan che duche Nazaret. Tihca chi cava che conahn nduhca che dirun ihyan profeta yahn Dihvo vo Jesucristo tuhca: “Nazareno cahma ihyan yahn ye.”

3

Juan Bautista ne, rahndudo ye yahn nan che metah duhva

¹ Tahn min ne, nda Juan Bautista estado yahn Judea, yahn nan che metah duhva. Min cahndudo ye ² ne rahn ye:

—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, te Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, a nun cuahn cahcantiyon ye.

³ A yahn Juan che dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

Cuahndudo ama ihyan yahn nan che metah duhva, ne cahma ye tuhca:

“Cuihcoyan nchuhn chedave yahn ne cava che nevah necun ne Dihvo vo.”

⁴ Tino yahn Juan ne, ndiya nduco yudo yahn camello, ne quenan chete ye ama ima. Reh ye ama nan yahcadahn man, rih ye nedih yahn che va van chano man. ⁵ Ihyan yan Jerusalén man, ihyan che vate ye tama te o yan estado yahn Judea man, chihto ico Jordán man ne, rahn ye rihnevan ye che rahndudo Juan. ⁶ Rentuma ino ye nunde yahn ye, ne rehdenune Juan ihyan, min ico Jordán.

⁷ Ama yahn sahn fariseo man, sahn saduceo man, renda se cava che cuehdenune Juan sahn. Ate rihya ye sahn:

Nchuhn ne, nduhchan cu tan tihchan ne. ¿Duh te cuande nchuhn che din nun ino ne cava che ndevahn ne yahn castigo yahn Dendiohs che va che co ne? ⁸ Cuahtenan nchuhn nduhca che rahtenan ihyan che rento ino ye nunde yahn ye numacuahn chedave yahn ye. ⁹ Hua ndere ndonan man ne nchuhn che ndata yahn Abraham nchuhn, te

ndete che nahn Dendiohs che ndere co yahñ ndata yahñ ihyan min ne, nde tu che tuhchan co din ye che ndacondá ihyan che co cuande ye nan ndata yahñ ye. ¹⁰ Man ne, anduhneca ndete che a va yan cu tin cava che cata dihyoduto yahñ. Nducuahñ yahñ che hua cochihve ndute yahñ ne, cata, conun vacoyahñ. Atihnoca co nduco nchuhn che hua cochihve che redin ne, te va che co ne castigo.

¹¹ 'U ne, rehdenuné nchuhn cava che co ro che a nto ino ne nunde yahñ ne. Ate a nun cochi tama ihyan che tahque yudo vederihquentiyon quenán cuma ye che co u, che nde hua rignonun chihvé cava che co mozo yahñ ye. Ihyan min ne, din ye che conun Vaco Ndah yahñ Dendiohs ihyan man, din ye castigo ihyan nunde man. ¹² Nduhca che retive yato ihyan trigo, rih ndah ye, ne rene din dama ye dache yama yahñ, rihquiyahñ ye ne, tihca a nun techecade ihyan min yahñ nducoyaca ihyan. Ihyan che ndah ihyan ye nan Dendiohs ne, quenda ye ihyan vahchetero, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, dechuh ye ihyan van ruchiyahñ che hua nda ro che ntoh.

Chedenune Dihvo vo Jesucristo

¹³ Tahn min ne, chica Dihvo vo Jesucristo estado yahñ Galilea, nda ye ico Jordán nan quenán Juan cava che cuehdenune ye ihyan. ¹⁴ Ate rahn Juan ri ye ihyan:

—U che rendotenán ndih cava che cuehdenune ne u, ¿taca che u cuehdenuné ndih?

¹⁵ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nahn che cuehdenune u, te redin yahn che dinahn vo nducuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs.

Tuhme chehdenune Juan ihyan. ¹⁶ Chihno chedenune Dihvo vo ne, ndiquenda ye van nune. Ura min ndihchero ye Vaco Ndah yahn Dendiohs che chica vahchetero. Deca ro icui deca ro, ne chiya, quenun ihyan. ¹⁷ Tuhme chenun ama ndudo che chica vahchetero che rahn tuhca:

—Sahnguh che Daya. Yahino sahn. Ama yeno che va se.

4

Chundah ne, tumarande se Dihvo vo Jesucristo

¹ Chihno min ne, din Vaco Ndah yahn Dendiohs che cuahn Dihvo vo ama cuan, yahn nan che metah duhva, cava che tumarande chundah ihyan.

² Min quenun ye chete che o raco ro, ne hua cheh ye. Chihno min ne, chi cuico ye. ³ Tuhme chahn nda chundah, ne rahn se ri se ihyan:

—Ndete che Daya Dendiohs ndih ne, codin ne che tu che tuhchan ne, ndaconda pan.

⁴ Ate ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Ndiyu deman pan che rendotenan ihyan, te namin rendotenan ye ndudo yahn Dendiohs.”

⁵ Chihno min ne, quenda se ihyan nde tin yaco yahn yan Jerusalen. ⁶ Rahn se ri se ihyan:

—Ndete che Daya Dendiohs ndih ne, cava ne muhn, co ne nde ndiyahn, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Cahcantiyon Dendiohs ángel yahn ye che din ye
 cudado ndih,
 çāva che hua dehva co yahn ne.

⁷ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Namin ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs
 tuhca: “Hua tumerende Dihve Dendiohs.”

⁸ Chihno min ne, quenda chundah me ihyan
 ama tin ico yaco, ne nahma se ihyan nducuahn
 vederihquentiyon che va iyehñse. ⁹ Rahn se ri se
 ihyan:

—Ndete che cahntihya ne nan, ndeva ne
 yavenan ne, té nducuahn vederihquentiyon che
 tahchan ndih.

¹⁰ Ate ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Cuavi nan, chundah, te a ndirun nan Ndudo
 yahn Dendiohs tuhca: “Cuendeva yavenan Dihve
 Dendiohs. A ihyan min no codinehn yahn ye.”

¹¹ Tuhme chihcoman chundah me ihyan, ne nda
 ángel chinduco ye ihyan.

Canan Dihvo vo Jesucristo ntiyon yahn ye

¹² Cuahn che checadino Dihvo vo che quenun
 Juan vacoyahn ne, conahn ye estado yahn Galilea.

¹³ Ate hua quenun ye yan Nazaret. Tahque ndah
 ye ne, cuahn ye quenun ye yan Capernaum, yahn
 yahn Zabulon man, Neftali man. ¹⁴ Tihca chi çāva
 che conahn nduhca che dirun ihyan profeta Isaías
 tuhca:

¹⁵ Yahn yahn Zabulon man, Neftali man,
 chihto yune che rahn nan vine man, tama lado
 yahn ico Jordán man,
 estado yahn Galilea, yan vaco ihyan tama nación
 man,

¹⁶ min ne, anduhneca ndete che man nan che vate ihyan.

Ate nda ro che anduhneca ndete che condihco dave nan ye.

Ihyan che vate ye min ne, cahnda yahn ye anduhneca ndete che a vate ye tah vederih.

Ate nda ro che anduhneca ndete che co dave yahn ye.

¹⁷ A nde tah n min canan Dihvo vo rahndudo ye, ne rahn ye:

—Cuento ino nchuhn nunde yahn ne, te Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero, a nun cuahn cahcantiyon ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye cun ihyan che retah yahca cava che conduco ye ihyan

¹⁸ Ama yune ne, quechica Dihvo vo chihto vine yahn Galilea. Ndihero ye o ihyan retah yahca, Simón Pedro man, dihno ye Andrés man. Ura min ne, rentihyon ihyan chahn yana chete vine me cava che cotah ye yahca. ¹⁹ Tuhme rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuhn vo conduco nchuhn u, ne ndotenan che din dama ne yahca ne, cacuahn nchuhn cava che din dama ne ihyan, conduco ye u.

²⁰ Ndetahno chihcoman ihyan chahn yana yahn ye, ne cuahn ye nduco Dihvo vo.

²¹ Tah cuahn cana nan me ne, ndihero ye o daya Zebedeo, Jacobo man, Juan man. Chenun ye chete barco nduco chida ye, rentahyon nan ye yana yahn ye. Namin yahve Dihvo vo ihyan, ²² ne ndetahno chihcoman ye chida ye man, barco me man, cuahn ye nduco Dihvo vo.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ama yahñ ihyan

²³ Chihno min ne, quechica Dihvo vo numacuahn yan yahñ Galilea, ricuahn ye nduh cuan yaco yahñ ihyan nación yahñ Israel. Rahndudo ye nduhca che rihquentiyon Dendiohs ihyan yahñ ye, ne redin ye che rendoyahn ihyan cah. ²⁴ Nde numachahte nación yahñ Siria chetuhn ndudo yahñ vederihno che redin ye, ne ama chengu ihyan ihyan cah yahñ ye, ihyan che rih dihca ye man, ihyan che ndi cheche ye man, ne din Dihvo vo che ndoyahn ye. Namin ihyan che chenun vaco chihnga ihyan ne, ndetendah Dihvo vo vaco chihnga chahn. ²⁵ Ama yahñ ihyan chinduco ye ihyan, ihyan estado yahñ Galilea man, ihyan estado yahñ Judea man, ihyan yan Decápolis man, ihyan yan Jerusalén man, ihyan che vate ye tama lado lco Jordán man.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, cahndudo ye ama tingüete

¹ Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ama yahñ ihyan chenun ye min ne, cocha ye ama tingüete, chihnde ye. Tuhme ndo dama ihyan che ritahno ye ihyan nan ye, ² ne chicuahn ye ihyan chahn tuhca:

³—Ihyan che ri ndache ye yahñ che chendihco ye nunde ne, ndah ro yahñ ye, te cuahtenan ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs.

⁴Ihyan che ran ye ne, ndah ro yahñ ye, te necah Dendiohs vedechahtino ihyan.

⁵ 'Ihyan che necun ye ne, ndah ro yahn ye, te cuahtenan ye iyehñse nduhçá che necáñ Dendiohs ndudo yahn ye.

⁶ 'Ihyan che ama nahn ye che runecáde cuahtenan ye ne, ndah ro yahn ye, te conan Dendiohs ihyan çava che conahn nduco ye.

⁷ 'Ihyan che renan vahino ye ihyan chenáñ ne, ndah ro yahn ye, te conan vahino Dendiohs ihyan.

⁸ 'Ihyan che hua chendihco ye nunde ne, ndah ro yahn ye, te ndeva Dendiohs ihyan.

⁹ 'Ihyan che riyahve ye ihyan çava che ndo yan ye nduco vih ne, ndah ro yahn ye, te nedin ðaya Dendiohs ihyan.

¹⁰ 'Ihyan che redin tan ihyan nduco ye yahn che runecáde vatechica ye ne, ndah ro yahn ye, te rihqumentiyon Dendiohs ihyan.

¹¹ 'Ndah ro yahn nchuhn cuahn che çahma tan ihyan nduco ne man, din tan ye nduco ne man, ndere çahma nunde ye yahn ne man, yahn che ritahno ne u. ¹² Cuahn che tihçá cuahno co ne ne, co yeno ne, te ndeva Dendiohs nchuhn, cuahtenan ne vahchetero. A devano ne te a tihçá chahno chi ihyan profeta che chahte ye a rahñ me, din tan ihyan nduco ye.

Ejemplo yahn ima

¹³ 'Ima ne, ama richihve, ate ndete che necan, che metah chihn dihne ne, ametah cochihve. Va che cahtera ihyan, condinun condinahno ye. Chemin che nahn che din nchuhn cudádo vederihqumentiyon che chenan cuma ne.

Ejemplo yahn yahn

¹⁴ Nduhca che richihve yahn che ri ro dave nan ihyan muhn iyehse ne, tihca richihve nchuhn cava nducoyaca ihyan, te a devano ne vederihquentiyon yahn Dendiohs. Yan ne, rihco ihyan ama tin ico, te nahn ye che ndah co ro. ¹⁵ Namin cuahn che nahn yahn ihyan ama yahn ne, rihco ye nan che yaco cava che co ro dave nan ihyan che chenun ye chete vah. Hua rihco ndeh ye man ama cajón. ¹⁶ Namin nchuhn ne, nahn che runecade cuahtechica ne cava che cua cuande nducoyaca ihyan, ne ndeva ye yavenan Chida ne che va ye vahchetero.

Dihvo vo Jesucristo ne, cah cuande ye yahn ley che dirun Moisés

¹⁷ Cuedevano nchuhn che nda ndiyu cava che cuahcotahn yahn ley che dirun Moisés man, ndudo che dirun ihyan profeta man, te cava che cah cuandé ihyan deh conahn. ¹⁸ Cuaco rahn ri nchuhn te numanahn che metah cuihno vahchetero man, iyehse man ne, hua condanan nde ama ndudo nan ley min. Nde nducuahn che hua nduh rigonun chihve che rahco ihyan ne, va che conahn. ¹⁹ Chemin che adecoduhno ihyan che cahnevi ye ama nan vederihquentiyon yahn, andahre hua nduh rigonun chihve che rahco ye, ne tihca cacuahn ye ihyan chenahn ne, ihyan min ne, hua nduh rigonun chihve ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. Ate ihyan che dinahn ye nducuahn, ne tihca cacuahn ye ihyan chenahn ne, ama rigonun chihve ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. ²⁰ Rahn ri nchuhn te ndete che hua nde tahque runecade cuahtechica ne che co sahn fariseo man, sahn devano ley che

dirun Moisés man ne, nde hua co cuahtenan ne vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua nahn che co tan ihyan

²¹ Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndico yahn ne chicuahn ye tuhca: “Hua cahne ihyan, te adecoduhno ihyan che cahno ye vih ne, va che co ye castigo.” ²² Ate u ne, rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che co tan ye nduco ihyan chenahn ne, va che co ye castigo. Adecoduhno ihyan che cahva ye nduco ihyan chenahn ne, va che ndo dama ihyan ndinan, din ye castigo ihyan. Adecoduhno ihyan che cahma ye co ye tama ca ihyan che nahn dave yahn ne, cahnda yahn ye, te nduco nunde min ne, codin che conun ye van ruchiyahn.

²³ Chemin che rahn ri nchuhn te andahre a nda ne nan ta nduco vedino che cah ne Dendiohs, ate ndete che ura min nta tin ne che va nunde yahn ne nan ihyan ne, ²⁴ cuihco ndah ne vedino me chihto nan ta, ne dinoca cahne ne ndaca ne che nchahco nunde ihyan min, cuenedin ndah ne ndudo nduco ye. Tuhme co cah ne vedino yahn ne.

²⁵ Me ndete che va ihyan che nahn caaca nunde ye yahn nchuhn ne, codin nun ino ne cuenedin ndah ne ndudo nduco ye numanahn che metah caaca nunde ye yahn ne, te ndete che hua ne, cahco ye nchuhn tah intiyahn. Intiyahn ne, cahcantiyon ye policia che tihyon se nchuhn vacoyahn, ²⁶ ne cuaco rahn ri nchuhn te min cuahtenan ne nde cuihno nedihve ne nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndere cuahtenan ihyan nduco ndahta che hua nihnevaco nduco ye

²⁷ Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndico yahn ne chicuahn ye tuhca: “Hua ndere conen nduco ndahta che hua nihnevaco ndoque.” ²⁸ Ate u ne, rahn ri nchuhn te adecoduhno ihyan che ndihchero ye ama ndahta, ne ndedecadino ye che nahn conan ye nduco te ne, nduco chemin a quendihco ye nunde nduco te nan Dendiohs, te anduhneca ndete che a quenan ye nduco te.

²⁹ Ndete che cava ama ndutinan nchuhn adeche denda ne, cuahtendihco ne nunde ne, hua tumacah ne yahn. Codin ne cuande anduhneca ndete che a tico ne chacondah ne, te tahque ndah che conda ama ndutinan ne yodemin ca che cuahtenun ne van ruchiyahn. ³⁰ Ndete che cava ama tah nchuhn adeche denda ne, cuahtendihco ne nunde ne, hua tumacah ne yahn. Codin ne cuande anduhneca ndete che a chihca ne chacondah ne, te tahque ndah che conda ama tah ne yodemin ca che cuahtenun ne van ruchiyahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndahca che tehche ihyan ndahta yahn ye

³¹ Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca: “Adecoduhno ihyan che nahn tehche ye ndahta yahn ye ne, va che dirun ye ama caca, cah ye tahn nan che cahco ro ye che a ntehche ye tahn.” ³² Ate u ne, rahn ri nchuhn te co tehche ihyan ndahta yahn ye atenan ndete che conan te nduco tama chahn, te ndete che ndere tehche ye tahn ne, cuahn che cuhnde te nduco tama se ne, a man ye quendihco ye nunde. Namin

adecoduhno ihyan che cahnevaco ye nduco ama ndahta che ntehche inchañh te tañh ne, condihco ye nunde.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ntihyon yan ihyan Dendiohs cuahn che cah ye ndudo yahn ye

³³ 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca: "Hua ndere cah ndudo yehn Dihve Dendiohs, te va che dinehn nducuahn ndudo yehn che cah." ³⁴ Ate u ne, rahn ri nchuhn te hua cah ne ndudo yahn ne, ntihyon yan ne Dendiohs. Namin hua ntihyon yan ne vahchetero, te min quen an ye rihquentiyon ye. ³⁵ Nde hua ntihyon yan ne muhn iyehñse, te quen an ye numachahte. Nde hua ntihyon yan ne Jerusalén, te yan yahn ye. ³⁶ Nde hua ntihyon yan ne tin ne, te nde ama yudo tin ne ne, metah vederihquentiyon yahn ne che cahcantiyon ne che ndacorun color yahn. ³⁷ Cuahn che cah ne ndudo yahn ne ne, hua ntihyon yan ne nde ama nan dehtenduh. Ama no ndudo cahma ne, a tihca, a o hua tihca, te che rentihdenan ca ne ndudo cava che cotahno ihyan ne, chundah rihquentiyon se chemin.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndahconan ihyan yahn vih nduco vedetan

³⁸ 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca: "Adecoduhno nunde che din ihyan ne, a nunde min no va che nuhnde menun yahn ye." ³⁹ Ate u ne, rahn ri nchuhn te hua dama co ne nduco ihyan che din tan ye nduco ne. Ndete che va ihyan che cuahn ye ama lado vaconan ne ne, ndotenan che dama co ne nduco

ye ne, cuahnecun ne che cuahn ye tama laḁo.
⁴⁰ Ndete che va ihyan che caḁa nunde ye yahn ne, nahn cahnevi cahteca ne ne, caḁ ne nde cahteca tu yahn ne ihyan. ⁴¹ Ndete che taḁn nun sandaḁo nchuhn yune, caḁcantiyon se che quendehde ne chede yahn se nduhneva che rihquentiyon ley ne, nde chuhnan ca cuiquendehde ne yahn se. ⁴² Adecoduhno ihyan che caḁa ye dehtenduh yahn nchuhn, a nahn yahn ye, o nahn tumanan no ye ne, caḁ ne ihyan.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che din yahino ihyan ihyan che taḁn ye nduco ye

⁴³ 'Nchuhn ne, a devano ne te chicuahn ihyan ndico yahn ne tuhca: "Codin yahine ihyan che yahino ye di, ne codin tan nduco ihyan che redin taḁn ye ndoque." ⁴⁴ Ate u ne, raḁn rí nchuhn: Codin yahino ne ihyan che rendihche taḁn ye nchuhn maḁ, cuica ne Dendiohs che din ye che ndah nduco ihyan che raḁva ye yahn ne maḁ, ihyan che rihya ye nchuhn maḁ, ihyan che redin taḁn ye nduco ne maḁ. ⁴⁵ Ndete che tihcaḁ din nchuhn ne, daḁa ri ne nduco Chida ne che va ye vahchetero, te ihyan min ne, redin ye che rendihco dave yahn yaḁn maḁ, redin ye che ran co maḁ, caḁa che ndah yahn ihyan che ndah ihyan ye maḁ, ihyan che duhtuno ihyan ye maḁ. ⁴⁶ Ndete che atenaḁ ihyan che yahino ye nchuhn din yahino ne ne, ¿dehra cochihve yahn ne?, te nde saḁn rica tume caḁe iyo tihcaḁ redin se. ⁴⁷ Namin ndete che atenaḁ combiero yahn ne necaḁ ne Dendiohs ihyan ne, ¿dehra cochihve yahn ne?, te nde ihyan che hua devano ye che va Dendiohs tihcaḁ redin ye. ⁴⁸ Nchuhn

ne, nahn che runecaḁe ne nduhcā che runecaḁe Chida ne che va ye vahchetero.

6

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhcā che redin yahn che din ihyan vedevahino

¹Cuihco nchuhn cudaḁo che hua din ne dehtenduḁ che ndah atenan cava che ndihchero ihyan, te ndete che cava che ndeva ihyan yavenan ne che tihcā din ne ne, nde hua cochihve yahn ne nan Chida ne che va ye vahchetero. ²Chemin che cuahn che din ne vedevahino ne, co din ne cuande che hua cadino nde ama ihyan. Hua dama co ne nduco sahn che o nan o chende se che redin se vedevahino nan nducoyaḁa ihyan, chete yaco man, cuahn yune man. Sahn chahn ne, tihcā redin se cava che ndonan ihyan sahn, ate cuaco rahn ri nchuhn te nde hua cochihve yahn se nan Dendiohs che tihcā redin se. ³⁻⁴Ndaconan rahn ri nchuhn te cuahn che din ne vedevahino ne, co din ne cuande che hua cadino nde ama ihyan, cava che Chida ne che rendihche ye nducuahn che redin ne ne, ndahco menun ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhcā che covah ye

⁵Nchuhn ne, cuahn che covah ne ne, hua din ne nduhcā che redin sahn che o nan o chende se che renan ino se rahtendi se revah se chete yaco man, cuahn yune man, nan che co ndihchero nducoyaḁa ihyan sahn. Cuaco rahn ri nchuhn te nde hua cochihve yahn se nan Dendiohs che tihcā redin se. ⁶Cuahn che covah nchuhn ne, codin ne cuande che hua van yahn ihyan. Tahque

ndah che deman ne covah ne chete vah nan che deman Chida ne cahnevan ye. Cuedevano ne te rendihchero ye nchuhn, ne ndahco menun ye yahn ne.

⁷ Cuahn che covah nchuhn ne, hua din ne nduhca che redin ihyan che hua devano ye che va Dendiohs. Ama ndeh revah ye nan dehtenduh che redin ye dendiohs yahn ye, te rahco ye te nduco che ama ndeh revah ye ne, cahnevan dendiohs yahn ye. ⁸ Hua dama co ne nduco ye nan che revah ne, te Chida ne ne, nde ura che ametah caca ne ihyan ne, a devano ye nducuahn dehtenduh che rendotenan ne. ⁹ Chemin che covah nchuhn tuhca:

Chida nuhn che va ne vahchetero,
Rica nuhn ndih che din ne che ndeva nducoyaca
ihyan yavenan ne, co devano ye che metah
nde ama nunde nan ne.

¹⁰ Rica nuhn ndih che cuanan cahcantiyon ne nuhn.

Nahn nuhn che dinahn ihyan iyehnse vederihquentiyon yahn ne nduhca che redinahn angel che vate ye vahchetero.

¹¹ Cuete ne che cheh nuhn man ro cuh.

¹² Cuenchahco ne nunde yahn nuhn nduhca che renchahco man nuhn yahn ihyan che redin tan ye nduco nuhn.

¹³ Cuenedevahn ne nuhn tah chundah, hua cuah-necun ne che tumarande se nuhn.

Tihca, te a ndih che rihquentiyon ne cuahn dama. Ama yudo vederihquentiyon quenana cuma ne. Tihca co.

¹⁴ Cuedevano nchuhn te ndete che nchahco ne yahn ihyan che redin tan ye nduco ne ne, namin

Chida ne che va ye vahchetero nchahco ye nunde yahn ne. ¹⁵ Ate ndete hua nchahco ne yahn ihyan ne, namin Chida ne che va ye vahchetero ne, hua nchahco ye yahn ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye ihyan nduhca che cuahte ye yahte

¹⁶ 'Nchuhn ne, cuahn che cuahte ne yahte ne, hua din ne nduhca che redin sahn che o nan o chende se. Sahn chahn ne, ndih ran vaconan se cava che cadino ihyan che vate se yahte. Cuaco rahn ri nchuhn te nde hua cochihve yahn se nan Dendiohs che tihca redin se. ¹⁷ Cuahn che cuahte nchuhn yahte ne, cuahco nan ne man, cuih ne caca tin ne man, ¹⁸ cava che nde hua cadino ihyan che vate ne yahte. Chida ne a devano ye, te rendihchero ye nchuhn, ne ndahco menun ye yahn ne.

Ejemplo yahn vedecuihca

¹⁹ 'Hua cuahcoran nchuhn cava vedecuihca che a chemin no din dama ne. Hua regu, te rine iteduhn man, reh dache man, renda sahn duco, riquenda se man. ²⁰ Tahque ndah ne, codin nun ino ne cava che cuahtenan ne vahchetero, te chemin ne, anduhneca ama vedecuihca che hua redetoh iteduhn man, hua reh dache man, hua riquenda sahn duco man. ²¹ Nahn che tihca din nchuhn. A devano ne te nan che va vedecuihca ne, a yahn chemin no che rendedecadino ihyan.

Ejemplo yahn ndutinan ihyan

²²⁻²³ 'Ndutinan nchuhn ne, nduhca ama yahn che richihve yahn ne che ri ro nan ne. Ndete che ndah ndutinan ne ne, ndah ro nan ne. Ate ndete che hua ne, anduhneca ndete che man nan

che vate ne. Atihnoçā vederendedecadino yahn ne, te ndete che cochihve ne, conahn ndah ne vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ate ndete che cuahcotāhn ne vederihquentiyon yahn ye ne, hua cochihve vederendedecadino yahn ne, ne anduh-neçā ndete che āma man nān che vate ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che a Dendiohs va che din yahino ihyan ndiyu vedecuihca

²⁴ 'Nde āma ihyan ne, hua co cuahtenan cuma ye o dihve ye dāmandahn, te din yahino ye āma, ne çahcomān ye tāmā, o dinahn ye yahn āma, ne cuahcotāhn ye yahn tāmā. Atihnoçā nchuhn, te hua co din yahino ne Dendiohs ndete che yahino ne vedecuihca.

Dendiohs ne, redin ye cudādo ihyan yahn ye

²⁵ 'Rāhn rí nchuhn: Hua cuahcorān ne deh cheh ne mān, deh cuh ne mān, ti ndāça ne tino che cuahtenun ne mān. A Dendiohs che deco ye nchuhn iyehñse, ne te ye che cheh ne mān, tino che cuahtenun ne mān. ²⁶ Cua cuande nchuhn. Yahda ne, andahre hua rendotenan che din te nduhçā che redin ihyan che rino ye ndāta mān, rentumanan ye ndute ndāta mān, rih ndah ye mān, ate Chida ne che va ye vahchetero ne, redin ye che rendāça te che reh te. Cuedevano ne te tahque redin ye cudādo nchuhn che co ite chahn. ²⁷ Nde āma nchuhn, andahre āma ndedecadino ne, ate hua co din mān ne che cuihta ne māhn metro.

²⁸ 'Nde hua redin yahn che ndedecadino nchuhn ti ngua ne tino che cuahtenun ne. Cua cuande ne. Nānda ne, hua rendotenan che din nduhçā che redin ihyan che redin ye ntiyon mān,

riya ye tino mañ, ²⁹ ne ráhn rí nchuhn te nde rey Salomón andahre ama chahte vederihquentiyon quenán cuma ye, ate tahque ndah chan ro nanda che co tino che quenun ye. ³⁰ Nchuhn che ndeh rendedecadino ne cava ne, nducote redin Dendiohs che ama ndah chan ro nanda andahre ama o ro ra regu, cuedevano ne te tahque redin ye cudado nchuhn. ³¹ Chemin che hua nahn che ama ndedecadino ne deh cheh ne mañ, deh cuh ne mañ, ti ngua ne tino yahn ne mañ. ³² Ihyan che nde hua devano che va Dendiohs ne, ama rendedecadino ye yahn dehtenduh chemin chan. Ate nchuhn ne, va Chida ne vahchetero che redin ye cudado nchuhn, ne a devano ye yahn dehtenduh che rendotenan ne. ³³ Menan vihca cuahneacun ne che cahcantiyon ye nchuhn mañ, runecade cuahtechica ne nduhca che nahn ye mañ, ne te ye nducuahn dehtenduh chemin chan che rendotenan ne. ³⁴ Chemin che hua ndedecadino nchuhn taça cuahno co ne caviyan deman, te queri ama ro ne, va vederahn yahn ne, ne hua redin yahn che cuahcoran ne taça cuahno co ne.

7

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che hua ndahchenan ihyan vih

¹ Hua ndahchenan nchuhn ihyan cava che hua din Dendiohs castigo nchuhn. ² Nduhca che ndahchenan ne ihyan ne, tihca cua cuande Dendiohs nchuhn, din ye castigo nchuhn. ³ Ndete che ndahchenan ne ama ihyan yahn dehtenduh che hua ndahca redin ye, ate nde hua retumacadino

ne che va dehtenduh che tahque chihnga redin man ne ne, anduhneca ndete che ama vihto quenun ndutinan ne nde hua retumacardino ne yahn, ate rendaichenan ne ihyan che quenun ama yaca ndutinan ye. ⁴ Ndete che yahve ne ama ihyan che hua ndahca redin ye cuahn che nde tahque chihnga redin man ne ne, anduhneca ndete che cahma ne co ne ihyan che tendah ne yaca che quenun ndutinan ye cuahn che quenun ama vihto ndutinan man ne. ⁵ Ndete che tihca din nchuhn ne, o nan o chende ne. Nahn che dinoca cahcoman ne dehtenduh che tahque chihnga redin ne, tuhme conan yahn ne che yahve ne ihyan che cahcoman ye dehtenduh che hua ndahca redin ye.

Ejemplo yahn yahna man, cuche man

⁶ Nde hua redin yahn che ndere yahve nchuhn ihyan che cheche chedave yahn ye cava che nevahnecon ye ndudo ndah yahn Dendiohs, te denan co tan ye nduco ne man, duche rino ye ndudo me man. Ndete che ndere yahve ne ihyan chemin chan ne, anduhneca ndete che cah ne dehtenduh che ndah yahna, ne denan co tan te, cua te nchuhn man, anduhneca ndete che cahnetave ne tu diyahn nan cuche, ne condinun condinaho te man.

Ejemplo nduhca che covah ihyan, caca ye Dendiohs dehtenduh che nahn ye

⁷⁻⁸ Cuica nchuhn dehtenduh che nahn ne Dendiohs, ne te ye nchuhn. Tihca, te anduhneca che redin man ne. Cuahn che rica ne dehtenduh combiero yahn ne ne, rete ye. Cuahn che renuhn

ne dehtenduh ne, rendaca ne. Cuahn che riyahve ne chende vaco ihyan ne, renahne ye.

⁹ Nde ama nchuhn ne, hua rahcotahn ne yahn daya ne cuahn che rica che cheh. Ndete che rica pan ne, hua rihquino ne recah ne tu. ¹⁰ Ndete che rica yute yahca ne, hua recah ne ama cu. ¹¹ Nchuhn ne, andahre duhtuno ihyan ne ne, recah ne dehtenduh che ndah daya ne. Rahn ri nchuhn te Chida ne che va ye vahchetero ne, nde tahque nun te ye dehtenduh che ndah cuahn che caça ne ihyan.

¹² Codin nchuhn che ndah nduco ihyan nduhca che nahn ne che din ye nduco ne, te tihca rihquentiyon nan ley che dirun Moisés man, libro che dirun ihyan profeta man.

Ejemplo yahn chendevah che tuhco

¹³⁻¹⁴ Andahre ama vahche cuahno nchuhn, ate codin ne fuerza cahcoman ne vedeyeno yahn man ne, codinahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, cava che co tuno ne vahchetero. Rahn ri nchuhn te neve ra ihyan che tuno ye min, ne anduhneca ndete che ama tuhco chendevah nan che condā ye man, ama vahche yune nan che chuh ye man. Me ihyan che riquendi ye vedeyeno yahn man ye ne, ama yahn ye. Ihyan chahn ne, anduhneca ndete che ama chahte chendevah nan che renda ye man, ama ndahca yune nan che rechuh ye man, ate cuahn che cuhnde cade yahn ye ne, co ye castigo, cuahtenun ye van ruchiyahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye tathan ihyan sahn che redin ca che Dendiohs dechuh ye sahn

15 'Ráhn rí nchuhn che cāhco ne cudādo yahn sahn che redin cā se che Dendiohs dechuh ye sahn. Sahn chahn ne, redin cā se che āma necun se, ate āma duhtuno ihyan se. 16 Nchuhn ne, cāhco ne cudādo nducuahn che redin se, ne tumacadino ne duh ihyan se. A devano nchuhn te ndiyu nan yahn yan che ri uva, nde huane nan chano yan che ri higo. 17-18 Yahn ndata che ndah ne, ndah ndute yahn, ne yahn che hua ndah ne, hua ndah ndute yahn. 19-20 Atihnocā sahn chahn, te nan ntiyon yahn se ne, tumacadino nchuhn ndete che numa cuāco vatechica se o rihncheh se. Nducuahn yahn che hua ndah ndute yahn ne, rihca ihyan, rihquiyahn ye. Atihnocā sahn chahn, te va che co se castigo, cuahtenun se van ruchiyahn.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te hua nducoyaca ihyan co cuahtenan ye vahchetero

21 'Hua nducoyaca ihyan che rahn ye yahn che Dihve ye u, cuahtenan ye vahchetero, te atenan ihyan che dinahn ye vederihquentiyon yahn Chidá, ihyan min che va ye vahchetero. 22 Cuahn che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan ne, āma yahn ihyan cāhma ye yahn: "Dihve nuhn, nuhn ne, din nuhn ntiyon yahn ne, ntiyon yan nuhn ndih, ne nduco chemin ndetendāh nuhn vaco chihngā man, din nuhn āma ndeh nan vederihno man." 23 Ate cāhmá có sahn chahn: "Ndiyu ihyan yahn nchuhn. Cuahn ne āma lādo. Nchuhn ne, duhtuno ihyan ne."

Ejemplo yahn name yahn vah

24 'Adecoduhno ihyan che rihcovan ye ndudo che tuhchan che ricuáhn, ne dinahn ye ne, ihyan

min ne, nduhc̄a ama ihyan che vivo ye che chihno ye vaco ye, chihco ye name yahn nan yava. ²⁵ Chihno min ne, ama chi yudo, chan co nah̄n man, chihta ico man, chano yune man. Chuh nune nan nti vah me, ate hua dehva chi yahn, te chiche nti nan yava. ²⁶ Me adecoduhno ihyan che rihnevan ye ndudo che tuhchan che ricuahn, ne hua dinahn ye ne, ihyan min ne, nduhc̄a ama ihyan tundo che chihno ye vaco ye man yahndute. ²⁷ Chihno min ne, ama chi yudo, chan co nah̄n man, chano yune man, chihta ico man. Chuh nune nan nti vah me, ne quenda.

²⁸ Cuahn che chihno chicuahn Dihvo vo ne, ama chahn ino ihyan, ²⁹ te numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs chicuahn ye, ndlyu nduhc̄a che ricuahn sahn devano ley che dlr̄un Moisés.

8

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn che ndi se cah che rech̄a yute

¹ Cuahn che ndaconan Dihvo vo che chahn ye tingüete me ne, ama yah̄n ihyan nduco ye. ² Ura min nda ama sahn che ndi se cah che rech̄a yute, chehntihya se nan ye, ne rah̄n se ri se ihyan:

—Dihvé, ndete che nahn ne ne, co din ne che ndoyahn.

³ Tuhme nahn tah̄ ye sahn, ne rah̄n ye:

—Taca hua. Náhn. Man ne, a ndoyehn.

Ndetah̄no che rah̄n ye tihc̄a ne, ndoyahn se.

⁴ Tuhme rah̄n ye ri ye sahn:

—Culhque cudado. Hua cahme nduco nde ama ihyan taca chi che ndoyehn. Tahque ndah ne,

cuehn nan chidocuyan, ndihchero ye di, ne cah vedino nduhca che chihquentiyon Moisés cava che co devano nducoyaca ihyan che a ndoyehn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn sahn decahya yahn ama capitán

⁵ Cuahn che chenda Dihvo vo yan Capernaum ne, ama capitán yahn Roma, chica se favor ihyan, ⁶ ne rahn se:

—Dihvé, sahn decahya yahn ne, ndi cheche se, ametah cocha se.

⁷ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuhn vo ndoque, dín che ndoyahn se.

⁸ Ate rahn sahn capitán me ri se ihyan:

—Dihvé, hua denduh ne ndih cava no u, te u ne, ndiyu ihyan che redin yahn che cahñ ne ndevacó. Nduco ama ndudo che cahma ne ne, ndoyahn sahn decahya yahn. ⁹ Tihca, te namin u ne, va ihyan che nte ye vederihquentiyon quenan cumá, ne vate sandado yahn. Cuahn che rihquentiyón ama se che cahñ se ne, rahn se. Cuahn che rihquentiyón tama che chi se ne, rechi se. Adecodehno che rihquentiyón sahn decahya yahn ne, redinahn se.

¹⁰ Ama cuahn ino Dihvo vo che tihca rahn se, ne rahn ye nduco ihyan che nduco ye:

—Cuaco rahn rí nchuhn te nde van ihyan nación yahn Israel ne, hua ndaca nde ama ihyan che ama ritahno ye nduhca sahnguh. ¹¹ Rahn rí nchuhn te ama yahn ihyan numachahte iyehñse conduco ye Abraham man, Isaac man, Jacob man, cuahtenan ye nduco vih vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. ¹² Ate ihyan che tahque redin yahn che cuahtenan ye vahchetero nan che rihquentiyon

Dendiohs ne, ndotenan che cuahtenan ye min ne, dechuh Dendiohs ihyan cuahn chevah nan che man, ne min cuahtenun ye, cuaco ye man, cheh dihyon ye man.

¹³ Tuhme rahn ye ri ye capitán me:

—Conahn ndevaque, ne nduhca che chitehne ne, tihca conahn ndoque.

Me sahn decahya me ne, a ura min no ndoyahn se.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn indahn Pedro

¹⁴ Ama yune ne, chahn Dihvo vo Jesucristo ndevaco Pedro, ne indahn Pedro ne, quendite ye, ndi ye cah ihno. ¹⁵ Nahn tah ye tah ihyan min, ne ndoyahn ye, chavi cah ihno me. Tuhme necuan ye, ne cah ye, cheh ihyan chahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama yahn ihyan cah

¹⁶ Ro min, cuahn che chi dah ne, ama yahn ihyan nda ye nan Dihvo vo, nda ye ihyan cah man, ihyan che chenun vaco chihnga ihyan man. Dihvo vo ne, nduco ama ndudo no ndetendah ye vaco chihnga chahn. Namin din ye che ndoyahn ihyan cah chahn. ¹⁷ Tihca chi cava che conahn nduhca che dirun ihyan profeta Isaías tuhca: “Man ye cahnevi ye cah yahn ihyan.”

Sahn che nahn conduco se Dihvo vo Jesucristo

¹⁸ Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ama yahn ihyan nduco ye ne, chihquentiyon ye ihyan apóstol yahn ye che cuahtenun ye chete ama barco, chuh ye nduco vih tama lado viche yahn vine yahn Galilea. ¹⁹ Ura min ama sahn devano

ley che dirun Moisés chahn nda se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, nahn conducó ndih adecotino che cahn ne.

²⁰ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Yuhne ne, va ive vaco te, ne yahda ne, va nan che rahte te, ate u che rinducó nducoyaca ihyan ne, metah nde nan che condité.

²¹ Tuhme tama sahn che rinduco se ihyan ne, rahn se ri se ihyan:

—Dihvé, cuahnecun ne che conán nan chidá nde nda ro che coh ye. Cuhché ihyan, tuhme conducó ndih.

²² Ate ndahconan Dihvo vo yahn se:

—Di ne, nahn che condoque u. Hua ndedecadine cava chemin. Ihyan che anduhneca ndete che a ndih ye nan Dendiohs ne, ihyan chahn co cuche ye tenahn yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihco dihn ye yuhne tan

²³ Chihno min ne, chenda Dihvo vo chete barco me nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye nduco vih. ²⁴ Ura min canan rano yuhne tan, ama rendedecuan nune nan vine me nde a renda chete barco me. Me Dihvo vo ne, quiyado ye. ²⁵ Tuhme ndedetuhche ihyan apóstol chahn ihyan, ne rahn ye:

—Dihve nuhn, ¡cuendedevahn ne nuhn!, te cuehchenun nuhn van nune.

²⁶ Ndahconan Dihvo vo:

—¿Dehco che ama vah nchuhn? ¿Taca che hua numa ino ne ritahno ne?

Tuhme necuan ye, chihco dihn ye yuhne me mañ, vine me mañ, ne nuhnde dihn. ²⁷ Nduco neve se vañ ihyan chahn, ne rañn se:

—¿Duhra ihyan cuh che nde yuhne mañ, nde vine mañ, redinahn che rihquentiyon ye?

O sahn yañ Gadara che chenun vaco chihnga sahn

²⁸ Cuahn che nda Dihvo vo tama lado viche yahn vine me, yañ yahn yañ Gadara ne, nda o sahn che chenun vaco chihnga sahn, che chica se vañ yañ yañ nañ che chenun tenahn. Ama redin tañ se che nde ama ihyan hua rihquino ye chuh ye yune nino nañ che chenun se. ²⁹ Ama yudo nañ se rañn se:

—Jesús, Daya Dendiohs, ¿dehco che renun mendañn ne yune yahn nuhn? ¿Taca che cochi ne din ne che chuhrihn nuhn?, te ametah nda ro yahn.

³⁰ Nino min ne, redin ihyan cudado ama yañn cuche. ³¹ Vaco chihnga chahn ne, chica favor Dihvo vo, ne rañn ri ihyan:

—Ndete che ndetendañ ne nuhn ne, cuahneacun ne che conda nuhn cuche sih.

³² Rañn Dihvo vo ri ye vaco chihnga chahn:

—Cuahn nchuhn.

Tuhme ndiquendañ vaco chihnga chahn sahn, ne chenda cuche chahn. Nducoyaca cuche chahn ne, cochahn te rano te nañ ndava, cheranun te chete vine me, chihno chih te.

³³ Sahn che redin cudado cuche chahn ne, ama dihya se chi, ne conahn se rano se cuahn viyañ me. Nda se min ne, neco se ihyan nduhca che chihno chih cuche chahn mañ, deh chi yahn sahn che chenun vaco chihnga chahn mañ. ³⁴ Tuhme chahn

nducoyaca ihyan yan nan che quenun Dihvo vo, ne chica ye favor ihyan che ndaca ye min, nahn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn che ndi cheche se

¹ Chihno me min ne, chenda Dihvo vo chete barco, tuche ye vine me, nta ye yan vaco ye. ² Min nda ihyan nan ye, nda ye ama sahn che ndi cheche se quendite se nan yundo. Cuahn che ndihche Dihvo vo nduhca che ritahno ihyan chahn ne, rahn ye ri ye sahn che ndi cheche me:

—Dayá, hua dehve rahque, a ndaque vederenchahco cava nunde yehn.

³ Min chenun van ama o sahn devano ley che dirun Moisés, ne rendedecadino se: “Sahn tih ne, ducherino se Dendiohs che tihca rahn se.”

⁴ Ndetahno checadino Dihvo vo che tihca rendedecadino sahn chahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—¿Dehco che chihnga rendedecadino nchuhn?

⁵ Ndete che cahmá có sahnguh: “A nchahcó nunde yehn” ne, nde hua có devano ne ndete che va vederihquentiyon yáhn, o hua. Ate ndete che cahmá có sahn: “Cuenecuen, ne cuique” ne, co devano ne. ⁶ Chemin che cava che cadino ne che u che rinducó nducoyaca ihyan ne, quenán cumá vederihquentiyon che nchahcó nunde yahn ihyan ne, condihche ne.

Tuhme rahn ye nduco sahn che ndi cheche me:

—Cuenecuen, cotah yundo yehn, conahn ndevaque.

⁷ Ndetahno necuan sahn min, ne conahn se ndevaco se. ⁸ Nducoyaca ihyan che chenun ye min ne, dihya ye chi, ne ndeva ye yavenan Dendiohs yahn che necah ye vederihquentiyon min Dihvo vo cava che ndah yahn ihyan iyehse.

*Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Mateo che con-
duco ye ihyan*

⁹ Cuahn che chica Dihvo vo min, cuahn ye ne, ndihchero ye ama ihyan che duche ye Mateo. Ihyan min ne, quenan ye ntiyon che rica ye tume cade iyo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuhn vo, condoque u.

Tuhme necuan Mateo, cuahn ye chinduco ye ihyan.

¹⁰ Ama yune ne, reh Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye. Namin nduco ama yahn sahn rica tume cade iyo man, yahn ca sahn nunde man, vate se reh se nduco ye. ¹¹ Ndihchero ama o sahn fariseo, ne rahn se ri se ihyan apóstol chahn:

—¿Dehco che tihca redin Ihyan Ricuahn yahn nchuhn che reh ye dama nduco sahn rica tume cade iyo man, sahn nunde chenahn man?

¹²⁻¹³ Chihnevan Dihvo vo che tihca rahn se, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ihyan cah che rendotenan ye sahn doctor, ndiyu ihyan che hua cah ye. Atihnoqa u, te nda cava che conan ihyan nunde, nto ino ye nunde yahn ye, ndiyu cava ihyan metah nunde yahn ye che rahco ye. Che va che din nchuhn ne, cuahn ne dinahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs che tuhca: “Tahque nahn che cuahtenan cuma

nchuhn vedevahino che co che cahno ne ite, co te vedino nan.”

Tumerune ihyan Dihvo vo Jesucristo yahn yahte

¹⁴ Ura min ne, nda ama o ihyan che rinduco ye Juan Bautista, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Nuhn nduco sahn fariseo cuahn dama rahte nuhn yahte. ¿Dehco che ihyan che rinduco ye ndih hua rahte ye yahte ne?

¹⁵ Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Ihyan che rinduco ye sahn rihnevaco ne, hua rahteran ye. Ate ndete che quenda ihyan sahn ne, cuahteran ye. Atihnocā ihyan che rinduco ye u, te man ro cuh ne, metah deh cuande che cuahte ye yahte. Ate cuahn che nda ro che quenda sahn nunde u ne, tuhme che cuaco, cuahte ye yahte.

Ejemplo yahn tino ndico nduco ima ndico

¹⁶ Hua redin yahn che ndahchetahn vo costum-bre ndico nduco vederihquentiyon ra. Nde ama ihyan hua renecahn ye ama ndi tino ra nan tino ndico, te ndete che tihca din ye ne, ndeva doh tino ra me, ne nde tahque co chahte nan nte yahn tino ndico me. ¹⁷ Namin nde ama ihyan hua rih ye vino ra chete ima ndico, te ndete che tihca din ye ne, condan ima ndico me, cora vino me, ne conda nduh che o. Chemin che va che cuih ihyan vino ra chete ima ra cava che hua dehva co yahn.

Tahn daya Jairo man, tahn ndahta che nahn tah te tino yahn Dihvo vo Jesuscristo man

¹⁸ Numanahn che rente ca Dihvo vo nduco ihyan chahn ne, nda ama sahn ndinan. Chehntihya se nan ye, ne rahn se ri se ihyan:

—Tahn dayá ne, a chih te cade menan lihn. Cuhn vo nduco ne, nahn tahn ne tahn, ne ndaconan conan te.

¹⁹ Tuhme necuan ndi Dihvo vo, ne cuahn ye nduco se nduco ihyan apóstol yahn ye. ²⁰ Ura min nda ama tahn ndahta che a ri ndichio nduyo che cah te, rendora te yun ro ro. Chahn nda te cuahn vedame Dihvo vo, ne nahn tahn te tino yahn ye. ²¹ Tihca din te, te ndedecadino te: “Mare tino yahn ye nahn tahn, ne ndoyahn.” ²² Ndaconan ye ndihchero ye tahn, ne rahn ye:

—Dayá, hua dehve rahque. Nducote chitehne ne, a ndoyehn.

A ura min no ndoyahn te.

²³ Cuahn che nda Dihvo vo vaco sahn ndinan me ne, ndihchero ye che a chenah sahn retive ndo ran man, ama ndito ihyan rah ran ye man. ²⁴ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Conahn nchuhn, te tahn dihn ne, hua dehve ndih te, quiyado te.

Ate chihyon nan ihyan chahn ihyan. ²⁵ Chihquentiyon ye che ndiquenda vah ihyan chahn, tuhme chenda ye nan che quendite tahn dihn me. Chetah ye tahn te, ne necuan te. ²⁶ Nducoyaca ihyan che vate ye numachahte yahn min ne, checadino ye yahn vederihno min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nan o sahn nan ve

²⁷ Cuahn che conahn Dihvo vo ne, cuahn o sahn nan ve cuahn vedame ye rah se:

—Daya David, jconan vahino ne nuhn!

²⁸ Cuahn che nta ye, ndonda ye chete vah ne, chenda vah sahn nan ve chahn, chahn nda se nan ye, ne tumerune ye sahn:

—¿A ritahno nchuhn che co din che co ro nan ne ne?

Ndahconan se yahn ye:

—Dihve nuhn, ritahno nuhn che co din ne che co ro nan nuhn.

²⁹ Tuhme nahn tah ye ndutinān se, ne rahn ye ri ye sahn:

—Conahn nduco nchuhn nduhca che ritahno ne.

³⁰ A ndetahno chi ro nan sahn chahn. Tuhme ama cah ye cudaḡo sahn, ne rahn ye ri ye sahn:

—Condi nchuhn cahma ne nduco nde ama ihyan taḡa chi che chi ro nan ne.

³¹ Ate cade ndaca se min, canan nte se nduco ihyan, ne chetuhn ndudo yahn vederihno min van ihyan che vate ye numachahte yahn min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndiquendaḡ cahn ama sahn lihme

³² Cade ndiquendaḡ sahn chahn vah ne, nda ama o ihyan, nda ye ama sahn lihme che quenun ama vaco chihnga sahn. ³³ Ndetendaḡ Dihvo vo vaco chihnga me, ne ndetahno ndiquendaḡ cahn se, canan rente se. Ama cuahn ino ihyan, ne rahn ye:

—Nde menahn ametah conahn vederihno che tuhchan muhn naciōn yahn Israel.

³⁴ Ate sahn fariseo ne, rahn se:

—Ihyan tih ne, quenān cuma ye vederihquēntiyon yahn chundaḡ, ne nduco chemin rendetendaḡ ye vaco chihnga.

Dihvo vo Jesucristo ne, renan vahino ye ihyan

³⁵ Chihno min ne, quechica Dihvo vo nduh cuan yan rahte man, yan cahya man, ricuahn ye chete yaco yahn ihyan naci6n yahn Israel. Rahndudo ye ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne redin ye che rendoyahn nducoyaca ihyan cah. ³⁶ Nduh cuan nan che quechica ye ne, ama yahn ihyan. Ama quenah vahino ye ihyan, te ametah duh che cacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ihyan. Nduhca itecuche che metah ihyan che din ye cudado ite, tihchan ihyan chahn. ³⁷ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan ap6stol yahn ye:

—Cuaco rahn rí nchuhn te ama yahn ihyan che nahn cahnevan ye ndudo yahn Dendiohs, ate ihyan che rahndudo ye ne, ama doh ri ye. Anduhneca ndete che ama va ndute ndata ate ihyan che redin ye ntiyon ne, ama doh ri ye. ³⁸ Chemin che cuica nchuhn Dendiohs cava che dechuh ye ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn ye, cahnevan ihyan chahn.

10

Cah Dihvo vo Jesucristo ntiyon che din ihyan ap6stol yahn ye

¹ Chihno min ne, nedin dama Dihvo vo nduh che ndichio ihyan ap6stol yahn ye, ne cah ye vederihquentiyon ihyan cava che ndetendah ye vaco chihnga man, din ye che ndoyahn ihyan cah, adecodehno cah che ndi ye man.

² Van ihyan chahn ne, nduco ama ihyan che duche ye Sim6n Pedro, ihyan min che tahque menan vihca van nducoyaca ye. Namin nduco

Andrés, dihno Simón man, Jacobo nduco dihno ye, Juan, che daya Zebedeo man, ³ Felipe man, Bartolomé man, Tomás man, Mateo, ihyan min che rica ye tume cade iyo ro menan man, Jacobo, daya Alfeo man, Lebeo, che namin duche ye Tadeo man, ⁴ tama Simón, ihyan min che chinduco ye partido yahn sahn cananista ro menan man, Judas Iscariote, ihyan min che necah ye Dihvo vo adivo man.

Dechuh Dihvo vo Jesuscristo ihyan apóstol yahn ye che cuahndudo ye

⁵ Dechuh Dihvo vo ihyan che ndichio chahn, chihquentiyon ye ihyan tuhca:

—Hua cuahndudo nchuhn van ihyan tama nación, nde huane van ihyan nación yahn Samaria. ⁶ Tahque ndah ne, cuahndudo ne van ihyan nación yahn Israel, ihyan chahn che a ndihcoman ye Dendiohs. Ihyan chahn ne, anduhneca itecuche che a chinda te. ⁷ Cuahndudo nchuhn te Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero ne, a nun cahcantiyon ye ihyan. ⁸ Codin nchuhn che ndoyahn ihyan che ndi ye cah che rechā yute man, ihyan che ndi ye adecodehno cah man, condedetuhche ne ihyan che a ndih ye man, cuendetendah ne vaco chihnga man. Nchuhn ne, dendaca ne vederihquentiyon cuh, ne hua cua ne chihve yahn ihyan che conan ne.

⁹ Hua quenda nchuhn tume, ¹⁰ nde hua quenda ne dino man, ndaco man, indahco man, atenan tino che chenun no ne. Tihca, te ihyan redin ntiyon ne, redin yahn che nan ntiyon che redin ye quendāh nducuahn che rendotenan ye.

11 'Cuahn che nda nchuhn ama yan ne, cuenuhn ne ama ihyan che ndah ihyan ye, ne cuahtenan ne ndevaco ye nde ro che ndaca ne yan min. 12 Cuahn che conda nchuhn ne, cahma ne co ne ihyan che vaco min: "Dendiohs din yahino ye nchuhn." 13 Ndete che rihnevahn che conahn nduco ihyan nduhca che cahma ne, conahn, ate ndete che hua ne, hua. 14 Me ndete che ihyan che vaco min, o ihyan yan min, hua nevahnecun ye nchuhn, nde hua cahcovan ye che cahma ne ne, condaca ne min, condahde ne yune yahn che chenah cah ne cava che tumacadino ye che hua ndahca din ye. 15 Cuaco rahn ri nchuhn te nda ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan ne, tahque chuhrihn ihyan yan min che co ihyan che chahte ye yan Sodoma man, yan Gomorra man.

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye che va che chuhrihn ihyan yahn ye

16 'Cuedevano nchuhn te dechuh nchuhn van ihyan che ama duhtuno ye. Anduhneca ndete che van lobo dechuh itecuche. Nahn che rino nan nchuhn man, necun ne man. 17 Cuihco nchuhn cudado, te caca nunde ihyan yahn ne nan intiyahn man, cuahn ye nchuhn chete yaco man. 18 Quenda ye nchuhn nan gobernador man, nan rey man, caca nunde ye yahn ne yahn che ritahno ne u. Min cah ne ndudo yahn ne nduhca che ritahno ne u, ne nduco tihca cadino ihyan chahn man, ihyan naci6n chenhahn man, yahn vederihquentionyon yahn. 19 Cuahn che conahn ne, hua ndedecadino ne taca cahmanan ne nchuhn, te nda ura min ne, te Dendiohs ndudo che cahma ne. 20 Tihca, te ndiyu nchuhn che ndedecadino ne deh

che va che cahma ne, te Chida ne Dendiohs ne, te vaco ye ndudo che cahma ne.

²¹ 'Nda ro min ne, ama cuahte cahnda ihyan nduco vih. Nahñ ye ne, caça ye che cahno se dihno ye, nahñ ye ne, caça ye che cahno se indihnte yahn ye, nahñ ye ne, caça ye che cahno se daya ye. ²² Nducoyaca ihyan co tan ye nduco nchuhn yahn che ritahno ne u. Ate adecoduhno ihyan che quendañ ye vedechahtino nde cuihno vedeyah min ne, ndevahn ye. ²³ Cuahn che din tan ihyan nduco nchuhn ama yan ne, cuahn ne tama yan. Cuaco rahn ri nchuhn te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndaconan chí cuahn che nde metah conan cuahtehica ne nducuahn yan yahn ihyan nación yahn Israel.

²⁴⁻²⁵ 'Ihyan che rahn ne, hua chenán ino ye che tahque ndahca cuahno ye che co ihyan ricuahn yahn ye. Tahque ndah ne, rihco dama ino ye che cuahno ye nduhca che a rahno ihyan ricuahn yahn ye. Namin ihyan redin ntiyon ne, hua chenán ino ye che tahque ndahca cuahno ye che co patrón yahn ye. Tahque ndah ne, rihco dama ino ye che cuahno ye nduhca che rahno patrón yahn ye. U che rihquentiyón nchuhn, nducote rendañchenan ihyan u, rahn ye te quenán cumá vederihquentiyon yahn chundah, tahque ca nchuhn, nde tahque ndahchenan ye nchuhn.

Ihyan ne, va che din vah ye Dendiohs

²⁶ 'Nducote a devano nchuhn te tihca va che cuahno co ne ne, hua din vah ne ihyan. Cuedevano ne te nducuahn che ri cuahn ndeh ne, va

che cadino ihyan. ²⁷ Nducuahñ che ráhn nduco nchuhn cuahn demañ vo ne, cuahndudo ne, cah ne che cadino ihyan. ²⁸ Hua din vah ne ihyan che nahn cahno ye nchuhn, te cuihno min ne, ametah dehva che co din ye. Tahque ndah ne, codin vah ne Dendiohs, te ihyan min ne, co dechuh ye nchuhn van ruchiyahn, co ne castigo cuahn dama.

²⁹ 'Ihyan ne, rino ye yahda cahya anduhneca ndete che nde hua rigonun chihve te, te ra ye ama centavo no nan che o te. Ate nde ama yahda lihn ne, hua coh te ndete che Chida nchuhn che va ye vahchetero hua cuahnecun ye. ³⁰ Me nchuhn ne, tahque nda cuande ye nchuhn. Nde yudo tin ne nedin cuande ye. ³¹ Chemin che hua cua ne cudado. Tahque rigonun chihve ne che co yahda cahya.

Nahn che hua co cuihñan ihyan cava Dihvo vo Jesucristo

³² 'Nducoyaca ihyan che numa ino ye ritahno ye u nan ihyan iyehñse ne, numacuahñ vedeyeno ndevá ihyan nan Chidá che va ye vahchetero. ³³ Ate ihyan che cuañcondah vedame ye u ne, cuañcondah vedamé ihyan nan Chidá che va ye vahchetero.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, va che co tan ihyan nduco ye

³⁴⁻³⁵ 'Hua ndedecadino nchuhn che man che ndá ne, hua cuahte cahnda ihyan, te ihyan che ritahno ye u ne, cuahte cahnda ihyan nduco ye. Ihyan ne, cuahte cahnda ye nduco chida ye man, tahn cahya ne, cuahte cahnda te nduco chaco te man, tahn decuno ihyan ne, cuahte cahnda te

nduco indahn te man. ³⁶ Tihca va che cuahte cahnda ihyan van ihyan yahn ye.

³⁷ 'Ihyan che hua rihco dama ino ye cotahno ye u, yahn che hua nahn ye che co tan indihthe yahn ye nduco ye ne, ihyan chahn ne, nde hua redin yahn che din cuandé ihyan van ihyan yahn. Namin ihyan che hua rihco dama ino ye cotahno ye u, yahn che hua nahn ye che co tan daya ye nduco ye ne, nde hua redin yahn che din cuandé ihyan van ihyan yahn. ³⁸ Adecoduhno ihyan che rihco dama ino ye cotahno ye u andahre nde va che conan yah ye nan cruz, atenan ihyan min redin yahn che din cuandé ihyan van ihyan yahn. ³⁹ Ihyan che cuacondah vedame ye u, che nahn ndedevahn man ye ihyan ne, conda ye, ne ihyan che hua cuacondah vedame ye u ne, andahre cahno se ihyan, ate cuahtenan ye vahchetero.

Ihyan che cuahtenan ye vahchetero

⁴⁰ 'Ihyan che renevahnecun ye nchuhn ne, a u renevahnecun ye, ne ihyan che renevahnecun ye u ne, a Ihyan che dechuh ye u renevahnecun ye.

⁴¹ Ihyan che renevahnecun ye ama ihyan che rahndudo ye ndudo yahn Dendiohs yahn che redin ye ntiyon min ne, ndeva Dendiohs ama tama ye. A namin no tun ihyan che renevahnecun ye ama ihyan che ndah ihyan ye ne, ndeva Dendiohs ama tama ye nduco vih. ⁴² Ihyan che ritahno ye u ne, hua nduh rigonun chihve ye che lado yahn ihyan, ate adecoduhno ihyan che cah ye andahre ama vaso nune, cuh ihyan chahn ne, ndahco menun Dendiohs yahn ye.

11

Dechuh Juan Bautista o ihyan te nahn cadino ye yahn Dihvo vo Jesucristo

¹ Cuahn che chihno cah cuande Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye ne, chica ye min cuahn ye, cacuahn ye man, cuahndudo ye man, nduh cuan yan che nino min.

² Tahn min ne, quenun Juan Bautista vacoyahn, ne cuahn che checadino ye yahn dehtenduh che redin Dihvo vo ne, dechuh ye o ihyan che rinduco ye ihyan nan Dihvo vo, ³ tumerune ye:

—¿A ndih ihyan che a va cade chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse, o coman va che chi ihyan min ne?

⁴ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuahn nchuhn cuengo ne Juan nducuahn che rendihchero ne man, rihnevan ne man. ⁵ Cah ne che cadino ye nduhca che redin che ri ro nan ihyan che ve man ye man, redin che rica ihyan che neneva doh cah ye man, redin che rendoyahn ihyan che ndi ye cah che rechā yute man, redin che ihyan che chato ye rihnevan man, redin che rentuche ihyan che a ndih ye man, rahndudó ndudo ndah yahn Dendiohs, rihnevan ihyan che ri ndache ye yahn nunde yahn ye man. ⁶ Rahn ri nchuhn te ama ndah ro yahn ihyan che riquendi ye numa ino ye ritahno ye u.

⁷ Cuahn che a conahn ihyan chahn ne, canan rente Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min yahn Juan, ne rahn ye:

—¿Duh che chahn nchuhn chendihchero ne min yahn ne nan che metah duhva ne? A devano ne te ndiyu ama ihyan che ran do ye, che anduhñeca

ama nduco che a muhn a min reddecuehte yuhne.
⁸ ¿Duh chahn nchuhn chendihchero ne ne? A devano ne te ndiyu ama ihyan che ama ninevaca tino ndah, te ihyan chemin chan ne, ndevaco rey chenun ye. ⁹ A devano nchuhn te chahn ne, chendihchero ne ama ihyan profeta. Cuaco ráhn rí nchuhn te ihyan min che tahque chahte vederihquentiyon quenan cuma ye van ihyan profeta. ¹⁰ A yahn ihyan min che ráhn Dendiohs, ndirun nan Ndudo yahn ye tuhca:

Dechúh ama se numanahn che metah cahn,
 cahcoyan se chedave yahn ihyan cava che a vate yan ye cuahn che nda.

¹¹ Cuaco ráhn rí nchuhn te van nducoyaca ihyan che chahte ye iyehse nde a ráhn me nde meniyon ne, Juan Bautista che tahque chahte vederihquentiyon quenan cuma ye. Ate van ihyan che renevah necun ye vederihquentiyon che ndahco cade Dendiohs ne, nde ihyan che tahque doh vederihquentiyon quenan cuma ye ne, tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co vederihquentiyon che quenan cuma Juan.

¹² 'Nde ro che canan Juan ntiyon yahn ye nde meniyon ne, ama redin nun ino ihyan cava che tuno ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. ¹³ Moisés man, nducoyaca ihyan profeta, nde nan che canan, nde nda Juan Bautista man, dirun ye yahn vederihquentiyon ra che ndahco cade Dendiohs. ¹⁴ Cuedevano nchuhn te che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs che ndaconan chi tun Elías ne, a Juan Bautista nda ye, dinahn vederihquentiyon min, andahre hua nahn co-

tahno ne. ¹⁵ Nducoyaca nchuhn ne, cuihcovan ndah ne che tihca rahn.

¹⁶⁻¹⁷ 'Nchuhn che vate ne man ro cuh ne, nduhchan sahn cahya che reduce se ndihve, tihchan ne. Sahn chahn ne, rahn se ri se combiero yahn se: "Tive nuhn curetive, ate hua cah yeno nchuhn, ndeh ne. Chita ran nuhn, ate hua chaco ne." ¹⁸ Nduhchan sahn chahn, tihchan ne, te nda Juan Bautista, ne ama vah nan cheh nan chih ye, ne rahn nchuhn te quenun vaco chihnga ihyan.

¹⁹ A namin no tun cuahn che nda u che rinduco nducoyaca ihyan. Reh man, rih man, dama nduco ihyan che rahte vihco ye, ne rahn ihyan: "Sahn tih ne, ama reh se man, ama rih se man, rinduco se sahn rica tume cade iyo man, sahn nunde chenahn man." Rendahchenan ihyan ntiyon che redin nuhn, ate hua dehve din yahn, te ihyan che renahn ye ne, a devano ye che vededevano yahn Dendiohs ne, chemin che tahque ndah.

Ihyan yan che hua nahn nto ino ye nunde yahn ye

²⁰ Chihno min ne, nte Dihvo vo yahn ihyan yan nan che tahque din ye vederihno, te ihyan chahn ne, hua nahn nto ino ye nunde yahn ye. Rahn ye:

²¹ —Nchuhn ihyan yan Corazin man, ihyan yan Betsaida man, jama vedin nchuhn!, te ndete che ihyan yan Tiro man, ihyan yan Sidon man, ndihchero ye vederihno che ndihchero nchuhn ne, a metah ro nto ino ye nunde yahn ye, chahtenun ye tino ndere, chahteran ye van iya. ²² Rahn ri nchuhn te nda ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan ne, nde tahque chahte castigo co nchuhn che co ihyan chahn. ²³ Me nchuhn

ihyan yān Capernaum ne, āma redin yāde ne anduhneca ndete che nde vahchetero tuno ne che rahco ne, ate va che cah̄n ne vān ruchiyāhn, te ndete che yān Sodoma dín vederihno nduhca che dín yān vaco ne ne, chitahno ihyan chahn, ne vate ca ye nde meniyon. ²⁴ Rāhn rí nchuhn te ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan ne, tahque chahte castigo co nchuhn che co ihyan chahn.

Rāhn Dihvo vo Jesucristo: “Cochi nchuhn, ne dín che nuhndeman chedave yahn ne”

²⁵ Tuhme covah Dihvo vo, ne rah̄n ye:

—Chida mán, ndih che rihquentiyon ne vahchetero mān, iyeh̄nse mān, rendevá yavenān ne, te a ihyan che necun ye cah̄n ne che cadino ye vededevano yahn ne, ndiyu ihyan che āma devano ye che rahco ye. ²⁶ Tihca Chidá, te tihca nahn mān ne.

²⁷ Tuhme rāhn Dihvo vo ri ye ihyan che chenun ye min:

—Chidá ne, ndahco ye vederihquentiyon tāh che cahcantiyón nducuahn dehtenduh. Nde āma ihyan hua rendihche ye u, te atenān Chidá che rendihche ye u. Namin nde āma ihyan hua rendihche ye Chidá, te atenān u, nduco ihyan che mān ricuāhn ihyan taça ye, che rendihche nuhn ihyan. ²⁸ Nducoyaca nchuhn che rechuhrihn ne, hua va mān chedave yahn ne, cochah̄tino ne u, ne dín che cuahteman chedave yahn ne. ²⁹ Codinahn ne vederihquentiyon yāhn, ne cuiquendi ne yune yāhn, te u ne, necún. Tuhme cuahteman chedave yahn ne. ³⁰ Tihca dín nchuhn, te hua vahche çava ne che dinahn ne vederihquentiyon yāhn.

12

Ihyan apóstol ne, tuhn ye ama o indo trigo ro che rahtetuhno ihyan

¹ Chihno ama o ro min, ama ro che rahtetuhno ihyan ne, chuh Dihvo vo nan va chendata yahn ihyan, ne ihyan apóstol ne, chi cuico ye, ne tuhn ye indo trigo, cheh ye ndute yahn. ² Ndihero ama o sahn fariseo, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Condihche ne ihyan apóstol yahn ne. Hua ndahca che tihca redin ye man ro cuh, te man ne, ro che rahtetuhno ihyan.

³ Ate ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A ndihchenan nchuhn nan Ndudo yahn Dendiohs nduhca che din David ro min cuahn che chi cuico ye nduco combiero yahn ye. ⁴ Chenda ihyan chahn chete yaco, cheh ye pan che ndi vedino nan Dendiohs andahre pan chemin chan ne, atenan chidocuyan co cheh ye. ⁵ Namin a devano nchuhn nduhca che rihquentiyon ley che dirun Moisés. Hua dehve nunde che redin chidocuyan ntiyon chete yaco ro che rahtetuhno ihyan. ⁶ Nducote va vederihquentiyon che din chidocuyan ntiyon chete yaco ro che rahtetuhno ihyan ne, cuedevano ne te hua dehve nunde che tihca redin ihyan apóstol yahn ro che rahtetuhno ihyan, te vederihquentiyon che quenán cumá ne, tahque chahte che co vederihquentiyon min. ⁷ Nchuhn ne, nde hua renahn ne ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhca: “Tahque nahn che cuahtenan cuma nchuhn vedevahino che co che cahno ne ite, co te vedino nan.” Ndete che renahn nchuhn ndudo min ne, nde hua ndere cahma nunde ne yahn ye.

⁸ Cuedevano ne te u che rinducó nducoyaca ihyan

ne, rihquentiyón nde nducuahñ che redin ihyan ro che rahtetuhno ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, din che ndoyahn ama sahn che ndi cuma tah se

⁹ Chuh Dihvo vo min, ne chenda ye chete ama yaco yahn ihyan naci6n yahn Israel. ¹⁰ Min quenun ama sahn che ndi cuma ama tah se. Namin min chenun ama o sahn fariseo, ne nducote nahn caça nunde se yahn Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:

—¿A rihquentiyon nan Ndudo yahn Dendiohs che co din vo che ndoyahn ihyan ro che rahtetuhno vo ne?

¹¹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndete che va itecuche yahn nchuhn ne condahnun te chete veh ico ro che rahtetuhno ihyan ne, ndetahn6 cahn ne ndetendah ne ite.

¹² Nducote tahque rigonun chihve ama ihyan che co itecuche ne, chemin che co conan vo ihyan andahre ro che rahtetuhno vo.

¹³ Tuhme rahn ye ri ye sahn min:

—Cuac6ndihque tah.

Chacondihco tah se, ne ndo ndah nduhca tah se che tama me. ¹⁴ Ndetahn6 quendañ vah sahn fariseo chahn rentuhno se nduco vih taça caño se Dihvo vo.

Nduhca che ndirun yahn Dihvo vo Jesucristo nan Ndudo yahn Dendiohs

¹⁵ Checadino Dihvo vo che tihca rentuhno se, ne chica ye min, cuahn ye. Ama yahn ihyan cuahn ye nduco ye, ne din ye che ndoyahn nducoyaca ihyan che cah ye. ¹⁶ Chihquentiyon Dihvo vo che hua cahma ihyan chahn che a ihyan min che a va

cade che dechuh Dendiohs, ndedevahn ye ihyan iyehñse. ¹⁷ Tihca din ye cava che conahn ndudo che rahn Dendiohs yahn ye, dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

¹⁸ Sahnguh che redin se ntiyon yahn, a man tendahnun sahn.

Ama yahino sahn, ama yeno cava se.

Din che conun Vacó sahn,

ne cuahndudo se van ihyan naci3n chenahn nduhca che va che techecade yahn ye.

¹⁹ Hua cuhma chende se nduco ihyan, nde huane cuah nun se nan ye, cahya se ihyan.

Hua cochica se yune viyan cuahndudo se.

²⁰ Hua cah ndache nduh se ihyan che ndache ri ye yahn nunde yahn ye.

Tahque ndah se ne, necah se vedechahtino ihyan.

Tihca quendi se nde conan cahcantiyon se numachahte iyehñse,

²¹ ne ihyan naci3n chenahn ne, cochahtino ye sahn.

Sahn fariseo ne, rahn se te Dihvo vo Jesucristo ne, quen an cuma ye vederihquentiyon yahn chundah

²² Chihno min ne, nda ihyan nan Dihvo vo, nda ye ama sahn che quenun vaco chihnga sahn. Sahn min ne, nde ve se nde lihme se. Ndetendah Dihvo vo vaco chihnga me, ne chi ro nan se man, chi cahñ se man. ²³ Chahn ino nducoyaca ihyan, ne rahn ye:

—¿A din ndete che ihyan cuh che daya David ne?

²⁴ Ate chihnevan ama o sahn fariseo, ne rahn se:

—Ihyan tih ne, quenan cuma ye vederihquentiyon yahn chundah, ne nduco chemin rendetendah ye vaco chihnga.

²⁵ A checadino Dihvo vo che tihca rahn se, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndete ihyan che vate ye rihquentiyon ye cuahtecuhma ye van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye cahcantiyon ye. Ndete intiyahn yan cuahtecuhma ye van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye cahcantiyon ye. Ndete ihyan che chenun ye ama vah cuahtecuhma ye va van man ye nduco vih ne, hua co quendi ye cuahtenun dama ye. ²⁶ A namin no tun chundah. Ndete che ndetendah se vaco chihnga yahn se ne, anduhneca ndete che cuhma se nduco ihyan yahn se, ne hua co quendi vederihquentiyon yahn se. ²⁷ Nchuhn ne, rahn ne che nduco vederihquentiyon yahn chundah che rendetendah vaco chihnga, ate sahn che rinduco se nchuhn ne, nducote rendotenan se duh che conan sahn cava che ndetendah se vaco chihnga ne, co cahma se co se nchuhn che hua cuaco che rahn ne. ²⁸ Cuedevano nchuhn te a nduco vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs rendetendah vaco chihnga. Nduco chemin ne, a ndero ndi che a rihquentiyon Dendiohs van nchuhn.

²⁹ Ama sahn dito ne, atenan ndete che dechiche ihyan sahn co conda ye chete vaco se, duco ye yahn se. U ne, anduhneca ndete che tihca din nduco chundah, ndahco ndiyá vederihquentiyon yahn se.

³⁰ 'Ihyan che hua rinduco ye u ne, anduhneca ndete che tan ye nducó. Ntiyon che redin ne,

anduhneca ndete che renedin damá ndute ndata, ne ihyan che hua rinduco ye u ne, anduhneca ndete che rihtera ye.

³¹ Nducote rahn nchuhn yahn che quenan cumá vederihquentiyon yahn chundah ne, chemin che rahn rí nchuhn che va vederenchahco cava ihyan adecodehno nunde yahn ye man, che chihnga cahma ye man, ate ihyan che rendahchenan ye Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, metah vederenchahco cava ye. ³² Adecoduhno ihyan che ndahchenan ye u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va vederenchahco cava ye, ate ihyan che ndahchenan ye Vaco Ndah yahn Dendiohs ne, hua ndaca ye vederenchahco.

Ejemplo yahn yahn ndata

³³ 'Yahn ndata ne, a nan ndute yahn rihnde ro ndete che ndah o hua ndah. Yahn ndata che ndah ndute yahn ne, yahn ndah, ne yahn ndata che chihnga ndute yahn ne, hua ndah. Cua cuande nchuhn yahn ejemplo cuh, te hua redin yahn che ndahchenan ne vederihquentiyon che quenan cumá cuahn che a ro nan ne che ntiyon cochihve redín. ³⁴⁻³⁵ ¡Ama duhtuno ihyan nchuhn! A ndero ndi nan ndudo yahn ne. Ihyan che ndah ihyan ye ne, runecade nan ndudo yahn ye, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, chihnga ndudo yahn ye. ³⁶ Rahn rí nchuhn te cava nducuahn ndudo chihnga che rahn ihyan ne, va che din Dendiohs castigo ihyan. ³⁷ Ihyan che runecade ndudo yahn ye ne, hua co ye castigo, ne ihyan che chihnga ndudo yahn ye ne, co ye castigo.

Sahn fariseo ne, chica se che din Dihvo vo Jesu-cristo ama vederihno, ndihchero se

³⁸ Tuhme rahn ama o sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man:

—Ihyan Ricuahn, nahn nuhn che din ne ama vederihno ndihchero nuhn cava che co devano nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih.

³⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ihyan che vate ye man ro cuh ne, ama duhtuno ihyan ye man, rahcotahn ye yahn Dendiohs man. Nahn ndihchero ye vederihno, ate atenan ama vederihno nduhca che chinahn nduco ihyan profeta Jonás ndaca ndihchero ye. ⁴⁰ Ama ite ndico che quenun te van nuniyahn ne, ca tuhn te ihyan min, ne quenun ye chete te ino ro ino yan. Atihnoqa u che rinducó nducoyaca ihyan va che conun man yahn ino ro ino yan. ⁴¹ Rahn ri nchuhn te cuahn che nda ro che techecade Dendiohs yahn nducoyaca ihyan ne, necuan ihyan yan Nínive, ndahco ndiya ye nchuhn, te ihyan chahn ne, nto ino ye nunde yahn ye cuahn che cahndudo ihyan profeta Jonás ndudo yahn Dendiohs, ate nchuhn ne, nde hua rihcovan ne ndudo yahn andahre tahque chahte vederihquentiyon quenun cumá che co ihyan min. ⁴² Namin tahn reina che va te cuahn yahn ndiya ne, ndahco ndiya te nchuhn nda ro min, te tahn min ne, ama yahn chica te, chihnevan te vedevano yahn Salomón, ate nchuhn ne, nde hua rihcovan ne ndudo yahn andahre tahque chahte vederihquentiyon quenun cumá che co ihyan min.

Nduhca che redin vaco chihnga

⁴³ 'Cuahn che rendiquendaḥ vaco chihnga ama ihyan ne, rechica yaḥn naḥ che metah duhva, renuhn naḥ che conan tahn. Ate cuahn che hua rendaḥa ne, ⁴⁴ rendaconan, conun ihyan naḥ che a ndiquendaḥ, te ihyan min ne, a nduhca ama vah che va maḥ, nde tuno ntache maḥ, necuco maḥ. ⁴⁵ Tuhme rahn regua te ndache combiero yaḥn che tahque duhtuno ca che co maḥ, ne rahtenun ihyan min, redin che tahque chuhrihn ye che co ro menaḥ. Tihca cuahno co ihyan che duhtuno ihyan ye che vate ye maḥ ro cuh.

Nda chaco Dihvo vo Jesucristo nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan

⁴⁶ Numanahn che rente ca Dihvo vo nduco ihyan chahn ne, nda chaco ye nduco dihno ye, rinuhn ye ihyan. Chahtendi ye cuahn chevah, nahn nte ye nduco ye. ⁴⁷ Rahn ihyan ri ye Dihvo vo:

—Nda chaco ne nduco dihno ne, vatendi ye cuahn chevah, nahn nte ye nduco ne.

⁴⁸ Ate ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan che rahn ye nduco ye:

—Taḥa hua. Ihyan caḥ che chacó maḥ, ihyan sih che dihnó maḥ.

⁴⁹ Tuhme nahma Dihvo vo ihyan che rinduco ye ihyan, ne rahn ye:

—Namin ihyan chuahn ne, anduhneca chacó maḥ, anduhneca dihnó maḥ, ⁵⁰ te nducoyaca ihyan che redinahn ye vederihquentiyon yaḥn Chidá che va ye vahchetero ne, ihyan chahn ne, anduhneca chacó maḥ, anduhneca cahvé maḥ, anduhneca dihnó maḥ.

13

Ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata

¹ Ro min ne, quendaḥ vah Dihvo vo cuahn ye chihto vine, ne min chihnde ye. ² Ama yaḥn ihyan chi dama ye naḥn ye, nde quenān cuma che chihnde ye chete ama barco che va naḥn vine. ³ Chicuaḥn Dihvo vo ama ndeh naḥn dehtenduh ihyan chahn nduco ejemplo. Canaḥn ye tuhca:

—Ama yune ne, cuahn ama ihyan retuhdo ye ndute ndata. ⁴ Cuahn che tuhdo ye ne, chera neve ndute chihto yune, ne nda yaḥda cheh te. ⁵ Te neve ndute ne, chera vaḥn roh, ne nducote hua yaḥno yaḥn min ne, ndetaḥno quendaḥ. ⁶ Ate cuahn che chi ihno ne, chihno tih, yaḥn che hua yaḥno nda dihyoduto. ⁷ Te neve ndute ne, chera vaḥn chano yaḥn. Ate cuahn che quendaḥ ne, chendih, ne chenun maḥn. ⁸ Te neve ndute ne, chera naḥn che demaḥn yaḥn, ne ama ndah chi yaḥn; naḥn ne, chi ama ciento yaḥn, naḥn ne, chi ino raco yaḥn, ne naḥn ne, chi ndico ndiche yaḥn. ⁹ Nducoyaca nchuhn ne, condecadino ndah ne caḥa che tumacadino ne deh conahn.

Deh cuande che demaḥn nduco ejemplo chicuaḥn Dihvo vo Jesucristo ihyan

¹⁰ Tuhme chahn nda ihyan apóstol naḥn Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—Dihve nuhn, ¿deh cuande che nduco ejemplo rente ne nduco ihyan ne?

¹¹ Ndahconan ye, ne raḥn ye ri ye ihyan chahn:

—Nduhca che rihquentiyon Dendiohs ne, nde hua devano ihyan, ate nchuhn ne, din Dendiohs che cadino ne yaḥn. ¹² Tihca te, ihyan che

chenahn ye ne, din Dendiohs che conahn ndah ye, ne ihyan che hua ndah chenahn ye ne, nde conan ye tah che chenahn ye. ¹³ Chemin che nduco ejemplo rahndudó, rihnevan ye, çava che cahnevan no ye ate hua conahn ye. ¹⁴ Tihça rinahn nduco ye nduhça che dirun ihyan profeta Isaias tuhça:

Ihyan sih ne, rihnevan ye ate hua renahn ye man, rendihchero ye ate anduhneça ndete che hua ri ro nan ye man,

¹⁵ te ama cheche ndaçonda chedave yahn ye, ndi i ye,

anduhneça ndete che hua rihnevan ye man, anduhneça ndete che hua ro nan ye man, anduhneça ndete che hua retumacardino ye man. Tihça ri yahn ye, te a va che hua necahco ye u, ne hua nchahcó çava ye.

¹⁶ 'Me nchuhn ne, ama ndah ro yahn ne, te renahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs.

¹⁷ Cuaço ráhn rí nchuhn te nde a ráhn me ne, ama yahn ihyan profeta man, ihyan che runecade ye man ne, ama chenan ino ye che ndihchero ye che rendihchero nchuhn man, che cahnevan ye che rihnevan ne man, ate hua chinahn nduco ye.

Recah cuande Dihvo Jesucristo yahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata me

¹⁸ 'Cuihcovan nchuhn. Tuhça conahn ejemplo yahn ihyan che retuhdo ye ndute ndata me.

¹⁹ Ndute ndata che chera chihto yune me ne, nduhça ihyan che rihnevan ye ndudo yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ne hua renun ino ye, te ndetahno che rihnevan ye ne, renda chundah, redin se che rinan ye. ²⁰ Ndute che chera

van roh me ne, nduhca ihyan che rihnevan ye ndudo, ne numacuahn vedeyeno renevahnecun ye. ²¹ Ate ihyan chahn ne, nduhca chendata che metah cotah yano dihyoduto ne, tihchan ye, te cuahn che rechuhrihn ye o redin tan ihyan nduco ye yahn che renevahnecun ye ndudo me ne, ndetahno rihcoman ye. ²² Ndute che chera van chano yan me ne, nduhca ihyan che rihnevan ye ndudo me, ate ama rendedecadino ye cava ntiyon yahn ye man, rihncheh man ye ihyan che ama nahn yahn ye vedecuihca man, ne chemin che hua ri redin ndudo me che ndah nduco ye. ²³ Me ndute che chera nan che deman yahn me ne, nduhca ihyan che rihnevan ye ndudo me, ne renahn ye. Ihyan chahn ne, nduhca chendata che chi ama ciento yahn man, chi ino raco yahn man, chi ndico ndiche yahn man ne, tihchan ye, te recah yune ye che redin ndudo me che ndah nduco ye.

Ejemplo yahn chano yan van trigo

²⁴ Chihno min ne, nte Dihvo vo tama ejemplo, chihnevan ihyan chahn. Rahn ye:

—Cahma có nchuhn nduhca vederihquentiyon yahn Dendiohs. Ama ihyan ne, tuhdo ye trigo nan yahn yahn ye, ²⁵ ate chete rahn, ura che vateyado ihyan ne, chahn ama sahn che hua ri rendihche se ihyan, ne tuhdo se ndute yahn chano yan van trigo me. ²⁶ Cuahn che a chendudo cuiyon yama trigo me ne, chihnde ro chano yan me van. ²⁷ Tuhme chahn sahn redin ntiyon, chengo se dihve se: “Dihve nuhn, uvo ne, trigo tuhdo vo min. ¿Taca che ama quendah chano yan ne? ²⁸ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn: “Ama sahn che hua ri

rendihche se u ne, chahn se tuhdo se ndute chano yan.” Tuhme tumerune se ihyan: “¿A nahn ne che tico nuhn chano yan me ne?” ²⁹ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn: “Hua tico ne chano yan me, te denan nde nduco trigo tico ne. ³⁰ Tahque ndah cahcoman vo che cuihta dama nduco vih nde nda ro che co cuma trigo me. Tuhme dechuh ihyan che tico ye chano yan me, din ticua ye, cuih ye vacoyahn. Cuihno min ne, din dama ye trigo me, cuih ndah ye.”

Ejemplo yahn ndute yahn mostaza

³¹ Namin nte Dihvo vo ejemplo cuh:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhca ama ndute mostaza che chihche ihyan nan yahn yahn ye. ³² Ndute mostaza ne, andahre chemin che tahque cahya van nducuahn ndute, ate cuahn che rihta ne, ri rahte yahn yahn che nde yahda redin ndahque te van dune.

Ejemplo yahn ya yahn pan

³³ Nte Dihvo vo tama ejemplo:

—Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhca tahsihn ya che chihchetahn ama ndahta van ndeh yache pan, ne quendih van nducuahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, deman nduco ejemplo chicuahn ye

³⁴ Nducuahn ndudo che cahndudo Dihvo vo, chihnevan ihyan ne, deman nduco ejemplo, ³⁵ cava che conahn nduhca che dirun ihyan profeta, tuhca:
Cuahndudó deman ejemplo.

Cacuáhn ihyan yahn dehtenduh che nde hua devano ihyan numacuahn ro nde ro che chihnde iyehense.

Dihvo vo Jesucristo ne, cah cuande ye deh conahn ejemplo yahn chano yan van trigo me

³⁶ Chihno min ne, ndedechuh Dihvo vo nducoyaca ihyan, ne ndonda ye vah nduco ihyan apóstol yahn ye. Tuhme rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Te cuande ne nuhn deh conahn ejemplo yahn chano yan me.

³⁷ Ndahconan Dihvo vo, ne cah cuande ye ihyan chahn:

—Ihyan che retuhdo ndute ndata me ne, u che rinducó nducoyaca ihyan. ³⁸ Yahn me ne, iyehense. Ndute ndata me ne, ihyan che renevahnecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs. Chano yan me ne, ihyan che rihquentiyon chundah. ³⁹ Sahn che tuhdo ndute yahn chano yan me ne, chundah. Ro che ndo dama trigo me ne, a ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan. Ihyan che nedin dama ye trigo me ne, ángel. ⁴⁰ Nduhca che ndo dama chano yan me, conun vacoyahn me ne, tihca cuahno co ihyan che duhtuno ihyan ye cuahn che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan. ⁴¹ Nda ro min ne, u che rinducó nducoyaca ihyan ne, dechuh ángel yahn numachahte nan che rihquentiyón, nedin dama ye nducoyaca ihyan nunde, menan vihca ihyan che retihyon yune ye ihyan chenahn che rahtendihco ye nunde. ⁴² Cuih ángel chahn ihyan nunde chahn van ruchiyahn. Min cuaco ye man, cheh dihyon ye man. ⁴³ Me ihyan che redinahn

ye vederihquentiyon yahn Dendiohs, ihyan min che Chida ye ne, quendaḥ yavenaḥ ye, cuahtenan ye vahchetero naḥ che rihquentiyon ihyan min. Nducoyaḥa nchuhn, condecadino ndaḥ ne yahn che renté nduco ne.

Ejemplo yahn vedecuihca che quenun ndeh

⁴⁴ 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcaḥ ama vedecuihca che quenun ndeh maḥ yahn. Ama se ne, ntaḥa se vedecuihca me, ne a min no ndaconan tihyon ndeh se. Ama chi yeno se, ne chahn se ndihcue se nducuahn dehtenduh yahn se, ne ca se yahn naḥ che quenun vedecuihca me.

Ejemplo yahn tu diyahn che ama yahn chihve

⁴⁵⁻⁴⁶ 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcaḥ ama tu diyahn che ama ndaḥcaḥ maḥ, che ama yahn chihve maḥ. Ndihero ama se che ra se tu chemin chan, ne chahn se ndihcue se nducuahn dehtenduh yahn se, ne ca se tu me.

Ejemplo yahn yana che retah yahca

⁴⁷ 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhcaḥ ama yana che retah yahca che tihyon ihyan chete nuniyahn, ne chetaḥ ye nducoyaḥa naḥ yahca. ⁴⁸ Cuahn che a chito yana me ne, ndetendaḥ ye cuahn chihto nuniyahn. Min tendahnun ye yahca che ndaḥ te, chih ye ite chete cuahte, ne chihtera ye ite che hua cochihve te. ⁴⁹ Tihcaḥ va che co ro che techecaḥe Dendiohs yahn nducoyaḥa ihyan. Cuahtechica ángel din vi ye ihyan che duhtuno ihyan ye vaḥ ihyan che ndaḥ ye, ⁵⁰ ne cuih ye ihyan che duhtuno ihyan

chahn v̄an ruchiyahn. Min cuaco m̄an, cheh dihyon ye m̄an.

Ejemplo yahn vedecuihca

⁵¹ Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan chahn:

—¿A renahn nchuhn nducuah̄n che renté ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne r̄ahn ye:

—T̄aca hua, Dihve nuhn, renahn nuhn.

⁵² Tuhme r̄ahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Nducoȳaca ihyan che retuno ye vederihquen-tiyon yahn Dendiohs ne, ri ye nduhc̄a ihyan cuihca che retend̄ah ye dehtenduh che ra m̄an, dehtenduh che ndico m̄an, v̄an vedecuihca yahn ye, te ihyan chahn ne, āma ndeh n̄an vededevano chen̄an cuma ye.

Nt̄a Dihvo vo Jesucristo ȳan Nazaret

⁵³ Cuahn che a chihno cahndudo Dihvo vo ejemplo chemin chan ne, chica ye min. ⁵⁴ Nt̄a ye ȳan n̄an che chihta ye, ne chahn ye chete ȳaco chicuah̄n ye. Āma chahn ino ihyan ȳan min, ne r̄ahn ye:

—¿Ti chehua s̄ahn tih vededevano che ricuah̄n se? ¿T̄aca che ri redin se vederihno? ⁵⁵ S̄ahn tih che daȳa vihcheȳahn me. Chaco se ne, María. Dihno se ne, Jacobo m̄an, José m̄an, Simón m̄an, Judas m̄an. ⁵⁶ Namin t̄ahn cahve se ne, muhn vate te. ¿Tira chehua se che tihc̄a ricuah̄n se?

⁵⁷ Ihyan chahn ne, hua nevah̄necun ye Dihvo vo. Chemin che r̄ahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ihyan profeta ne, aten̄an ȳan v̄aco ihyan che renevah̄necun ye ihyan, te ihyan ȳan v̄aco ye m̄an, ihyan ndev̄aco ye m̄an ne, rend̄ahchen̄an ye ihyan.

⁵⁸ Dihvo vo ne, atenān āma o vederihno din ye min yahn che hua chitahno ihyan chahn ihyan.

14

Nduhcā che chih Juān Bautista

¹ Tahn min ne, Herodes gobernador yahn Galilea ne, checadino se yahn Dihvo vo Jesucristo, ² ne rahn se ri se sahn che rinan se sahn nan che rihquentiyon se:

—Ihyan che redin ye vederihno ne, Juān Bautista. A ntuche ye van tenahn, ne chemin che quenān cuma ye vederihquentiyon che redin ye vederihno.

³ Tihcā rahn se, te sahn min din se preso Juān, chihquentiyon se sandado che dechiche se cadena ihyan, tihyon se ihyan vacoyahn. Tihcā din se, te tihcā nahn Herodías tahn ndahta yahn dihno se Felipe. ⁴ Juān ne, a rahn ye ri ye Herodes:

—Hua redin yahn che conan come tahn tih nduhcā ndahta yehn.

⁵ Nahn cahno Herodes Juān, ate vah se ihyan yan, te nducoyaca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye ihyan. ⁶ Ate ro che vihco duche Herodes ne, ndeh tahn daya Herodías nan ihyan che vate ye min, ne āma quenān ino Herodes. ⁷ Numacuahn vedeyudo cah se ndudo yahn se tahn che adecodehno che caça te ne, cah se tahn. ⁸ Nducote a nchinun chaco te tahn ne, rahn te ri te sahn:

—Te ne tin Juān Bautista ū chete āma cuh.

⁹ Ama chi ran Herodes che tihcā rahn te, ate nducote a cah se ndudo yahn se tahn nan nducoyaca ihyan che vate min ne, dinahn se.

¹⁰ Chihquentiyon se sandado che chahn se chete

vacyahn, chihca yan se dando Juan. ¹¹ Ndaconan se, nda se tin Juan chete ama cuh. Cah se tahn, ne nechah te chaco te.

¹² Tuhme nda ihyan che rinduco ye Juan, ne quenda ye ihyan chihche ye ihyan. Chihno min ne, chahn ye chengo ye Dihvo vo.

Cah Dihvo vo Jesucristo, cheh uhn mil ihyan

¹³ Cuahn che checadino Dihvo vo che chihno se Juan ne, chica ye min, quenun ye chete ama barco cuahn ye ama cuan, yahn nan che metah duhva. Ate checadino ihyan che cuahn ye, ne chica ye viyan, rica cah ye, cuahn ye quendi ye ihyan. ¹⁴ Cuahn che ndiquendah Dihvo vo chete barco me ne, ndihchero ye che ama yahn ihyan ndi dama ye. Quenan vahino ye ihyan chahn, ne din ye che ndoyahn ihyan cah che nduco ye min. ¹⁵ Cuahn che a chi chino ne, chahn nda ihyan apóstol nan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Muhn ne, yahn nan che metah duhva. Avane ne, a chino cuahn. Cuendedechuh ne ihyan sih cava che cah ye ti tenduh yan, cua ye che cheh ye.

¹⁶ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Metah deh cuande che ndedechuh ihyan. Cah nchuhn cheh ye.

¹⁷ Ate rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Atenan uhn ra pan nduco o yahca va yahn nuhn.

¹⁸ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuahn nchuhn gua ne.

¹⁹ Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che cuahte nducoyaca ihyan nan yune. Chetah ye nduh che uhn pan me nduco o yahca me quetuhma ye.

Chenihyon nan ye nan ro, necah ye nundihve cuahn Dendiohs, ne ndeh ye pan me, cah ye ihyan apóstol chahn cava che cuh ye van nducoyaca ihyan. ²⁰ Cheh nducoyaca ihyan chahn nde nan che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dama ihyan apóstol chahn che ngava, ne decuto ye ndichio cuahte. ²¹ Ihyan che cheh ye ne, ri ye uhn mil che deman ihyan chahn, avane ihyan ndahta man, chechahya man.

Chica Dihvo vo Jesucristo nan nune vine

²² Chihno min ne, chihquentiyon Dihvo vo ihyan apóstol che cuahtenun ye chete barco me, tuche ye tama lado viche yahn vine me numanahn che ndedechuh ye ihyan chahn. ²³ Cuahn che chihno ndedechuh ye ihyan chahn ne, cocha ye ama tingüete deman ye cava che covah ye. Cuahn che a chi rahn me ne, quenan ca ye min deman ye. ²⁴ Numanahn min ne, a nde mahñ vine me cuahn ihyan apóstol chahn nduco barco me. Ama rechi yuhne cuahn nan cuahn barco me, ne ama rahn nune vine me. ²⁵ Cuahn che a nino co dave ne, nda nino Dihvo vo cuahn nan cuahn barco me, rica ye nan nune. ²⁶ Cuahn che ndihchero ihyan apóstol chahn ihyan che rica ye nan nune me ne, ama dihya ye chi nde tuno cah vah ye, ne rahn ye:

—¡Nga ama vaco chihnga, cochi tan!

²⁷ Ate yahve Dihvo vo ihyan chahn, ne rahn ye:

—Hua vah nchuhn, te a u che cochí.

²⁸ Tuhme rahn Pedro ri ye ihyan:

—Dihvé, ndete che ndih ne, cuahnecun ne che cacá nan nune, chí nan ne.

²⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cochi.

Tuhme cuahn Pedro, rica ye nan nune cuahn nan che cochi Dihvo vo. ³⁰ Ate nducote ama ri yudo nan vine me ne, chenda vedevah ihyan. Ndetahno canan rehchenun ye van nune, ne cah ye:

—Dihvé, ¡cuendedeвахn ne u!

³¹ Chetah Dihvo vo tah ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Di ne, hua numa ine ritehne. ¿Dehco che ndeh rendedecadine?

³² Cuahn che chenda ye chete barco me nduco vih ne, chehuan yuhne me. ³³ Tuhme ihyan che chenun ye chete barco me ne, chehntihya ye nan Dihvo vo ne rahn ye:

—Cuaco niyon te ndih che Daya Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ihyan cah yan Genesaret

³⁴ Cuahn che a tuche ihyan chahn vine me ne, nda ye yan Genesaret. ³⁵ Ndetahno nchanan ihyan yan min Dihvo vo, chacotuhn ye ndudo numacuahn yahn min. Ama chengu ihyan ihyan cah yahn ye nan Dihvo vo. ³⁶ Chica ihyan chahn favor ihyan che cuahnecun ye che nahn tah ihyan cah chahn mare tino yahn ye, ne nducoyaca ye che nahn tah ye ne, ndoyahn ye.

15

Deh cuande che chendihco ihyan nunde

¹ Chihno min ne, ama o sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés che chica se yan Jerusalén man, chahn nda se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

² —Hua ndahc̄a che rahcotahn ihyan apóstol yahn ne vederihquentiyon yahn ihyan ndico, te reh ye nde hua renano ye tah ye nduhc̄a che chihco çade ihyan chahn.

³ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

—Me nchuhn ne, hua ndahc̄a che rahcotahn ne vederihquentiyon yahn Dendiohs, riquendi ne costumbre yahn man ne. ⁴ Dendiohs ne, rihquentiyon ye tuhc̄a: “Codin yahine chide man, cheque ye man.” Namin rihquentiyon ye: “Ihyan che cahva ye yahn indihthe yahn ye ne, va che cahno ihyan yan ihyan.” ⁵ Ate nchuhn ne, retihyon yune ne ihyan che cahma ye co ye indihthe yahn ye: “Hua co conán nchuhn, te nducuah che va yahn ne, a cah ndudo yahn che co vedino nan Dendiohs.” ⁶ Nduco tihc̄a ne, retihyon yune ne ihyan che cuacondah vedame ye indihthe yahn ye. Rendahco ndiya nchuhn vederihquentiyon yahn Dendiohs, ricuahn ne costumbre yahn man ne. ⁷ ¡O nan o chende nchuhn! Redinah niyon ne nduhc̄a che rahn Dendiohs, dirun ihyan profeta Isaías tuhc̄a:

⁸ Ihyan sih ne, dendudo no che rendeva ye yavenán,
ate nde tah hua ritahno ye u.

⁹ Nde tah hua richihve che rendeva ye yavenán,
te ricuahn ye vederihquentiyon yahn man ye,
redin ca ye che vederihquentiyon yahn.

¹⁰ Tuhme cah Dihvo vo nducoyaca ihyan chahn nan ye, ne rahn ye:

—Cuihcovan nchuhn man, conahn tin ne man,
che cahmá. ¹¹ Che chendihco ihyan nunde ne,

ndiyu cava dehtenduh che reh ye, te cava ndudo chihnga che rente ye.

¹² Tuhme chahn nda ihyan apóstol, ne rahn ye ri ye ihyan:

—¿A tumacardino ne che chi yudo yahn sahn fariseo sih yahn ndudo che tihca rahn ne ne?

¹³ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nducuahn vederihquentiyon che ndiyu man Chidá che va ye vahchetero chihco cade ye ne, va che cuihno anduhneca ama yahn che retico ihyan nde dihyoduto. ¹⁴ Din ca man se, te sahn sih ne, anduhneca sahn nan ve che quendanan se sahn nan ve chenhahn, cora nun nducoyaca se chete ive yahn.

¹⁵ Rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Te cuande ne nuhn deh conahn che nte ne yahn che chendihco ihyan nunde.

¹⁶ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye:

—¿Taca che namin nduco nchuhn hua renahn ne? ¹⁷ ¿A hua devano ne te nducuahn che reh ihyan ne, vacochendereh yahn ye renun? Chemin ne, rechuh cuahn chete ye, ne rendiquendah.

¹⁸ Ate ndudo chihnga che rente ihyan ne, rente ye yahn che chihnga rendedecadino ye, ne nduco chemin chendihco ye nunde. ¹⁹ Tihca, te nan vederendedecadino yahn ihyan reconan che chihnga rendedecadino ye man, che rihno ye vih man, che rahtenan ye nduco ndahta che hua nihnevaco nduco ye man, che reduco ye man, che rihncheh ye man, ndere ricueh dame ye nunde ihyan man.

²⁰ Nunde chemin chan redin che rinda ihyan. Ate che cheh ihyan andahre hua renano ye tah ne, ndiyu nunde chemin.

Nduhc̄a che chitahno ama tahn tama nación

²¹ Chica Dihvo vo min, ne cuahn ye yah̄n yah̄n yan Tiro nduco yan Sidon, ²² ne ama tahn ndata yah̄n ihyan cananea, che va te yah̄n min ne, cuahn te cuahn nan cuahn ye, ca rica te ca rah̄n te numa dito te:

—Dihvé, Daya David, conan vah̄ino ne u. Tahn dayá ne, quenun ama vaco chihnḡa tahn, ne ama rechuhrihn te.

²³ Ate hua tumec̄ah ye yah̄n te. Tuhme rah̄n ihyan apóstol ri ye ihyan:

—Cotumac̄ah ne tahn, te ama rah te cochi te cuahn vedamo vo.

²⁴ Tuhme ndahconan Dihvo vo, ne rah̄n ye:

—Dendiohs ne, dechuh ye u cava che conán ihyan nación yah̄n Israel che a ndinda ye, din nune yah̄n ye.

²⁵ Ate tahn min ne, chahn nda te, chehntihya te nan ye, ne rah̄n te ri te ihyan:

—Dihvé, ¡cuinan ne u!

²⁶ Rah̄n ye ri ye tahn:

—Hua redin yah̄n che conán di, te anduhneca ndete che cahneví pan che va che cheh ihyan nación yah̄n, c̄ah yah̄na.

²⁷ Ndahconan te, ne rah̄n te:

—Dihvé, cuaco che rah̄n ne. Ate yah̄na ne, namin reh te, te rendevahn te dache che ra man mesa yah̄n dihve te. Nducote tihc̄a ne, ricá favor ndih che conan ne tah u.

²⁸ Tuhme rah̄n ye ri ye tahn:

—Daya, ¡ama numa ine ritehne! Conahn ndoque nduhc̄a che rique.

A ura min no ndiquendaḥ vaco chihnga me taḥn daya te.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama yahn ihyan cah

²⁹ Ndaca Dihvo vo min ne, nta ye chihto vine yahn Galilea. Tuhme cocha ye ama tingüete, ne min chihnde ye. ³⁰ Ama yahn ihyan chi dama ye nan ye. Nda ihyan chahn ama yahn ihyan cah, ihyan che cueh cah ye man, ihyan che neneva doh tah ye man, ihyan che ve nan ye man, ihyan che lihme ye man, yahn ca ihyan che ndi ye tama te o nan cah man, ne din Dihvo vo che ndoyahn nducoyaca ye. ³¹ Ama chahn ino ihyan che ndi-hchero che ndoyahn nducoyaca ihyan cah chahn, ne ndeva ye yavenan Dendiohs, ihyan min che nda cuande ye ihyan nación yahn Israel.

Cah Dihvo vo Jesucristo, cheh cun mil ihyan

³² Chihno min ne, cah Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ama renan vahino ihyan sih, te a ino ro che chenán ye nduco vo, ne metah dehva che cheh ye. Hua nahn ndedechúh ihyan che diya chete ye, te denan cotaḥ cuno ihyan cuahn yune.

³³ Rahn ihyan apóstol chahn ri ye ihyan:

—Ate muhn yahn nan che metah duhva. ¿Ti ngua vo che cah vo cheh ihyan sih?, te ama yahn ye.

³⁴ Tumerune ye ihyan chahn:

—¿Tava pan va yahn nchuhn ne?

Ndahconan ihyan chahn:

—Va ndache pan yahn nuhn man, ama o yahca cahya man.

³⁵ Tuhme chihquentiyon Dihvo vo che chahte nducoyaca ihyan ndiyahn. ³⁶ Chetah ye nduh che ndache pan chahn nduco yahca chahn, que-tuhma ye, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cah ye ihyan apóstol chahn cava che cuih ye van ihyan. ³⁷ Cheh nducoyaca ihyan chahn nde nan che chito ihyan. Chihno min ne, nedin dama ye cheyahn che ngava, ne decuto ye ndache cuahte. ³⁸ Ihyan che cheh ye ne, ri ye cun mil che deman ihyan chahn, avane ihyan ndahta man, chechahya man. ³⁹ Chihno min ne, ndedechuh Dihvo vo ihyan chahn, ne quenun ye chete ama barco, cuahn ye cuahn yahn yahn yan Magdala.

16

Sahn fariseo nduco sahn saduceo ne, rica se ama vederihno ndihchero se

¹ Ama o sahn fariseo nduco sahn saduceo ne, chahn se chendihchero se Dihvo vo. Sahn chahn ne, retumarande se ihyan, ne chica se che din ye ama vederihno, ndihchero se, cava che co devano se che Dendiohs dechuh ye ihyan. ² Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Cuahn che a ri chino ne, ndete che cuah nan ro ne, rahn nchuhn te ndahca din ro. ³ Me vateyan ne, ndete che cuah nan ro man, man man ne, rahn ne te cuan co. Nchuhn ne, jo nan o chende ne! Ama ndah nda cuande ne taca ri nan ro, ate hua retumacardino ne yahn vederihno che redin Dendiohs man ro cuh. ⁴ Ihyan che vate ye man ro cuh ne, ama duhtuno ihyan ye, nde hua retumacah ye Dendiohs. Rica ye vederihno ndihchero ye,

ate atenan ama vederihno nduhca vederihno che din Dendiohs nduco ihyan profeta Jonás ndaca ndihchero ye.

Chihno rahn ye chemin ne, chihcoman ye sahn chahn, ne chica ye min.

Vededeveno yahn sahn fariseo ne, nduhca ya yahn pan

⁵ Cuahn che tuche ihyan chahn vine me ne, nta tin ihyan apóstol chahn che hua nda ye pan. ⁶ Ura min rahn Dihvo vo nduco ye:

—Cuihco nchuhn cudado. Hua tumacah ne yahn ya yahn sahn fariseo man, sahn saduceo man.

⁷ Tuhme ndedecadino ihyan chahn, ne rahn van man ye nduco vih:

—Tihca rahn ye ri ye uvo yahn che hua quenda vo pan.

⁸ Checadino Dihvo vo che hua chenahn ihyan chahn che rahn ye. Deyahn che hua nda ye pan ndedecadino ye. Chemin che rahn ye ri ye ihyan chahn:

—¿Dehco che rendedecadino nchuhn che hua nda ne pan? ¿Taca che hua numa ino ne ritahno ne? ⁹ ¿Taca che hua renahn ne, nde hua rahtenun ino ne vederihno che rendihchero ne? Cuahn che cah, cheh uhn mil ihyan nduco uhn pan me ne, ¿taca che hua chahtenun ino ne che nde cade cuahte che ngava nedin dama ne? ¹⁰ A namin no tun cuahn che cah, cheh cun mil ihyan nduco ndache pan me ne, ¿taca che hua chahtenun ino ne che nde cade cuahte che ngava nedin dama ne? ¹¹ ¿Taca che hua chenahn nchuhn che ndiyu yahn pan che rahn nduco ne? Rahn nduco ne che cahco

ne cudado yahn ya yahn sahn fariseo man, sahn saduceo man.

¹² Tuhme chenahn ihyan chahn che a yahn ndudo che ricuahn sahn chahn che tihca rahn ye.

Rahn Pedro te Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehanse

¹³ Cuahn che nda Dihvo vo yahn yahn yan Cesarea de Filipo ne, tumerune ye ihyan apóstol yahn ye:

—U che rinducó nducoyaca ihyan, ¿deh rahn ihyan yahn ne?

¹⁴ Ndahconan ihyan chahn:

—Nahn ihyan ne, rahn ye te ndih che Juan Bautista. Nahn tun ye ne, rahn ye te ndih che Elías. Nahn tun ye ne, rahn ye te ndih che Jeremías o tama cha ihyan profeta che chahte ye a rahn me.

¹⁵ Tuhme tumerune ye ihyan chahn:

—Me nchuhn ne, ¿deh rahn ne yahn ne?

¹⁶ Ndahconan Simón Pedro, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ndi ne, a ihyan che va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehanse, a ndih che Daya Dendiohs, ihyan min che va ye vahchetero.

¹⁷ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ndah ro yehn, Simón, daya Jonás, te a man Chidá che va ye vahchetero te ye checadine, ndiyu ihyan iyehanse. ¹⁸ Rahn rí di te redin yahn che doche Pedro, te che tihca doche ne, conahn che ama ndudo redin. Cuahto min quendi ihyan yahn, ne nde vederihquentiyon yahn chundah hua co ndahco ndiya ihyan. ¹⁹ U ne, té vederihquentiyon

di çava che conan vañ ihyan che rihquentiyon Dendiohs. Cha che çah yone che din ye mañ, cha che çahca tan che hua din ye mañ ne, Dendiohs ne, çah dito ye ndudo yehn.

²⁰ Tuhme rañn Dihvo vo nduco ihyan apóstol chahn che hua çahma ye nduco nde ama ihyan che a mañ ye che va çade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse.

Rañn Dihvo vo Jesucristo te va che çahno se ihyan

²¹ Nde tañn min canañ Dihvo vo çah ye che checadino ihyan apóstol yahn ye te va che çahn ye vañ Jerusalén, ne min ama chuhrihn ye. Ndo dama intiyahn mañ, chidocuyan ndinañ mañ, sañn devano ley che dirun Moisés mañ, din tañ se nduco ye, nde çahno se ihyan. Ate cuihno ino ro ne, ntuche ye. ²² Tuhme quenda Pedro ihyan ama laño, ne canañ riyahve ye ihyan, ne rañn ye:

—Dihvé, hua ndahça che çahco mendañn ne ndih çava che tihça cuahno co ne.

²³ Ndaconan Dihvo vo ndihchenun ye nañ Pedro. Chihya ye ihyan, ne rañn ye:

—Di chundah, cuehn vane, te redin vahche yáhn. Di ne, hua devene cha che rihquentiyon Dendiohs. Atenañ che rihquentiyon ihyan iyehñse devene.

²⁴ Tuhme rañn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol chahn:

—Adecoduhno ihyan che nahn co cuande ye vañ ihyan yáhn ne, va che çahcomañ ye vedeyeno mañ ye. Andahre va che conan yah ye nañ ama cruz, ate va che çahco mendañn ihyan, conduco

ye u. ²⁵ Tihca, te ihyan che hua nahn cahco mendahn ye ihyan cava che conduco ye u ne, va che conda ye, ne ihyan che cahco mendahn ye ihyan ne, andahre din tan ihyan nduco ye, cahno ye ihyan, ate ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero. ²⁶ Hua cochihve yahn ihyan andahre nedin dama ye nducuahn vedecuihca che va iyehense ndete che chemin din che denda ye, ne hua co cuahtenan ye vahchetero. Ndete che tihca ne, metah deh nduco nedihve ye cava che ndevahn ye. ²⁷ Va che conahn chemin, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che chí numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá nduco ángel yáhn, ne techecadé yahn nducoyaca ihyan, ndahco menún yahn queri ama ye tunoca che nedin ye, ndahtenan ye iyehense. ²⁸ Cuaco ráhn rí nchuhn te ama o ihyan che chenun ye muhn ne, vate ca ye iyehense nda ro min, ne ndihchero ye u che rinducó nducoyaca ihyan cuahn che ndá numacuahn vederihquentiyon yáhn.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, ndo diyahn ye

¹ Chihno an ro min ne, quenda Dihvo vo Pedro man, Jacobo nduco dihno ye Juan man, ne cuahn ye nduco ihyan chahn ama tingüete yaco, ² ne min ndo diyahn ye nan ihyan chahn. Yavenan ye man, tino yahn ye man ne, ama diyahn ro nduhca nan yahn. ³ Ura min ndihchero ihyan apóstol chahn Moisés nduco Elías che rente ye nduco Dihvo vo. ⁴ Tuhme ráhn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Dihve nuhn, ama ndahca che cuahtenan vo muhn. Ndete che nahn ne ne, dendah nuhn ino vache vah; ama nan che conun ne, tama nan che conun Moisés, ne tama nan che conun Elías.

⁵ Numanahn che rahn ca Pedro ne, quendihco ama man tuno diyahn ro nan che chenun ihyan chahn, ne van man me ne, chenun ama ndudo che rahn tuhca:

—Sahnguh che Dayá. Yahinó sahn. Ama yenó cava se. Che cahma se ne, chemin che codinahn nchuhn.

⁶ Cuahn che chihnevan ihyan apóstol chahn ndudo me ne, ama dihya ye chi, ne chahtetave ndih ye ndiyahn. ⁷ Tuhme chahn nda Dihvo vo nan ihyan chahn, nahn tah ye ihyan, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuenecuan nchuhn. Hua dihya ne co.

⁸ Cuahn che ndo nihyon nan ye ne, ametah ndihchero ye ihyan che o chahn, a deman Dihvo vo.

⁹ Ura che cuenchahn ye cuete me ne, chihquentionyon Dihvo vo ihyan chahn, ne rahn ye:

—Hua cahma nchuhn nduco nde ama ihyan yahn vederihno che ndihchero ne, nde ro che u che rinducó nducoyaca ihyan ntuché van tenahn.

¹⁰ Tuhme tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo, ne rahn ye:

—¿Deh cuande che rahn sahn devano ley che dirun Moisés che dinoca Elías va che chi ye ne?

¹¹ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuaco che va che chi Elías, ndahco cade ye nducuahn. ¹² Ate rahn rí nchuhn te a nda Elías, ne ihyan ne, hua nevahnecun ye ihyan. Tahque ndah ye ne, din tan ye nduco ye. Namin u che

rinducó nducoyaca ihyan ne, va che chuhríhn, din tan ihyan nducó.

¹³ Tuhme tumacadino ihyan apóstol chahn che rente ye yahn Juan Bautista anduhneca ndete che a ihyan min che Elías.

Din Dihvo vo Jesucristo che ndoyahn ama sahn dihn che ndi se cah rih dihca

¹⁴ Cuahn che nta ihyan chahn nan che chenun ihyan chenhne, chahn nda ama se, chehntihya se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

¹⁵ —Dihvé, conan vahino ne sahn dayá, te ndi se cah rih dihca, ne ama rechuhrihn se. Ama ndeh yune cuahn che rinuhn yahn se ne, rendahnun se vacoyahn man, van nune man. ¹⁶ A checú sahn nan ihyan apóstol yahn ne, ate hua chi din ye che ndoyahn se.

¹⁷ Tuhme rahn Dihvo vo:

—Nchuhn che vate ne man ro cuh ne, duhtuno ihyan nchuhn man, hua ritahno ne man. Nchuhn ne, a hua nda ro che co ne ihyan. ¿A cuahn dama quendah vedechahtino nduco ne, che rahco ne? Checú ne sahn muhn.

¹⁸ Sahn dihn me ne, quenun ama vaco chihnga sahn. Cuahn che nda se nan ye ne, chihquentiyon ye che ndiquendah vaco chihnga me, ne ndetahno ndoyahn se.

¹⁹ Ura che a deman ye ne, tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo:

—¿Dehra cuande che hua chi ndetendah nuhn vaco chihnga me ne?

²⁰ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, nde hua ritahno ne, te cuaco rahn ri nchuhn te ndete che ritahno ne mare tahsihn

ne, cahcantiyon ne ama ico che caça nan che va, ne cuhnde tama cuahn, ne dinahn. Ndete che ritahno ne ne, adecodehno che caça ne ne, conahn nduco ne. ²¹ Rahn rí nchuhn te caça che ndetendaḥ vo vaco chihnga chemin chan ne, va che covah vo man, cuahto vo yahte man.

Rahn Dihvo vo Jesucristo tama yune che va che cahno se ihyan

²² Numanahn che quechica Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye estado yahn Galilea ne, rahn ye ri ye ihyan chahn:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che necah ihyan u tah sahn nunde, ²³ ne cahno se u. Ate cuihno ino ro ne, ntuché van tenahn.

Ama chi ndache ihyan chahn yahn che tihca rahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nedihve ye cade iyo yahn yaco

²⁴ Cuahn che nda ihyan chahn yan Capernaum ne, chahn sahn che rica se tume cade iyo yahn yaco, tumerune se Pedro:

—¿A hua renehve ihyan ricuahn yahn nchuhn tume cade iyo yahn yaco ne?

²⁵ Ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye sahn:

—Taca hua, renehve ye.

Ndonda Pedro chete vah ne, menan vihca tumerune Dihvo vo ihyan:

—Deh rahn Simón, ihyan che rihquentiyon ye ne, ¿duh rica ye tume cade iyo ne? ¿A ihyan nación yahn ye o ihyan tama nación ne?

²⁶ Ndahconan Pedro, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Rica ye ihyan tama nación.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, ihyan naci6n yahn ye ametah va che nedihve ye. ²⁷ Ate cava che hua din vo che co tan nde ama ihyan ne, cuehn nan vine, ne cotihyen cu ra yahca. Ite che cua te ne, cuentah chende te, ne min ntaque ama tume. Nduco chemin cuenedihve cade iyo yahn man, yehn man.

18

Duh che tahque conan

¹ Chihno min ne, ndo dama ihyan ap6stol chahn nan Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—¿Duh che tahque conan van ihyan che rihquentiyon Dendiohs ne?

² Tuhme cah Dihvo ama lihn, chihno ye mendahn, ³ ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn rí nchuhn te ndete che hua nto ino ne nunde yahn ne, co ne nduhca checahya che tuhchan che necun ne, hua co cuahtenan ne vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs.

⁴ Cuedevano ne te adecoduhno ihyan che necun ye nduhca lihn cuh ne, ihyan min che tahque conan ye van ihyan che rihquentiyon Dendiohs. ⁵ Namin cuedevano ne te adecoduhno ihyan che nevahne-cun ye ama ihyan yahn che necun ye nduhca lihn cuh ne, a u nevahne-cun ye.

Cahnda yahn ihyan che rahtendihco ye nunde

⁶ Adecoduhno ihyan che tihyon yune ye ihyan yahn che cuahtendihco ye nunde ne, ama chahte castigo va che co ye. Tahque ndahca cava ye ndete che caca yahto ihyan ama tu yudo chahte dando ye, ne cuacondahnun ye ihyan van nuniyahn,

yudomin ca che tihyon yune ye ihyan yáhn che cuahtendihco ye nunde. ⁷ ¡Chevah ihyan ihyense!, te a çade no che va che cuahtendihco ye nunde. Ate ¡tahque vedin ihyan che tihyon yune ye ihyan che cuahtendihco ye nunde!

⁸ 'Ndete che renda yahn ne che cuahtendihco ne nunde, ne va che dinahn ne nduco tah ne o nduco çah ne ne, tahque ndah che din ne cuande anduhneça ndete che a chihca ne, chacondah ne, te tahque ndahça yahn ne ndete che co cuahtenan ne vahchetero andahre yuhche ne, yudomin ca che ndah tah ne, ndah çah ne, cuahtenun ne van ruchiyahn cuahn dama. ⁹ Ndete che çava ndutinan ne renda yahn ne che cuahtendihco ne nunde ne, tahque ndah che din ne cuande anduhneça ndete che a tico ne, chacondah ne, te tahque ndah yahn ne ndete che co cuahtenan ne vahchetero andahre hua ro nan ne, yudomin ca che ndah ndutinan ne, cuahtenun ne van ruchiyahn.

Ejemplo yahn itecuche che chinda te

¹⁰ 'Cuihco nchuhn cudado che hua ndahchenan ne nde ama ihyan che necun ye nduhça cheçahya che tuhchan, te ángel yahn ne, cuahn dama chenán ye nan Chidá che va ye vahchetero. ¹¹ Tihça, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndá ndedevahn ihyan che a ndinda ye, nedin nunde yahn ye.

¹² 'Ráhn rí nchuhn te ama ihyan che va ama ciento itecuche yahn ye ne, ndete che conda ama te van chano ne, çahcoman ye ite che chenahn chahn van chano nan che redin ye cudado ite, ne çahn ye quenuhn ye ite che chinda me. ¹³ Cuahn

che nt̄aça ye ite ne, cūaco ráhn rí nchuhn te nde tahque co yeno ye çava ite min che co çava ite che chenahn chahn. ¹⁴ Tihça Chida nchuhn che va ye vahchetero, te hua nahn ye che conda nde ama ihyan che necun ye nduhça cheçahya che tuhchan.

Nduhça che va che nchahco ihyan yahn vih

¹⁵ Ndete che ama ihyan che namin ritahno ye din tan ye nduco ama cha nchuhn ne, coyahve ne ihyan cuahn deman ne nduco vih. Ndete che nto ino ye nunde yahn ye ne, a ndedevahn ne ihyan yahn castigo che va che co ye. ¹⁶ Ate ndete che hua tumacah ye che cahma ne ne, conuhn ne ama o testigo çava che nduco ihyan chahn yahve ne ihyan. ¹⁷ Ate ndete che nde nduco tihça hua tumacah ye ne, cahma ne nduco ihyan ndiyaco çava che van nducoyaca ne yahve ne ihyan. Ate ndete che hua tumacah ye ne, co din ne cuande anduhneça ndete che nde hua devano ye che va Dendiohs.

¹⁸ Cūaco ráhn rí nchuhn te nducuahn che nte çade ne ne, çah dito Dendiohs ndudo yahn ne.

¹⁹ Namin ráhn rí nchuhn te ndete che co dama ndudo ama o ne, çaca ne deh che nahn ne Chidá che va ye vahchetero ne, te ye nchuhn. ²⁰ Te ye nchuhn, te nan che ndo dama o ino ihyan ndeva ye yavenan ne, min quenun van ye.

²¹ Tuhme chahn nda Pedro, ne rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, ¿a ndeh yune va che nchahcó yahn ihyan che quendi ye din tan ye nducó ne? ¿A nde ndache yune ne?

²² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ndiyu atenān ndache yune, te a nduh va ndeh yune che din tān ye ne, a tih va ndeh yune va che ncheguei yahn ye.

Ejemplo yahn ama sahn che metah vederenchahco nan se

²³ 'Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhca ama rey che tendah cuande ye yahn sahn che redin ntiyon nduco ye. ²⁴ Cuahn che canan tendah cuande ye ne, nda ama se tendah cuande ye yahn se, ne quendihco ndeh se yahn ye, tenduh ndiche mil tume diyahnguan. ²⁵ Nducote metah deh nduco che nedihve se ne, chihquentiyon ye sahn decahya yahn ye che ndihcue se sahn man, ndihcue se ndahta yahn se man, daya se man, nducuahn dehtenduh yahn se man, cava che ndutonun tah che quendihco se yahn ye. ²⁶ Tuhme chehntihya se nan rey me, ne rahn se: "Dihve, codin chahtino ne yahn, ne nedihve yahn ne." ²⁷ Quenan vahino ye sahn, ne numacuahn vedeyeno tehche ino ye nducuahn che quendihco se. ²⁸ Ate ura che conahn se ntaca se ama combiero yahn se che quendihco ye ino cun cade yahn se. Dihno se dando ye, ne rahn se ri se ihyān: "Cuenedihve che quendihque yahn." ²⁹ Chehntihya ye nan se, ne rahn ye: "Codin chahtine yahn, ne nedihve yehn." ³⁰ Ate hua cah necun se. Tahque ndah se ne, chahn se chica nunde se yahn ye, ne quenun ye vacoyahn nde chihno nedihve ye yahn se. ³¹ Ndi hchero combiero yahn se che tihca din se, ne ama chi tan ye, chahn ye chengo ye rey me. ³² Tuhme tahve rey me che chehua sahn, ne chihya ye sahn: "Di

ne, ama duhtuno ihyan di. U ne, nchahcó yehn yahn nducuahñ che quendihque yáhn, te chique favor u. ³³ ¿Taca che hua tihca quenan vahine combiero yehn nduhca che quenan vahinó di?”
³⁴ Numacuahn vedetan chihquentiyon ye che conun se vacoyahn nde chihno nedihve se che quendihco se.

³⁵ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Namin nchuhn, ndete che hua nchahco ne yahn vih numacuahn chedave yahn ne ne, cuahno ne nduhca che chahno sahn min, te Chidá che va ye vahchetero ne, hua nchahco ye yahn ne.

19

Dihvo vo Jesucristo ne, chicuahn ye nduhca che rihquentiyon Dendiohs che hua tehche ihyan ndahta yahn ye

¹ Cuahn che chihno nte Dihvo vo ne, chica ye min estado yahn Galilea, cuahn ye estado yahn Judea, tama lado viche ico Jordán, ² ne ama yahn ihyan cuahn ye nduco ye. Cuahn che nda ye min ne, din ye che ndoyahn ihyan cah.

³ Tuhme nda ama o sahn fariseo che nahn tumarande se ihyan, ne tumerune se:

—¿A co tehche ihyan ndahta yahn ye cava adecodehno ne?

⁴ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A devano nchuhn nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Cuahn che dendah Dendiohs iyehñse ne, dendah ye ihyan chahn man, ihyan ndahta man.” ⁵ Namin ndirun tuhca: “Ihyan chahn ne, cahcoman ye indihnte yahn ye,

ne cahnevaco ye, conan cuma ye ndahta yahn ye. Ihyan chahn ne, din yahn ye vih anduhneca ndete che ama no ye.” ⁶ Nducote tihca ne, ametah din ye cuande che o ye, te anduhneca ndete che ama no ye. Nducote a man Dendiohs nahn ye che cuahtenan cuma ihyan chahn vih ne, hua redin yahn che tehche ye vih.

⁷ Rahn sahn chahn ri se ihyan:

—Ndete che tihca ne, ¿deh cuande che cah yune Moisés che tehche ihyan ndahta yahn ye, dirun ye ama caça cah ye tahn?

⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Yahn che cheche chedave yahn ihyan ne, chemin che cah yune Moisés che tehche ye ndahta yahn ye. Ate Dendiohs ne, hua tihca chihco cade ye cuahn che dendah ye iyehense. ⁹ U ne, rahn ri nchuhn te ihyan che ndere tehche ye ndahta yahn ye ndiyu yahn nunde che quenan te nduco tama chahn, ne cahnevaco ye nduco tama te ne, redin duche yahn ye che nihnevaco ye. Namin sahn che cahnevaco se nduco tahn che ntehche inchahn te tahn ne, condihco se nunde.

¹⁰ Tuhme rahn ihyan apóstol ri ye Dihvo vo:

—Ndete che tihca va cade yahn ihyan chahn ne, tahque ndah ye che nde hua cahnevaco ye.

¹¹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Hua nducoyaca ihyan co dinahn ye yahn chemin, te atenan ihyan che necah Dendiohs ved-erihquentiyon ihyan che co dinahn ye. ¹² Vate chahn che hua numa ye, te a tihchan ye nde rahteyan ye. Namin vate ye che hua numa ye yahn che ihyan redin yoh ye ihyan. Namin vate ye che hua rahtenan cuma ye ndahta cava che

hua co vahche yahn ye nan ntiyon yahn Dendiohs. Ihyan che retumacadino che co dinahn ye che cuahteman ye ne, ndahca che dinahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, nahn tah ye chechahya, covah ye cava

¹³ Chihno min ne, nda ihyan, nda ye chechahya yahn ye cava che nahn tah Dihvo vo, ne covah ye cava. Ate ihyan apóstol ne, rahva ye nduco ihyan chahn. ¹⁴ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Hua cahca tan nchuhn che chi chechahya sih nan, te a ndi cuande van ihyan che necun ye che cuahtenan ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs.

¹⁵ Chihno rahn ye chemin ne, nahn tah ye chechahya chahn, covah ye cava. Tuhme chica ye min, cuahn ye.

Ama sahn cuihca ne, nte se nduco Dihvo vo Jesucristo

¹⁶ Ura min nda ama sahn yuno nan Dihvo vo, ne rahn se:

—Ihyan Ricuahn Ndah, ¿deh ndah che din cava che conán vahchetero ne?

¹⁷ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nde hua redin yahn che cahme, Ihyan Ricuahn Ndah, te atenan Dendiohs ne, ihyan min che ndah ye. Cava che conen vahchetero ne, codinehn vederihquentiyon yahn ye.

¹⁸ Tumerune se ihyan:

—¿Cha vederihquentiyon me ne?

Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Vederihquentiyon che tuhca: “Hua cahne ihyan man, hua din duche yehn che nihnevaque

man, hua doque man, hua ndere cahma nonde yahn ihyan man, ¹⁹ cuendeva yavenan chide man, cheque man, codin yahine nducoyaca ihyan nduhca che yahino man di man.”

²⁰ Rahn se ri se ihyan:

—Nducuahn vederihquentiyon che tihca ne, redinahn nde ro che lihn ca u. ¿A va ca che dinahn ne?

²¹ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Che cuahtenan ihyan vahchetero ne, tahque rigonun chihve che co vedecuihca. Cava che hua co vahche yehn che tone min ne, cuendihcue dehtenduh yehn che va, ne cuinen ihyan chevah. Tuhme cochi condoque u.

²² Nducote ama cuihca se ne, hua quenan ino se che tihca rahn Dihvo vo nduco se, ne ama chi ran se conahn se.

²³ Tuhme rahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol:

—Cuaco rahn ri nchuhn te ama vahche cava ihyan cuihca che conda ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs. ²⁴ Ndaconan rahn ri nchuhn te nde ama ihyan cuihca ne, hua co conda ye vahchetero nan che rihquentiyon Dendiohs.

²⁵ Che rahn ye chemin ne, ama cuahn ino ihyan apóstol chahn, ne rahn ye van man ye nduco vih:

—Ndete che tihca ne, nde ama ihyan hua co ndevahn ye.

²⁶ Chaconan Dihvo vo ndihchero ye ihyan chahn, ne rahn ye:

—Che tin deman ihyan ne, hua conda ye vahchetero. Atenan Dendiohs co din ye che min tuno ihyan, te Dendiohs ne, ri redin ye nducuahn.

²⁷ Tuhme rahn Pedro ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, me nuhn che chihcoman nuhn nducuahn, chinduco nuhn ndih ne, ¿deh co nduco nuhn ne?

²⁸ Rañ Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuāco ráñ rí nchuhn te cuahn che a nuhnde cāde nducuahn, ne u che rinducó nducoyāca ihyan cuhndé ñan che rihquentiyón numacuahn vedeyudo ne, namin nchuhn che rinduco ne u ne, cuahte ne techecāde ne yahn nduh che ndichio ndāta yahn ihyan nación yahn Israel. ²⁹ Namin adecoduhno ihyan che va che cañcoman ye dehtenduh yahn ye man, ihyan yahn ye man, cava che co conduco ye u ne, nuhnde menun ama ciento yahn queri ama che cañcoman ye, a vāco ye, a dihno ye, a cahve ye, a chida ye, a chaco ye, a ndahta yahn ye, a dāya ye, a yañ yahn ye, ate nunde menun ama ciento yahn queri ama che cañcoman ye. Avane ne, conan ye vahchetero numacuahn ro. ³⁰ Ndā ro min ne, ndiyu yahn che a rañ chitahno ihyan che tahque quendañ yavenañ ye, nde huane yahn che cade chitahno ye che hua nduh quendañ yavenañ ye.

20

Ejemplo yahn sañ redin ntiyon

¹ Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, nduhca ama patrón che chahn ye ama vatiyan chenuhn ye mozo cava che tuhn se uva yahn ye. ² Ndaca ye neve se, ne nte cāde ye nduco se che din se ntiyon cāde ro, ne dechuh ye sañ ñan ntiyon yahn ye. ³ Chahn tun ye tenduh ñan rahco nun vatiyan, ne ntaca ye te neve se che vatechica se cuahn ndihve, metah ntiyon din se. ⁴ Rañ ye ri

ye sahn: “Cuahn nchuhn codin ne ntiyon yáhn, conduco ne sahn chenahn che a chenan se min, ne nedihvé nchuhn nduhva che redin yahn.” “A,” rahn se, ne cuahn se. ⁵ Chahn tun ye tenduh nan mahñ yahn. Ntaca ye te neve se, dechuh ye sahn nan ntiyon me. Chahn tun ye tenduh nan rahco ino. Ntaca ye te neve se, ne namin dechuh ye sahn. ⁶ Ndaconan chahn tun ye tenduh nan rahco uhn, ne ntaca ye te neve se, ne rahn ye ri ye sahn: “¿Dehco che hua din nchuhn ntiyon man ro ne?” ⁷ Ndahconan se, ne rahn se ri se ihyán: “Hua din nuhn ntiyon, te hua ndaca ntiyon din nuhn.” Rahn ye ri ye sahn: “Cuahn nchuhn din ne ntiyon yáhn tuhme, ne nedihvé nchuhn nduhca che redin yahn.” “A,” rahn se, ne cuahn se. ⁸ Chi chino me ne, rahn ye ri ye mandador yahn ye: “Cuenedin dame sahn mozo sih, ne cuenedihve yahn se, cuanan nduco sahn che nda adiva cuahn.” ⁹ Cuahn che chenda sahn che a nde nan rahco uhn a chino canan din se ntiyon ne, ndonda tah se chihve yahn se yahn numa ro. ¹⁰ Nde nan chihnonan yahn ne, chenda sahn che din se ntiyon numa ro, ne ndedecadino se che tahque ndahva nedihve ye sahn, ate a dama no nedihve ye sahn. ¹¹ Cuahn che ndihchero se che a dama no nevihve sahn nduco sahn chenahn chahn ne, rahn nunde se nduco patrón yahn se, ¹² ne rahn se ri se ihyán: “Sahn sih che atenan ama ura no din se ntiyon ne, ¿deh cuande che dama nedihve ne sahn nduco nuhn che chahtenun nuhn van yan numa ro, din nuhn ntiyon?” ¹³ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn: “A devanó che redín. A numa nedihvé yahn nchuhn nduhca che a nte cade vo.

14 A nedihvé yahn nchuhn. Tahque ndah ne ne, conahn ne. A mán va vedeyeno che tihdenán, nedihvé yahn sahn chuhn. U ne, codín nduhca che náhn nduco tume yáhn. 15 Nchuhn ne, hua cuande yahn ne che quenán cumá vedevahino nduco se.” 16 Atihnoça no tun ro che cuhnde cade yahn nducoyaca ihyan, te ndiyu che a rahn chitahno ihyan che tahque quendaḥ yavenan ye, nde huane che a cade chitahno ye che hua nduh quendaḥ yavenan ye. Tihca, te van nducoyaca ihyan che nahn Dendiohs che cotahno ye ne, atenán neve ra ye che tendahnun Dendiohs ihyan çaḥa che ndevahn ye.

Ndaconan rahn Dihvo vo Jesuscristo che va che cahno se ihyan

17 Cuahn che a quenun yune Dihvo vo cuahn ye yan Jerusalén ne, quenda ye nduh che ndichio ihyan apóstol devavih, ne rahn ye ri ye ihyan:

18 —A devano nchuhn, che man ne, chenun yune vo, cuhn vo yan Jerusalén. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, necah ihyan u tah chidocuyan ndinan man, sahn devano ley che dirun Moisés man, ne cuih nunde se yáhn çaḥa che cahno ihyan u. 19 Necah se u tah sahn tama nación çaḥa che din duche yahn se u man, cuahn se u man, nahn yah se u man. Ate cuhno ino ro ne, ntuché van tenahn.

Chaco Jacobo man, Juan man ne, chica ye che conan daya ye

20 Chihno min ne, chahn nda ndahta yahn Zebedeo nduco nduh che o daya ye, Jacobo man, Juan

man. Chehntihya ye nan Dihvo vo, ne chica ye favor ihyan. ²¹ Tumerune Dihvo vo ihyan:

—¿Deh nehn ne?

Rahn ihyan ndahta me:

—Rica ndih che cuahnecun ne che cuahte nduh che o dayá dama nduco ne cuahn che a va ne nan rihquentiyon ne. Ama se ne, cuhnde se lado tah cuaco ne, ne tama se ne, cuhnde se lado tah cueh ne.

²² Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn ne, nde hua renahn ne deh che rica ne. ¿A cocha ne chuhrihn ne nduhca che va che ama chuhrihn ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye:

—Taca hua. Cocha nuhn.

²³ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco te va che chuhrihn nchuhn nduhca che va che ama chuhrihn, ate che cuahte ne chihto nan ne, ndiyu u che cahcantiyón, te a Chidá che cahcantiyon ye, ne a man ye devano ye cha ihyan che cuahte ye chihto nan.

²⁴ Chihnevan ihyan apóstol chenahn chahn, ne chi tan ye nduco ihyan che o chahn. ²⁵ Tuhme cah Dihvo vo nducoyaca ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nchuhn ne, a devano ne te ihyan ndinan yahn queri ama nación ne, ama yudo rihquentiyon ye, ne sahn che rinan se ihyan ne, rendinun rendinahnno se ihyan yahn ye. ²⁶⁻²⁷ Ate van nchuhn ne, hua co tihca, te adecochoano ne che nahn conan ne, va che co ne nduhca ama mozo, conan ne vih.

²⁸ U che rinducó nducoyaca ihyan ne, cuiquendi ne yune yahn, te u ne, ndá, ndiyu cava che conan ihyan u, ate cava che conan man ihyan, ne cahco mendahn u cava che ndedevahn ama yahn ihyan.

Din Dihvo vo Jesucristo che chi ro nan o sahn nan ve

²⁹ Cuahn che chica Dihvo vo yan Jericó nduco ihyan apóstol yahn ye ne, ama yahn ihyan nduco ye ihyan. ³⁰ Chihto yune vate o sahn nan ve, ne cuahn che chihnevan se che a nda nino Dihvo vo ne, riyahve se ihyan numa dito se:

—Dihve nuhn, Daya David, jconan vahino ne nuhn!

³¹ Rahva ihyan nduco se cava che cuahtediñ chende se, ate nde tahque yudo nan se rahn se:

—Dihve nuhn, Daya David, jconan vahino ne nuhn!

³² Tuhme chan ndi Dihvo vo. Cah ye sahn, ne tumerune ye sahn:

—¿Deh nahn nchuhn che dín cava ne ne?

³³ Ndahconan se, ne rahn se ri se ihyan:

—Dihve nuhn, nahn nuhn ne che din ne che co ro nan nuhn.

³⁴ Quenan vahino ye sahn, ne nahn tah ye ndutinan se. Ndetahno chi ro nan nduh che o se, ne cuahn se chinduco se ihyan.

21

Nda Dihvo vo Jesucristo yan Jerusalén

¹ Cuahn che a nda nino ihyan chahn yan Jerusalén ne, nda ye chihto ama yan lihn che duche Betfagé, nino cuete Olivo. Min tahve Dihvo vo o ihyan apóstol yahn ye, ² ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuahn nchuhn viyan, ne min ntaca ne ama burro che quenán chiche te, nduco te daya te. Cuentahnte ne ite, ne cuiquenda ne ite. ³ Ndete che va duh ihyan che cahma ye deh din ne burro tih,

rentahte ne ite ne, cahma ne co ne ihyan: “Dihve nuhn nahn ye ite, ne ndetahno ndedechuh ye ite.”

⁴ Tihca chi cava che conahn nduhca che dirun ihyan profeta tuhca:

⁵ Cahma nchuhn co ne ihyan che vate ye yan Jerusalén:

“Condihchero nchuhn che cochi Rey yahn ne.

Ama necun ye, ne quendudo ye ama burro lihn.”

⁶ Dinahn ihyan apóstol chahn che chihquentiyon Dihvo vo. ⁷ Chehua ye burro me nduco daya te, ne tihde ye tino yahn ye dame te. Cocha Dihvo vo ite, ne quendi ye cuahn ye. ⁸ Ama yahn ihyan nduco ye, ne nahn ye ne, rentave ye tino yahn man, nahn ye ne, rentave ye yata cue man, rendedecuco ye numa yune cuahn nan che cuahn Dihvo vo. ⁹ Nducoyaca ihyan che ndahn nan ye man, ihyan che chenah ive ye man ne, ama yeno ye, ne rah ye tuhca:

—¡Ndeva vo yavenan ihyan cuh che quenah cuma ye vederihquentiyon che quenah cuma ihyan ndico yahn ye David! ¡Dechuh Dihvo vo Dendiohs ihyan! ¡Ndeva vo yavenah Dendiohs!

¹⁰ Cuahn che chenda Dihvo vo yan Jerusalén ne, canah nducoyaca ihyan ndo dama ye. Ama vari ye, ne nahn ye tumerune ye:

—¿Duh ihyan tih che nda ye ne?

¹¹ Nahn ye ne, ndahconan:

—Ihyan cuh che profeta Jesucristo che chica ye yan Nazaret, estado yahn Galilea.

Dihvo vo Jesucristo ndetendah vah ye sahn che chenun se chete yaco rendihcue se

¹² Chenda Dihvo vo chete yaço, ne ndetendah vah ye nducoyaça sahn che chenun se min rendihcue se mañ, ra se mañ. Chi muhn chi min ye mesa yahn sahn che rendahcorun se tume mañ, silla yahn sahn che rendihcue se icui mañ, ¹³ ne rañn ye ri ye sahn:

—Nan ndudo yahn Dendiohs ne, ndirun tuhca: “Yaço yahn ne, cava che cuahtenun ihyan covah ye”, ate nchuhn ne, nedin ne anduhneca vah nan che rendo dama sahn duco.

¹⁴ Chihno min ne, chahn nda ama o sahn nan ve mañ, sahn che cueh cah mañ, nan Dihvo vo min chete yaço, ne din ye che ndoyahn se.

¹⁵ Nducoyaça checahya che chenun min ne, ama yeno, ne rah tuhca:

—¿Ndeva vo yavenan ihyan cuh che quenán cuma ye vederihquentiyon nduhca che quenán cuma David!

Chidocuyan ndinan nduco sahn devano ley che dirun Moisés ne, ama chi tan se che din Dihvo vo vederihno mañ, che rah checahya chahn rendeva yavenan ye mañ, ¹⁶ ne rañn se ri se ihyan:

—¿Taca che recah yune ne che tihca rendeva checahya sih yavenan ne?

Ndahconan Dihvo vo, ne rañn ye ri ye sahn:

—Recah yuné, te a tihca va che conahn. A devano nchuhn te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Chihco cade ne che checahya mañ, decuah mañ ne, ndeva yavenan ne nduhca che redin yahn.”

¹⁷ Chihcomañ ye sahn chahn, ne chica ye min. Cuahn ye yan Betania, ne min quenán ye vino min.

Dihvo vo Jesucristo ne, din dine ye ama yahn higo

¹⁸ Chi dave tama ro me, ura che quenun yune Dihvo vo che cuahn tun ye yan Jerusalén ne, chi cuico ye. ¹⁹ Ndihero ye ama yahn higo chihto yune, ne chahn ye ndihero ye ndete che chenan ndute yahn. Ate metah nde ama ndute yahn, deman yata chenan. Tuhme din dine ye yahn me, ne rahn ye:

—Ametah ndaconan co ndute yehn.

A ura min no tih yahn me. ²⁰ Cuahn che ndihero ihyan apóstol chahn che tih yahn me ne, ama cuahn ino ye, ne tumerune ye Dihvo vo:

—¿Taca che ndetahno tih yahn higo cah ne?

²¹ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn te ndete che ritahno ne man, hua riho yahn ino ne man ne, nde vederihno che tahque rahte co din ne. Co cahcantiyon ne ico tih che cah condahnun van nuniyahn, ne dinahn. ²² Ndete che ritahno ne ne, nducuahn che caça ne Dendiohs ne, conahn nduco ne.

Vederihquentiyon che quenan cuma Dihvo vo Jesucristo

²³ Ura che nda Dihvo vo ne, chenda ye chete yaco, ne canan ricuahn ye. Numanahn min ne, chahn nda chidocuyan ndinan nduco sahn in-tiyahn, ne tumerune se ihyan:

—¿Duh te vederihquentiyon ndih che din ne dehtenduh che tihchan ne?

²⁴ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Namin va ama nan che tumerune nchuhn. Dinoca ndahconan ne chemin, tuhme có nchuhn duh te vederihquentiyon che tihca redin: ²⁵ ¿Duh

dechuh Juan che chehdenune ye, a Dendiohs o ihyan iyehñse ne?

Ate canan rentuhno se van man se nduco vih:

—Ndetē che cahmo vo che Dendiohs dechuh ye Juan ne, cahma ye co ye uvo: “¿Me dehco che hua chitahno nchuhn che cahndudo ye tuhme?” ²⁶ Me ndete che cahmo vo che ihyan iyehñse dechuh ye ihyan ne, co tan ihyan yan nduco vo, te nducoyaca ye ritahno ye che Ndudo yahn Dendiohs cahndudo ye.

²⁷ Tahque ndah se ne, rahn se ri se Dihvo vo:

—Hua devano nuhn.

Tuhme rahn ye ri sahn:

—Namin u ne, hua có nchuhn duh te vederihquentiyon che tihca redín.

Ejemplo yahn sahn cahya che rahcotahn

²⁸ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn ndinan chahn:

—Nté ama ejemplo, cahnevan nchuhn. Ama ihyan ne, vate o daya ye, ne rahn ye ri ye ama se: “Man ro ne, cuehn ton uva yuhn vo.”

²⁹ Ndahconan se, ne rahn se: “Hua cahn.” Ate adivē ne, nto ino se che tihca rahn se, ne cuahn se din se ntiyon che chihquentiyon chida se.

³⁰ Numanahn min ne, rahn ye nduco sahn che tama me che cahn se din se ntiyon min. Sahn min ne, rahn se ri se ihyan: “Taca hua, chidá, cahn.” Ate hua dinahn se. ³¹ ¿Cha sahn chahn dinahn se che chihquentiyon chida se ne?

Ndahconan sahn ndinan chahn, ne rahn se:

—Sahn che yahve ye menan me.

Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuaco ráhn rí nchuhn te nduhcá sahn che hua dinahn me ne, tihchan nchuhn, te rahcotahn ne yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs. Vederihquentiyon yahn ye ne, tahque nun dinahn sahn rica tume cade iyo man, tahn ndere vatechica man, che co nchuhn. ³² Juan Bautista ne, chicuahn ye ihyan nduhcá che runecade cuahtechica ye, ne nevahneacun sahn chahn man, tahn chahn man, ate nchuhn ne, chahcotahn ne, nde hua nto ino ne andahre ndihchero ne che nevahneacun ihyan nunde chahn.

Ejemplo yahn sahn redin ntiyon che duhtuno ihyan se

³³ Cuihnevan nchuhn tama ejemplo: Ama ihyan ne, chihche ye dihyo uva nan yahn yahn ye, ne din ye chahn yahn man, dendah ye ama tanque nan che cuhno ye nune yahn uva me man, chahto ye ama chete nan che din ye cudado ntiyon min man. Cuahn che chihno chihco tahn ye nducuahn ne, ndahco ye chendata me tah ama o sahn che din se ntiyon nduco. Tuhme chica ye min, cuahn ye. ³⁴ Cuahn che a nda ro che a rine uva ne, dechuh ye sahn decahya yahn ye cava che necahn mahñ sahn chahn uva me nduco ye. ³⁵ Ate sahn redin ntiyon chahn ne, tumangan se sahn decahya chahn yahn ye, ne ama se ne, chahn se sahn, ne tama se ne, chihno se sahn, ne tama se ne, cah se tu sahn. ³⁶ Ndaconan dechuh ye tahque yahn sahn decahya yahn ye, ne a namin no tun din tan sahn redin ntiyon chahn nduco se anduhneca che din se menan.

³⁷ Nan chihnonan yahn ne, dechuh ye sahn daya ye, te rahco ye te nevahneacun sahn chahn

sahn. ³⁸ Ate cuahn che ndihchero sahn chahn daya ye ne, ntuhno se nduco vih, ne rahn se: “Sahn tih che cuhnde tah se ntiyon cuh. Cahno vo sahn, ne cahnevi vo yahn se.” ³⁹ Tumangan sahn chahn sahn, quenda se sahn cuahn chihto, ne chihno se sahn.

⁴⁰ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn ndinan chahn:

—Cuahn che nda dihve chendata me ne, ¿deh din ye nduco sahn redin ntiyon chahn ne?

⁴¹ Ndahconan sahn chahn, ne rahn se ri se ihyan:

—Numacuahn vedetan decuihno ye sahn chahn, ne cah ye chendata me tama te o sahn redin ntiyon che necahn mahñ se ndute ndata me nduco ye nda ro yahn.

⁴² Namin rahn Dihvo vo ri ye sahn ndinan chahn:

—A devano nchuhn nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

Tu che hua quenan ino sahn vihcherahto ne, chemin che tahque chichihve.

Chemin ne, a man Dendiohs chihco cade ye, ne ama ndahca che tihca din ye.

⁴³ Nducote racondah vedame nchuhn u ne, a rendo dama ne nduco sahn vihcherahto chahn. Chemin che cahnevi Dendiohs vederihquentiyon yahn ye che va tah ne, ne ndahco ye tah ihyan che dinahn ye. ⁴⁴ Che racondah vedame ihyan u ne, anduhneca ndete che condah ndudo ye nan yava, ndaca yah ye, ne ihyan che din castigo ihyan ne, anduhneca ndete che condah ndudo ama yava ihyan, cuihno ndeh ye.

⁴⁵ Chidocuyan ndinan chahn man, sahn fariseo chahn man ne, chenahn se che a yahn se che nte Dihvo vo ejemplo me. ⁴⁶ Chemin che nahn tumangan se ihyan, ate hua chihquino se. Vah se ihyan yan, te nducoyaca ye ritahno ye che Dendiohs dechuh ye ihyan.

22

Ejemplo yahn che rihnevaco daya rey

¹ Quendi Dihvo vo, ne nte ye tama ejemplo, chihnevan sahn chahn:

² —Vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, a nahn nduhca ama rey che din ye vihco decahnevaco daya ye. ³ Dechuh ye sahn decahya yahn ye ngua se ihyan che a ndiyahve ye che conduco ye nan vihco me, ate hua chahn ihyan chahn.

⁴ Ndaconan dechuh ye tama te o sahn decahya yahn ye, ne rahn ye nduco se: “Cahma nchuhn co ne ihyan chahn che a chihno itenine, ne a va yan che cheh ye. Din nun ino ye chi ye.”

⁵ Ate a namin no tun hua tumacah ihyan chahn. Ama ye ne, cuahn ye nan yahn yahn ye, tama ye ne, cuahn ye nan ntiyon yahn ye, ⁶ ne ihyan chenahn ne, tumangan ye sahn decahya chahn, chahn ye sahn, nde chihno ye sahn. ⁷ Tuhme ama chi tan rey me, ne dechuh ye sandado yahn ye chihno se ihyan chahn, chihquiyahn se yan vaco ye. ⁸ Chihno min ne, rahn ye nduco sahn decahya yahn ye: “A va yan nducuahn cava che cuanan vihco. Ate ihyan chahn ne, ama duhtuno ihyan ye, nde hua rihnevahn che chi ye. ⁹ Tahque ndah ne, cuahn nchuhn cuahn yune viyan, muhn min

nan che ri dama ihyan, ne coyahve ne nducoyaca ihyan che ntaca ne cava che chi ye conduco ye.”

¹⁰ Dinahn sahn decahya chahn, ne quenda se quendihconahn nducoyaca ihyan che ntaca se, hua tumacah se tachan ihyan ye. Nduco tihca ne, ama yahn ihyan chito vah ye.

¹¹ Tuhme chenda rey me chete vah me, ne ndihchero ye ama sahn che nduco se min. Hua quenun se tino nduhca che rahtenun ihyan che rahn ye nan rihnevaco ihyan, ¹² ne rahn ye ri ye sahn: “Amigo, itaca che chenda muhn?, te hua quenon tino che redin yahn che conon.” Sahn min ne, nde nan che cahma se metah. ¹³ Tuhme chihquentiyon rey me sahn che rinan se nan vihco me: “Cuiquiahto nchuhn nde tah nde cah sahn tih, cuetendah vah ne sahn, cuacondahnun ne sahn nan che man. Min cuaco se man, cheh dihyon se man.”

¹⁴ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn ndinan chahn:

—Tihca, te ama yahn ihyan riyahve Dendiohs che cuatenan ye vahchetero, ate ama doh ihyan che co cuahtenan ye min.

Tumerune sahn fariseo yahn cade iyo

¹⁵ Tuhme conahn sahn fariseo chahn, ne ntuhno se nduco vih cava che nuhn ino se taca co caca nunde se yahn Dihvo vo. ¹⁶ Dechuh se ama o combiero yahn se nduco tama te o sahn partido yahn Herodes, ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, ndih ne, ndudo cuaco che rente ne man, ricuahn ne numa cuaco ved-erihquentiyon yahn Dendiohs man, nde hua rendahchenan ne ihyan, te dama no rendihche

ne nducoyaça ye. ¹⁷ Deh raħn ne: ¿A redin yahn che nedihvo vo çađe iyo che rica emperador yahn Roma o hua ne?

¹⁸ Dihvo vo ne, a devano ye che retumarande saħn chahn ihyan, ne raħn ye ri ye saħn:

—Nchuhn ne, o nan o chende ne. ¿Dehco che retumarande ne u? ¹⁹ Cuete ne ama tume che renehive nduco ne çađe iyo, ndihcheró.

Nahme se ama tume chemin chan ihyan.

²⁰ Ndhichero ye tume me, ne tumerune ye saħn:

—¿Duh ihyan che quenān yavenān ye mān, che duche ye mān, nan tume cuh ne?

²¹ Ndahconan se, ne raħn se:

—Emperador yahn Roma.

Tuhme raħn Dihvo vo ri ye saħn:

—Cha che rihquentiyon emperador ne, condinahn nchuhn, ne cha che rihquentiyon Dendiohs ne, namin codinahn ne.

²² Ama cuahn ino se che tihça raħn ye, ne conaħn se nduco vih.

Tumerune saħn saduceo yahn che ntuche tenahn

²³ A ro min no chahn ama o saħn saduceo chendihchero se Dihvo vo. Saħn chahn ne, hua ritahno se che va che ntuche tenahn, ne chemin che raħn se ri se ihyan:

²⁴ Ihyan Ricuahn, Moisés ne, dirun ye te ndete che coh inchahn ama ndahta che hua ndaça daya ye ne, va che cahnevāco dihno tenahn me nduco taħn min çaḃa che caħco ndata se menun dihno se. ²⁵ Ama yune ne, chahte ndache saħn yan vaço nuhn che dihno se vih. Chihnevāco saħn menān me, ne cuahn che chih se ne, hua ndaça se nde

ama daya se nduco ndahta yahn se. Chemin che chihnevaco tama diho se nduco tahn min. ²⁶ Ate namin chih se, ne hua ndaca daya se nduco te. Atihnoça nde chenan chih nduh che ndache se che chahtenan cuma se tahn min. Nde ama se hua ndaca daya se nduco te. ²⁷ Nde nan chihnonan yahn ne, namin chih tahn min. ²⁸ Nducote nduh che ndache sahn chahn chahtenan cuma se tahn min ne, nda ro che ntuche tenahn ne, ¿cha se che inchahn te ne?

²⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nchuhn ne, hua ritahno ne che va che ntuche tenahn, te hua renahn ne Ndudo yahn Dendiohs, nde huane vederihquentiyon yahn ye. ³⁰ Nda ro che ntuche tenahn ne, ametah cuahtenan cuma ihyan vih, nde huane ihyan ndahta, nde huane ihyan chahn. Ro min ne, ndo ye nduhca angel che vate ye vahchetero. ³¹ Me yahn che va che ntuche tenahn ne, a ndero ndi che nde hua renahn nchuhn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun, nan che rahn ye tuhca: ³² “U che Dendiohs yahn Abraham man, yahn Isaac man, yahn Jacob man.” Che tihca rahn ye ne, a ndero ndi che a ihyan min che Dendiohs yahn nducoyaca ihyan, ihyan che vate ca ye man, ihyan che a ndih ye man, te nan ihyan min ne, chenduche nducoyaca ihyan.

³³ Nducoyaca ihyan che chihnevan ye che tihca rahn Dihvo vo ne, ama cuahn ino ye yahn vededevano yahn ye.

Vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca

³⁴ Checadino sahn fariseo chahn che ndahco ndiya Dihvo vo sahn saduceo chahn, ne ndo dama

se, n̄an ye. ³⁵ V̄an sahn chahn quenun ama sahn devano ley che dirun Moisés, ne çāva che tumarande se Dihvo vo ne, tumerune se ihyan:

³⁶ —Ihyan Ricuahn, ¿cha vederihquentiyon n̄an ley yahn Dendiohs che tahque men̄an vihca ne?

³⁷ Ndahconan ye, ne rāhn ye ri ye sahn:

—“Codin yahine Dihve Dendiohs numacuahn chedave yehn mān, numa ine mān, numacuahn vederendecadino yehn mān.”

³⁸ Vederihquentiyon min che men̄an vihca.

³⁹ Namin va tāma vederihquentiyon yahn ye, che a nahn dāma che tuhcā: “Codin yahine nducoyāca ihyan nduhcā che yahino man di.” ⁴⁰ N̄an nduh che o vederihquentiyon che tuhchan ne, rendo dāma nducuahn che dirun Moisés mān, ihyan profeta mān.

Ihyan che a va cāde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyeh̄nse ne, ¿duh che Chida ye?

⁴¹ Numanahn che ndi dāma ca sahn fariseo chahn ne, ⁴² tumerune Dihvo vo sahn:

—Ihyan che va cāde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyeh̄nse ne, ¿deh rāhn nchuhn yahn ye ne? ¿Duh dāya ihyan min ne?

Ndahconan se, ne rāhn se:

—Ihyan min ne, dāya David.

⁴³ Tuhme rāhn ye ri ye sahn:

—Ndete che atenān dāya David ihyan min ne, ¿tācā che din Vaco Ndah yahn Dendiohs che nevah̄necun David ihyan nduhcā Dihve ye?, dirun ye tuhcā:

⁴⁴ Rāhn Dihvo vo Dendiohs ri ye Dihvé:

“Cuih̄nde chihto n̄an, lādo tāh cuacó,

numanahn che ndahco ndiyá ihyan che hua ri rendihche di çava che nevahncun ye di.”

⁴⁵ Nducote mañ David dirun ye che ihyan min che Dihve ye ne, hua cuaco che atenañ daya ye ihyan.

⁴⁶ Nde ama sahn chahn hua ntaquino se deh che ndahconan se yahn ye, ne nde ro min ametah chihquino se tumerune ca se dehtenduh ihyan.

23

Dihvo vo Jesucristo ne, ndevih ye nunde yahn sahn fariseo vaconan se

¹ Tuhme rañ Dihvo vo nduco ihyan che chenun ye min mañ, ihyan apóstol yahn ye mañ, tuhça:

²—Sahn fariseo mañ, sahn devano ley che dirun Moisés mañ ne, ntañ se ntiyon che ricuahn se ley min. ³ Cuenevahncun nchuhn che ricuahn se, ate hua quendi ne yune yahn se, te sahn chahn ne, a vih ricuahn se, ne a vih redin se. ⁴ Ama ndeh nañ rihquentiyon se che dinahn ihyan, ate mañ se ne, nde tah hua redinahn se. ⁵ Nducuahñ che redin se ne, atenañ çava che cuhnde ro vederihquentiyon che chenan cuma se. Tahque rahno cinta che chenan chata se mañ, reche se mañ, tahque rahno tino che chenun se mañ, che co ihyan chenañ.

⁶ Renan ino se rahte se nañ silla che rahte ihyan ndinañ nañ vihco mañ, chete yaço mañ. ⁷ Namin renan ino se che numacuahn vedencun neçañ ihyan Dendiohs sahn vañ ihyan mañ, çahma ye ihyan ricuahn yahn se mañ.

⁸ Ate nchuhn ne, hua çahma ne ihyan ricuahn yahn vih, te nducoyaça ne ne, dihno ne vih, ne va ama no Ihyan Ricuahn yahn ne, ihyan min che va çade che ndedevahn ye ihyan iyehñse.

⁹ Hua çahma ne chida ne yahn ihyan iyehñse, te va ama no Chida ne, ihyan min che va ye vahchetero. ¹⁰ Namin hua çahma nchuhn ihyan ndinañ yahn vih, te va ama no Ihyan ndinañ yahn ne, ihyan min che va çade che ndedevahn ye ihyan iyehñse. ¹¹ Ihyan che conañ ye van nchuhn ne, co ye nduhça deçañya yahn ne. ¹² Tihça, te ihyan che rendañco ndiya ye ihyan chenahn, nahn conañ ye ne, nuhnde ndiya ye, ne ihyan che ndañco ndiya man ye ihyan ne, conañ ye.

¹³ 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevañ nchuhn!, te redin vahche ne yahn ihyan che nahn nevahñecun ye vederihquentiyon yahn Dendiohs. Hua renevahñecun man ne, nde hua retihyon yune ne ihyan che nevahñecun ye.

¹⁴ 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun che Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevañ nchuhn!, te rehñevi ne dehtenduh yahn ndahta vah, ne çava che hua cuhnde ro vede idihya yahn ne ne, ama rañ revañ ne redin ça ne. Nducote tihça redin ne ne, tahque chahte castigo va che co ne che co ihyan chenahn.

¹⁵ 'Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevañ nchuhn!, te ama nahn ne che co yañ ihyan che cotahno ye dama nduco ne. Ate cuahn che rendaça ne ama ye ne, retihyon yune ne ihyan che ama duhtuno ihyan ndañconda ye, che nde tahque redin yahn che co ye castigo van ruchiyahn che co man ne.

¹⁶ 'Nchuhn ne, anduhñeça sahn nan ve che nahn quendanan se sahn nan ve nduco se. ¡Chevañ

nchuhn!, te ricuahn ne ihyan: “Ndete che çah ne ndudo yahn ne che ntihton yan ne yaco ne, andahre hua dinahn ne dehve din yahn. Ate ndete çah ne ndudo yahn ne che ntihton yan ne diyahnguan che va chete yaco ne, chemin che cuaco, quenan cuma che dinahn ne.” ¹⁷ ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne! Tahque rignonun chihve yaco, te min ri vihco diyahnguan che va chete. ¹⁸ Namin ricuahn ne: “Ndete che çah ne ndudo yahn ne che ntihton yan ne nan ta ne, andahre hua dinahn ne dehve din yahn. Ate ndete che çah ne ndudo yahn ne che ntihton yan ne vedino che va nan ta ne, chemin che cuaco, quenan cuma che dinahn ne.” ¹⁹ ¡Tundo nchuhn! ¡Hua renahn ne! Tahque rignonun chihve nan ta, te min ri vihco vedino che va menan. ²⁰ Tihca, te cuahn che recah ihyan ndudo yahn ye che rentihyon yan ye nan ta ne, nde nduco nducuahn che va menan ne, rentihyon yan ye. ²¹ Namin cuahn che recah ye ndudo yahn ye che rentihyon yan ye yaco ne, nde Dendiohs rentihyon yan ye, te a yaco yahn ye chemin. ²² Namin cuahn che recah ye ndudo yahn ye che rentihyon yan ye vahchetero ne, nde Dendiohs rentihyon yan ye, te a ihyan min che rihquentiyon min.

²³ Nchuhn sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man, jo nan o chende ne! ¡Chevah nchuhn!, te renehve ne riya yahn ive man, yahn anís man, yahn comino man, ate vederihquentiyon yahn Dendiohs che tahque menan vihca ne, hua retumacah ne yahn, te hua runecade vatechica ne man, hua chenana cuma ne vedevahino man, hua ritahno ne man. Che

nahn ne, che quendihconahn dinahn ne veder-
ihquentiyon yahn Dendiohs, hua caḥcomān ne
nde āma. ²⁴ Nchuhn ne, anduhneca sahn naṇ
ve che nahn quendanan se sahn naṇ ve nduco
se. Ama rendecadino ne yahn dehtenduh che nde
hua nduh rigonun chihve, ate che tahque rigonun
chihve ne, nde hua retumacaḥ ne yahn.

²⁵ Nchuhn sahn fariseo maṇ, sahn devano ley
che dirun Moisés maṇ, jo naṇ o chende ne! ¡Chevaḥ
nchuhn!, te nchuhn ne, anduhneca vaṣo maṇ, cuḥ
maṇ, che dave cuaḥn vedame, ate cuaḥn chete ne,
ndito dehtenduh che chihnga. Tihchan nchuhn,
te naṇ ihyan ne, redin ca ne che ndah ihyan ne,
ate che cuaḥo ne, reduco ne maṇ, redin idihya
ne maṇ. ²⁶ Nchuhn sahn fariseo che hua renahn
ne, che raḥco ne che retihyon yune ne ihyan che
quendi ye yune yahn Dendiohs, dinoca cuento ino
ne nunde yahn ne, cuihcomān ne dehtenduh che
chihnga redin ne, tuhme che cuaḥo dave yavenān
ne.

²⁷ Nchuhn sahn fariseo maṇ, sahn devano ley
che dirun Moisés maṇ, jo naṇ o chende ne! ¡Chevaḥ
nchuhn!, te redin ca ne che āma ndah ihyan ne,
ate āma duhtuno ihyan ne. ²⁸ Tihchan nchuhn, te
andahre raḥco ihyan che āma ndah ihyan ne, ate
o naṇ o chende ne maṇ, āma duhtuno ihyan ne
man.

²⁹ Nchuhn sahn fariseo maṇ, sahn devano ley
che dirun Moisés maṇ, jo naṇ o chende ne!
¡Chevaḥ nchuhn!, te rahto ne yaṇan yahn ihyan
profeta maṇ, rendedecuco ne yaṇan yahn ihyan
che runecade chahtenan ye iyehñse maṇ, ³⁰ ne
ndere raḥn ne nduco vih: “Ndete che uvo che a
vato vo ro che chihno ihyan ndico yuhn vo ihyan

profeta chahn ne, hua dama chi vo nduco ye.”
³¹ Nduco ndudo che tihca rahn ne ne, rihco ro ne che dama ne nduco ihyan chahn che chihno ye ihyan profeta. ³² ¡Cuiquendi ne yune yahn ihyan ndico yahn ne cava che din numa ne ntiyon che canan ye! ³³ Nchuhn ne, nduhca cu tan tihchan ne. Nde hua co ndevahn ne yahn castigo che va che co ne van ruchiyahn. ³⁴ Chemin che va ca che dechuh ihyan che cuahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs man, ihyan devano man, ihyan ricuahn man. Ate nchuhn ne, cahno ne ama o ye, ne tama te o ye ne, conahn yah ye ihyan. Tama te o ye ne, cuahn ne ihyan chete yaco man, quendah ne ihyan nduh yan nduh yan man. ³⁵ Nduco tihca cuehdame nchuhn yun yahn nducoyaca tenahn che nde hua chendihco ye nunde che chihno ihyan ndico yahn ne nde a rahn me, canan nduco yun yahn Abel nde yun yahn Zacarias, daya Berequias, che chihno ne mendahn yahn yaco nduco nan ta. ³⁶ Rahn cuaco ri nchuhn te nducuahn nunde min ne, ndehdame nducoyaca nchuhn che vate ne man ro cuh.

Dihvo vo Jesucristo ne, chaco che quenan vahino ye ihyan yan Jerusalén

³⁷ Nchuhn ihyan yan Jerusalén che rihno ne ihyan profeta man, recah ne tu ihyan che re-dechuh Dendiohs rahndudo ye ye ndudo yahn ye van ne man, ama ndeh yune nda che nahn nedin damá nchuhn, din cudado nchuhn nduhca che redin chaco tuh cudado daya te man reche te, ate hua nevah necun ne. ³⁸ Cuedevano nchuhn te yan vaco ne ne, cuhndeman. ³⁹ Rahn ri nchuhn te ametah ndaconan ndihchero ne u nde nda ro che

cahma ne tuhca: “Ndeva vo yavenan ihyan cuh che dechuh Dihvo vo Dendiohs ihyan.”

24

Rahn Dihvo vo Jesucristo te ndora yaco yahn yan Jerusalén

¹ Ndiquendaḥ Dihvo vo chete yaco che a nah̄n ye. Ura min ndo dama ihyan apóstol yahn ye, ne nah̄me ye yaco me ihyan, rente ye nduhca che ama ndahca ndahto. ² Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuenecahco nchuhn che ndihchero ne chete che tihchan tih. Cuaco rahn rí nchuhn te nda ro che cuihno ndora, metaḥ nuhnde nde o tu che ndahto vih.

Nduhca che va che co cuahn che nda nino ro che nto iyehñse

³ Chihno min ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol cuete Olivo. Cuahn che a chenun ye min ne, chahn ihyan apóstol chahn nan va Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan deva vih:

—Nahn nuhn che te cuande ne nuhn, ticuahn conahn che rahn ne me. ¿Deh vederihno co ro cuahn che ndaconan chi tun ne man, cuahn che nto iyehñse man ne?

⁴ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuihco nchuhn cudado cava che nde ama ihyan hua cahñcheh ye nchuhn, ⁵ te va che nda ama yahn se din ca se che chenan cuma se vederihquentiyon yahn, ne cahma se che a man se ihyan che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse. Ama yahn ihyan cahñcheh se ihyan.

⁶ Ro min ne, cahnevan ne che a muhn a min va canda man, che cuanan canda man, ate hua cua ne cudado, te a tihca va che co. Cuedevano ne te andahre ama cahnda ro min, ate condah ca che nto iyehñse. ⁷ Ihyan ama naci3n ne, cuhma ye nduco ihyan tama naci3n man, a muhn a min cuhnde cuico man, cuhnde cah man, nuhn yahn man. ⁸ Nducuahn vedeyah chemin chan ne, cade nan che cuanan che chuhrihn ihyan.

⁹ 'Nda ro min ne, caça nunde ihyan yahn nchuhn, din tan ye nduco ne, nde cahno ye nchuhn. Nducoyaca ihyan iyehñse ndihche tan ye nchuhn yahn che ritahno ne u. ¹⁰ Cuahn che tihca co ne, ama yahn ihyan cahcoman ye che ritahno ye, ne ndihche tan ye vih man, caça nunde ye yahn vih man. ¹¹ A muhn a min quendah ama yahn sahn che din ca se che Dendiohs dechuh ye sahn, ne cahñcheh se ama yahn ihyan. ¹² Ama duhtuno ndaçonda ihyan che nde ihyan che ndah ihyan ye ametah cuahtenan cuma ye vedeyahino nduco vih. ¹³ Ate ihyan che quendi ye cotahno ye nde cuihno nducuahn vedeyah min ne, ihyan chahn che ndevahn ye. ¹⁴ Me ndudo ndah yahn vederihquentiyon yahn Dendiohs ne, cuahndudo ihyan numachahte iyehñse, nde conan cadino nducoyaca ihyan yahn nducuahn naci3n, tuhme che nto iyehñse.

¹⁵ 'Ihyan profeta Daniel ne, dirun yahn ama nan che ama chihnga che redetohnan. Cond- edecadino ndah ne yahn. Cuahn che ndihchero ne che a nti chemin chete yaco cuahn nan ta ne, ¹⁶ nducoyaca ihyan che vate ye estado yahn Judea ne, tahque ndah che ndetahno çano ye cuahn ico

yahn. ¹⁷ Ihyan che chenun ye tin vah yuto yahn ye ro min ne, tahque ndah che hua condah ye conda ye chete vah cava che cotah ye dehtenduh yahn ye. ¹⁸ Me ihyan che chenan ye viyata ne, tahque ndah che a nde min no cano ye, hua tihyon ye ura nahn ye viyan cava tino yahn ye. ¹⁹ ¡Chevah ndahta che adeche cuacoyahn te ro min man, tahn che retave te decuah man! ²⁰ Covah nchuhn cuica ne Dendiohs che hua ro iche co venecuino min, nde huane ro che rahte tuhno ihyan, ²¹ te ro min che cuahno ihyan venecuino che hua nahno ihyan nde ro che canan iyehense, nde metah ndaconan cuahno ye adiva. ²² Ndete Dendiohs din ye che rahn cuhnde venecuino min ne, nde ama ihyan hua ndevahn ye. Ate hua cuahnecon ye che rahn cuhnde cava che co ndevahn ihyan yahn ye che a tendahnun ye.

²³ 'Nda ro min ne, ndete che cahma ihyan co ye nchuhn: “Condiheche nchuhn, muhn quenun ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense,” o “Condiheche ne, min quenun ye” ne, hua cotahno ne, ²⁴ te ama yahn se cahnechah se ihyan, din ca se che a sahn chahn che a va cade che ndedevahn se ihyan iyehense man, che Dendiohs dechuh ye sahn man. Van vederihnechah yahn se ne, din se vederihno, cahnechah se nde ihyan che a tendahnun Dendiohs ndete che co. ²⁵ A menan vihca rete cuandé nchuhn cava che a devano ne. ²⁶ Chemin che ndete che cahma ihyan co ye nchuhn: “Min yahn nan che metah duhva quenun ye” ne, hua cahn ne. O ndete che cahma ye: “Condiheche ne, muhn chete vah quenun ye” ne, hua cotahno ne. ²⁷ A devano ne te cuahn che

riya cuah ne, hua renun ndeh, te rahn dave yahn numachahte, ne rendihchero nducoyaca ihyan. A tihnoca co cuahn che, u che rinducó nducoyaca ihyan, ndaconan chí, te cadino nde cahya nde cune ihyan. ²⁸ Ro min ne, hua chuh ya nde ama ihyan nunde, te nducoyaca ye va che co ye castigo.

²⁹ 'Cuahn che a conan chuh vedeyah chemin chan ne, co man nan yahn man, nan iyo man, a cora iyon man, ne nducuahn che nihnde cade nan ro ne, nuhn. ³⁰ Tuhme cuhnde ro vederihno nan ro, cahco ro che u che rinducó nducoyaca ihyan ne, a ndá. Cuaco nducoyaca ihyan iyehense, ne ndihchero ye u che ndá van man numacuahn vederihquentiyon chahte yáhn. ³¹ Tuhme ama yudo cuah trompeta, ne tahvé ángel yáhn che nedin dama ye ihyan yáhn che a tendahnún che vate ye numachahte iyehense.

³² 'Cua cuande nchuhn nduhca che ri nduco yahn higo. A devano ne te cuahn che renecahno yan ne, a cochi nino ro ihno. ³³ Atihnoca cuahn che a rendihchero nchuhn che a rinahn dehtenduh che tuhchan che ráhn rí nchuhn ne, cuedevano ne te a nda nino ro che nto iyehense. ³⁴ Cuaco ráhn rí nchuhn te ihyan che vate ye man ro cuh ne, vate ca ye cuahn che a conahn nducuahn dehtenduh chemin chan. ³⁵ Iyehense man, nan ro man ne, va che cuihno, ate ndudo yáhn ne, hua nda ro che cuihno, te va che conahn.

³⁶ 'Me yahn che conahn chemin ne, hua duh devano deh ro man, deh ura man, nde ángel che chenán ye vahchetero man, nde Daya Dendiohs man, hua devano ye. Atenan Dendiohs Chida che devano ye.

³⁷ 'Anduhneca che chahno ihyan ro che quenan Noé iyehne ne, tihca cuahno ihyan ro che, u che rinducó nducoyaca ihyan, ndaconan chi tún. ³⁸⁻³⁹ Ihyan chahn ne, vate ye vedeyeno yahn man ye, reh ye man, rih ye man, rihnevaco ye man, rededahnevaco ye daya ye man. A cudado min vate ye nde nda ro che chenda Noé chete arca. Nde hua tumacadino ye cuahn a canan chan conahn, chito nune iyehne, ne chihno chih nducoyaca ye. A chemin no tun ro che, u che rinducó nducoyaca ihyan, ndaconan chi tún, te ihyan nunde ne, nde tah hua ndedecadino ye yahn. ⁴⁰ Nda ro min ne, andahre dama redin o ihyan ntiyon chenani ye viyata, ate ama ye ne, quenda ángel ihyan, ne tama ye ne, cahcoman ye ihyan. ⁴¹ A namin no tun, andahre dama chenun o ihyan ndahta, rengu ye, ate ama ye ne, quenda ángel ihyan, ne tama ye ne, cahcoman ye ihyan.

⁴² 'Cuahteyan nchuhn, te u che Dihve ne ne, hua devano ne deh ura nda. ⁴³ Cua cuande nchuhn ejemplo cuh: Ndete che ama patrón devano ye deh ura nda sahn duco ne, cuhndeyan ye, ne hua cuahneacun ye che duco se yahn ye. ⁴⁴ Atihnoqa nchuhn, nahn che cuahteyan ne, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, denan nda ura che nde hua vate ne cudado.

Ejemplo yahn sahn decahya che chichahtino patrón yahn se sahn

⁴⁵ 'Cuihnevan nchuhn ejemplo cuh: Chihnde sahn decahya che ndahca vederendecadino yahn se man, redinahni se man. Ama yune ne, chihco patrón yahn se ntiyon tah se che din se cudado

mozo yahn ye, cahca cheh se sahn nduhca che redin yahn, ne chica ye min, cuahn ye. ⁴⁶ Ama ndah ro yahn sahn min ndete che redinahn se nde nda ro che ndaconan dihve se. ⁴⁷ Cuaco rahn ri nchuhn te ndete che tihca ne, ndahco dihve se vederihquentiyon tah se che din se cudado nducuahn che va yahn ye. ⁴⁸ Ate ndete che ndedecadino se che hua nun ndaconan dihve se, ⁴⁹ ne cuanan din tan se nduco mozo yahn ye man, cheh se man, cuh se man, nduco sahngeh man ne, ⁵⁰ denan nta patron yahn se ura che nde tah hua va se cudado. ⁵¹ Tuhme din ye castigo sahn, cuahno se nduhca che rahno sahn che o nan o chende se, co se castigo yah van ruchiyahn. Min cuaco se man, cheh dihyon se man.

25

Ejemplo yahn ndiche tahn cahya che chinuco te nan vihco rihnevaco ihyan

¹ 'Nda ro min ne, ihyan che rihquentiyon Den-diohs ihyan ne, cuahno ye nduhca che chahno chi ndiche tahn cahya che chetah te candil yahn te, ne chahn te nan vihco rihnevaco ihyan. ² Uhn tahn chahn ne, vivo te, ne te uhn te ne, hua cudado te. ³ Tahn che hua cudado chahn ne, hua quenda te aceite devavih cava che tuno yahn te. ⁴ Me tahn che vivo chahn ne, decuto te candil yahn te, nde quenda ca te aceite devavih. ⁵ Nducote ama rendah sahn rihnevaco me ne, nda yahnde nan te, ne chahteyado te. ⁶ Tenduh nan mah yan me ne, yahve ihyan tahn, ne rahn ye: "A cochi sahn rihnevaco. Cuahteyan nchuhn cava che conduco ne sahn." ⁷ Necuan nduh che ndiche tahn chahn,

canan rendahco yan te candil yahn te. ⁸ Tuhme rahñ tahn che hua cudado chahn ri te combiero yahn te: “Te nchuhn tah aceite yahn ne nuhn, te a rentoh candil yahn nuhn.” ⁹ Ndahconan tahn che vivo chahn, ne rahñ te: “Hua co te nuhn nchuhn, te ndete che te nuhn ne, hua tuno nde cava man nuhn. Tahque ndah nchuhn ne, cuahn ne cua ne nan che rendihcue ye.” ¹⁰ Ate numanahn che cuahn tahn che hua cudado chahn ca te aceite ne, nda sahn rihnevaco me, chenda se vah. Tahn che vateyan chahn ne, namin chenda te, ne ndude chendevah. ¹¹ Chihno min ne, nta tahn chenahn chahn, ne canan riyahve te: “Dihve nuhn, conahne ne chendevah condá nuhn.” ¹² Ate ndahconan sahn rihnevaco me, ne rahñ se ri se tahn: “Cuaco rahn te nde hua rendihché duh nchuhn.”

¹³ Chihno nte Dihvo vo ejemplo me ne, rahñ ye:
—Cua cuande nchuhn ejemplo me, ne cuahteyan ne, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, hua devano ne deh ro man, deh ura man, che ndaconan chí.

Ejemplo yahn tume renan daya

¹⁴ 'Ihyan che rihquentiyon Dendiohs ihyan ne, anduhneca sahn decahya yahn ama patrón. Cuahn che va che cahñ patrón yahn se yahn yahn ne, nedin dama ye sahn, ne chihco ye tume tah queri ama se cava che din se ntiyon nduco. ¹⁵ Ama se ne, chihco ye uhn mil tah se, tama se ne, chihco ye o mil tah se, tama se ne, chihco ye ama mil tah se. Tunoca co din queri ama se ntiyon ne, a tihva tume chihco ye tah se, tuhme cuahn ye. ¹⁶ Sahn che chihnde tah uhn mil me ne, din se

ntiyon nduco, ne ndaça se te uhn mil nan ntiyon che din se. ¹⁷ Namin sahn che chihnde tah o mil me ne, din se ntiyon nduco, ne ndaça se te o mil nan ntiyon che din se. ¹⁸ Ate sahn che chihnde tah ama mil ne, tihyon ndeh se tume me man yahn.

¹⁹ Chi rahn me ne, nta patrón yahn sahn chahn, ne ndetenda cuande ye nduco se. ²⁰ Menan vihca nda sahn che chihnde tah uhn mil me, ne rahn se ri se ihyan: “Dihvé, uhn mil te ne u, ne din ntiyon nduco, ndaca te uhn mil nan ntiyon che din. Condo tah ne che uhn mil me yahn ne nduco uhn mil che quendudonan yahn.” ²¹ Rahn patrón yahn se ri ye sahn: “Ndahca din. Di ne, redinehn ndudo yehn. Tah ra tume té di, ne ndahca din ntiyon nduco. Man ne, tahque ndeh ca cahcó tah. Conen nan, ne cuahte vo vedeyeno.” ²² Chihno min ne, nda sahn che chihnde tah o mil me, ne rahn se ri se ihyan: “Dihvé, o mil te ne u, ne din ntiyon nduco, ndaca te o mil nan ntiyon che din. Condo tah ne che o mil me yahn ne nduco te o mil che quendudonan yahn.” ²³ Rahn patrón yahn se ri ye sahn: “Ndahca din. Di ne, redinehn ndudo yehn. Tah ra tume té di, ne ndahca din ntiyon nduco. Man ne, tahque ndeh ca cahcó tah. Conen nan, ne cuahte vo vedeyeno.” ²⁴ Chihno min ne, nda sahn che chihnde tah ama mil me, ne rahn se ri se ihyan: “Dihvé, a rendihché ndih che ama cheche chedave yahn ne, ne rene din ndeh ne daya tume yahn ne ndaça ne. ²⁵ Chemin che hua chihquinó din ntiyon nduco tume yahn ne, ne tahque ndah tihyón man yahn. Man ne, nga yahn ne.” ²⁶ Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn: “Di ne, duhtuno ihyan di man, dahnde man.

A devene che cheche chedave yáhn, che rene din ndéh daya tume yáhn rendacá. ²⁷ ¿Dehco che hua chehn chihque nan banco, ne man che ndaconán ne, ndondá táh nduco daya?” ²⁸ Tuhme rahñ ye ri ye ama o sahn decahya yahn ye: “Cuehnevi nchuhn tume che nda sahn tih, ne cocah ne sahn che va tah ndiche mil. ²⁹ Tihca, te ihyan che va yahn ye ne, ndondá tah ca ye nde ngava yahn ye, ate ihyan che tah ra yahn ye ne, nde cuavi tahsihn che va yahn ye. ³⁰ Man ne, cotah ne sahn tih che hua cochihve se, ne cuih nun ne sahn cuahn chevah nan man. Atihnocá cuahno nducoyaca ihyan che duhtuno ihyan ye, te va che co ye castigo yah van ruchiyahn. Min cuaco ye man, cheh dihyon ye man.”

Ro che cuhnde cade yahn ihyan iyehnse

³¹ 'Cuahn che u che rinducó nducoyaca ihyan ndaconan chí numacuahn vederihquentiyon yáhn nduco nducoyaca ángel yáhn ne, techecadé numacuahn vedeyudo. ³² Tuhme ihyan yahn nducuahn nación ne, ndo dama ye nan, ne cahco víh ama tama ye, nduhca che rihco vih ihyan itecuche van chivato. ³³ Ihyan che ndah ihyan ye ne, cahco víh ihyan lado tah cuacó, ne ihyan che duhtuno ihyan ye ne, cahco víh ihyan lado tah cuéh. ³⁴ Cahmá có ihyan che vate ndi ye lado tah cuacó: “Nchuhn che redin Chidá che ndah nduco ne ne, cochi ne, cuahtenan ne vahchetero nan che rihquentiyon ye. Min ne, a ndihcoyan ye cava ne nde ro che dendah ye iyehnse. ³⁵ Rinevahn che cuahtenan nchuhn min, te cuahn che chi cuicó ne, te ne che chéh man, cuahn che chi yacá ne, te ne

nune chíh m̄an, cuahn che quechicá yān v̄aco ne ne, nevahne_{cun} ne u ndev̄aco ne m̄an, ³⁶ cuahn che chi cuah tino yáhn ne, te ne tino quenún m̄an, cuahn che chí cáh m̄an, cuahn che quenún v̄acoyāhn m̄an ne, chahn ne chendihchero ne u m̄an.” ³⁷ Tuhme ndahconan ihyan chahn, ne cahma ye co ye u: “Dihve nuhn, co ndiyu nuhn che chinan nuhn ndih cuahn che rendotenan ne che rah̄n ne. Hua te nuhn cheh ne m̄an, hua te nuhn nune chih ne m̄an, ³⁸ hua nevahne_{cun} nuhn ndih ndev̄aco nuhn m̄an, hua te nuhn tino quenun ne m̄an, ³⁹ hua chahn nuhn chendihchero nuhn ndih m̄an.” ⁴⁰ Ndahconán, ne cahmá có ihyan: “Cuāco ráhn rí nchuhn te che chinan ne ihyan che ritahno ye u, andahre hua nduh rignonun chihve ye che rah̄co ihyan ne, anduhnecā ndete che a m̄an chinan ne.”

⁴¹ 'Me ihyan che vatendi ye l̄ado t̄ah cuéh ne, cahmá có ihyan: “Nchuhn che a ndinda ne ne, cuavi ne n̄an, cuahn ne v̄an ruchiyāhn che a va yān c̄ava chundah nduco ángel yāhn se. Min cuahtenun ne cuahn d̄ama. ⁴² Hua co ndevá nchuhn, te hua chahtenan cuma ne vedevāhino. Chí cuicó, ne hua te ne chéh m̄an, chí yācá, ne hua te ne nune chíh m̄an, ⁴³ quechicá yān v̄aco ne, ne hua nevahne_{cun} ne u ndev̄aco ne m̄an, chí cuah tino yáhn, ne hua te ne tino quenún m̄an. Chí cáh m̄an, quenún v̄acoyāhn m̄an, ne hua chahn ne chendihchero ne u.” ⁴⁴ Tuhme cahma ihyan chahn co ye u: “Dihve nuhn, ¿ticuāhn chí cuico ne m̄an, chí yāca ne m̄an, quechica ne yān v̄aco nuhn m̄an, chí cuah tino yahn ne m̄an, chí cah ne m̄an, quenun ne v̄acoyāhn m̄an, ne hua

chinan nuhn ndih ne?” ⁴⁵ Ndahconán, ne cahmá có ihyan chahn: “Cuaco ráhn rí nchuhn te nducote chacondah vedame ne ihyan che ritahno ye u, ndedecadino ne che nde hua rigonun chihve ye ne, anduhneca ndete che a u chacondah vedame ne.” ⁴⁶ Tuhme dechúh ihyan chahn cuahtenun ye van ruchiyahn, co ye castigo, ne ihyan yáhn ne, ndevá ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

26

Ntuhno se nduhca che din se preso Dihvo vo Jesucristo

¹ Cuahn che a chihno nte Dihvo vo nducuahndeh tenduh che tuhchan ne, ráhn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:

² —Nchuhn ne, a devano ne te cuihno o ro man ne, a vihco ro yudo. U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che din se preso u, nahn yah se u.

³ Tuhme chidocuyan ndinan man, sahn ndinan yahn ihyan nación yahn Israel man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, ndo dama se chevah vaco Caifás, chidocuyan che tahque ndinan. ⁴ Min ntuhno se deh vedemayon din se cava che co din se preso Dihvo vo, cahno se ihyan. ⁵ Nte cade se che cuahtenan rino se nde chuh vihco cahno se ihyan, te che mendahn vihco ne, necuan ihyan yan numacuahn vedetan.

Ama tahn ndahta ne, chacotahme te nunedan tin Dihvo vo Jesucristo

⁶ Ama ro min ne, quenán Dihvo vo yan Betania, vaco Simón, ihyan min che chi ye cah che rechayute ro menan. ⁷ Ura che va ye nan mesa reh ye

ne, ndā amā tāhn ndahta, nda te amā frasco che ndindah nduco amā nan tu che duche alabastro. Frasco me ne, ndito amā nan nunedan che amā yahn chihve. Chahn ndā te nan va Dihvo vo, ne chacotāhme te nunedan me tin ye. ⁸⁻⁹ Ndi hchero ihyan apóstol chahn, ne chi yudo yahn ye, ne rāhn ye:

—Hua ndāhcā che redin tāhn tih che ndere retoh te nunedan tih, te amā yahn chihve. Tahque ndāhcā din te ndete che ndihcue te, cāva che ndacā tume conan te ihyan chevāh.

¹⁰ Chihnevan Dihvo vo, ne rāhn ye ri ye ihyan chahn:

—¿Dehco che yudo ri yahn nchuhn che tihcā din tāhnguh?, te ndāhcā che tihcā din te cāvá. ¹¹ Ihyan chevāh ne, cuahn dāma chenun ye van nchuhn, ne conan ne ihyan adecodehno ura che nahn ne, ate u ne, hua cuahn dāma conán nduco ne. ¹² Che chacotāhme te nunedan u ne, chihcoyan te u cāva che cuhche ihyan u. ¹³ Cuaco rāhn rí nchuhn te adecotino che cuahndudo ihyan ndudo ndah yahn Dendiohs numachahte iyehse ne, ntihyon yan ye nduhcā che din te cāva che cadino ihyan.

Judas ne, ndihcue ndeh se Dihvo vo Jesucristo

¹⁴ Chihno min ne, Judas Iscariote, amā cha sāhn che namin nduco se ndi cuande se van nduh che ndihchio ihyan apóstol chahn ne, chahn se nan chidocuyan ndinan chahn, ¹⁵ ne rāhn se ri se sāhn:

—¿Tava nedihve nchuhn u cāva che nté Jesucristo tāh ne?

Tuhme cāh sāhn ndinan chahn ndico ndiche tume diyahngua sāhn. ¹⁶ Nde ura min canan

rinuhn ino se ama ura che ndahca cava che nech se Dihvo vo tah sahn chahn.

Cheh vino Dihvo vo Jesucristo nduco ihyan apóstol yahn ye

¹⁷ Cuahn che a cade ama ro canan vihco ro yudo me, ro che reh ihyan pan che hua nduco ya yahn ne, tumerune ihyan apóstol chahn Dihvo vo:

—¿Ti nahn ne che cahcoyan nuhn cava che cheh vino ne che cuande yahn vihco ro yudo ne?

¹⁸ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuahn nchuhn viyan, vaco ama ihyan, ne cahma ne co ne ihyan tuhca: “Rahn Ihyan Ricuahn yuhn vo te a nda nino ura che chahno se ihyan, ne vaco ne chihco cade ye che cheh vino ye nduco ihyan apóstol yahn ye man vihco ro yudo.”

¹⁹ Dinahn ihyan apóstol chahn nduhca che rahn Dihvo vo, ne chihcoyan ye che cheh vino ye nduco vih che cuande yahn ro yudo.

²⁰ Cuahn che chi vino me ne, chihnde Dihvo vo nan mesa cheh vino ye nduco nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye. ²¹ Numanahn che reh ye ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn te ama cha ne ndihcue ndeh ne u.

²² Tuhme ama chi ndache ihyan chahn, ne canan ca ama ca ama ye rahn ye ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, ate co ndiyu u che tihca din.

²³ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ama cha nchuhn che reh ne dama nducó chete ama cuh ne, ndihcue ndeh ne u. ²⁴ U che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che conahn nducó nducuahn che a ndirun nan Ndudo yahn

Dendiohs. Ate jchevah sahn che ndihcue ndeh se u! Tahque ndah ro yahn se ndete che nde hua chihndeyan se.

²⁵ Tuhme Judas, sahn min che ndihcue ndeh se ihyan ne, rahn se ri se ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ndiyu u che tihca din.

Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Taca hua, di.

²⁶ Numanahn che reh ye ne, chetah Dihvo vo pan, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme ndeh ye, cah ye ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Pan cuh ne, yute yahn, coheh nchuhn.

²⁷ Chihno min ne, chetah ye ama vaso vino, ne necah ye nundihve cuahn Dendiohs. Tuhme cah ye ihyan chahn, ne rahn ye:

—Cuih nducoyaca nchuhn. ²⁸ Chu ne, yun yahn che dito yahn vederihquentiyon ra che ndahco cade Dendiohs. Cora yun yahn, ne nduco chemin ama yahn ihyan ndaca ye vederenchahco cava nunde yahn ye. ²⁹ Rahn ri nchuhn te ametah ndaconan cuh vino yahn uva nde nda ro che nedin ra Chida nducuahn dehtenduh. Tuhme ndaconan cuh vo nduco nchuhn nan che rihquentiyon ye.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahma Pedro che hua rendihche ye ihyan

³⁰ Chihno chita ye himno che a va ndi rita ye ne, cuahn ye cuahn cuete Olivo. ³¹ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Man vino ne, cahcoman nducoyaca nchuhn u. Conahn Ndudo yahn Dendiohs che ndirun tuhca: “Cuahnecon che cahno se ihyan che redin

ye cudado itecuche, ne cuihno çano te.” ³² Ate cuahn che a ntuché van tenahn ne, çahn estado yahn Galilea tahque menan ca che co nchuhn.

³³ Tuhme rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Andahre nducoyaca ihyan sih çahcoman ye ndih, ate u ne, hua çahcoman ndih.

³⁴ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco rahn ri di te man vino cuh, numanahn che metah cuah tuh ne, çahme ino yune che hua rendihche u.

³⁵ Rahn Pedro ri ye Dihvo vo:

—Andahre quenan cuma che cóh dama nduco ne, ate hua çahmá che hua rendihché ndih.

—Atihnoça rahn nducoyaca ihyan apóstol chahn.

Covah Dihvo vo Jesucristo cuete Getsemaní

³⁶ Cuahn che nda Dihvo vo ama çuan nan che duche Getsemaní ne, rahn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Cuahte nchuhn muhn numanahn che çahn tan çana, cováh.

³⁷ Tume quenda ye Pedro nduco nduh che o daya Zebedeo, ne cuahn ye çana nan me. Nda ye min ne, canan ama chi ndache ye, ³⁸ ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Ama ndache ri anduhneça ndete che a cóh che ri ndaché. Cuahtenan nchuhn muhn, ne cuahten-
duche ne, conduco ne u.

³⁹ Tuhme cuahn Dihvo vo tah cuahn çana nan me, quendih ye ndiyahn, covah ye, ne rahn ye:

—Chida man, ndete che co ne, cuahnecun ne che hua chuhrín nduhça che a va çade. Ate co din

ne nduhc̄a che nahn m̄an ne, ndiyu nduhc̄a che n̄ahn.

⁴⁰ Tuhme ndaconan ye n̄an che vate ihyan apóstol yahn ye. Nt̄aca ye ihyan chahn che vateȳado ye, ne r̄ahn ye ri ye Pedro:

—¿A nde mare āma ura, hua chicha nchuhn chahtenduche ne, conduco ne u ne?

⁴¹ Cuahtenduche ne, cov̄ah ne c̄ava che hua dinahn ne yahn chundah cuahn che tumarande se nchuhn. Cūaco te a chihco d̄ama ino ne che cocha ne che tumarande se nchuhn, ate anduhnecā ndete che ndi i ne, ne hua richa ne.

⁴² Ndaconan cuahn Dihvo vo, cov̄ah ye n̄an che chi o yune, ne r̄ahn ye:

—Chida m̄an, ndete che hua co che cahnevi ne che va che chuhríhn ne, co nduhc̄a che nahn m̄an ne.

⁴³ Ndaconan tun ye, ne nt̄aca ye ihyan chahn che vateȳado ye, te anduhnecā ndete che nda vih ndutin̄an ye che āma nahn cuahteȳado ye.

⁴⁴ Chihcom̄an ye ihyan chahn ne, cuahn tun ye cov̄ah ye n̄an che chi ino yune, ne a chemin no cov̄ah ye t̄ama yune. ⁴⁵ Tuhme ndaconan ye n̄an che chenun ihyan chahn, ne r̄ahn ye ri ye ihyan:

—M̄an che cūaco ne, cuahteȳado nchuhn. U che rinducó nducoȳaca ihyan ne, a nd̄a ura che nec̄ah se u tah sahn nunde. ⁴⁶ Cuenecuan nchuhn, cuhn vo. Quendi yuno vo sahn che ndihcue ndeh se u, te a cochi nino se.

Quenda se preso Dihvo vo Jesucristo

⁴⁷ Nde metah cuihno cahma Dihvo vo cuahn che a nd̄a Judas Iscariote, sahn min che namin nduco se ndi cuande se v̄an nduh che ndichio

ihyan apóstol chahn. Nduco se ama yahn se, sahn che nda espada man, sahn che nda yahn man. Sahn chahn che dechuh chidocuyan ndinan man, inti yahn man. ⁴⁸ Judas, sahn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, a nente cade se nduco sahn chahn tuhca:

—Ihyan che tenan ihyan ne, a ihyan min. Co din nchuhn preso ihyan.

⁴⁹ Ndetahno chahn nda se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

—Necuma ndih, Ihyan Ricuahn yahn.

Tuhme tenan se ihyan. ⁵⁰ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Amigo yahn, codin nome ntiyon che cochi.

Tuhme tumangan sahn chahn Dihvo vo, din se preso ihyan.

⁵¹ Ama cha ihyan apóstol che nduco Dihvo vo ne, ndetendah ye espada yahn ye, ne chahn ye sahn decahya yahn chidocuyan ndinan, chacondah ye revan se. ⁵² Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan min:

—Cuentihyon ndah espada yehn. A devene te duh ihyan che cahno ye nduco espada ne, nduco espada va che coh ye. ⁵³ Cuedevene te co cacá Chidá, ne ndetahno dechuh ye ama yahn ángel, ndedevahn ye u. ⁵⁴ Ate hua din tihca, te a ndirun nan Ndudo yahn ye che a tihca va che conahn.

⁵⁵ Chihno min ne, rahn Dihvo vo ri ye sahn che din se preso ihyan:

—Ro ro quenún che chete yaco van nchuhn chicuahn, ¿dehco che hua min din ne preso u? ¿Taca che muhn cochi ne, nda ne espada man, yahn man, din ne preso u, anduhneca ndete che sahn duco u? ⁵⁶ Ate tihca va che cuahnó cava che

conahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta.

Me ihyan apóstol chahn ne, chihcoman ye Dihvo vo, chihno chano ye.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan intiyahn

⁵⁷ Sahn che din se preso Dihvo vo ne, quenda se ihyan nan Caifás, chidocuyan che tahque ndinan. Min nto dama intiyahn man, sahn devano ley che dirun Moisés man. ⁵⁸ Pedro ne, quendi ye Dihvo vo diyahn diyahn nde nda ye chevah vaco chidocuyan che tahque ndinan, ne min chihnde ye dama nduco sahn policia chahn, te nahn cadino ye deh co nduco Dihvo vo.

⁵⁹ Chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man ne, rinuhn ino se ama nunde che ndere cacueh dame se Dihvo vo cava che co cahno se ihyan. ⁶⁰ Ate nde ama nunde hua chi chicueh dame se ihyan, andahre ama yahn se ndere chica nunde se yahn ye. Chihno min ne, nda te o se che ndere chica nunde se yahn ye, ⁶¹ ne rahn se:

—Ihyan tih ne, rahn ye te co ndahtera ye yaco, ne chete che ino ro ne, nahnno ye.

⁶² Tuhme necuan ndi chidocuyan che tahque ndinan me, ne rahn ri ye Dihvo vo:

—¿Dehco che hua rendahconen yahn sahn sih che tihca rica nunde se yehn?

⁶³ Ate Dihvo vo ne, nde ama hua rahn ye. Tuhme rahn chidocuyan ndinan me ri ye ihyan:

—Numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs che va ye vahchetero ne, ricá di che cahma cuaque co nuhn ndete che di che Daya

Dendiohs, ihyan min che a va cađe che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse.

⁶⁴ Ndahconan Dihvo vo, ne rañn ye ri ye ihyan:

—A u, nduhca che rañn ne. Namin cuedevano nchuhn che u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndihchero ne u che vá lado tañ cuaco Dendiohs, ihyan min che ama yudo vederihquentiyon quen cuma ye. Namin ndihchero ne che chí vañ man.

⁶⁵ Ndetahno chihngun chidocuyan ndinañ me cahteca ye, te rañco ye che ducherino Dihvo vo Dendiohs che tihca ndahconan ye. Tuhme rañn ye:

—¿Dehca din vo testigo ne? ¡Ducherino se Dendiohs! A mañ nchuhn chihnevan ne nduhca che rañn se. ⁶⁶ Mañ ne, ¿deh rañn nchuhn ne?

Ndahconan sañn intiyahn chahn, ne rañn se:

—Sañn tih ne, quendihco se nunde, ne quenan cuma che coh se.

⁶⁷ Tuhme cañnun dan se vaconañ ye, ne chahn se ihyan. Nañn se ne, chahn se vaconañ ye, ⁶⁸ ne rañn se ri se ihyan:

—Di che rañn che Dendiohs dechuh ye di, ndevehn ihyan iyehñse, cahme duh chahn di.

Rañn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

⁶⁹ Numanahn min ne, va Pedro cuahn chevah me. Chahn nda ama tañn decahya yahn chidocuyan ndinañ me nañ ye, ne rañn te ri te ihyan:

—Namin di ne, chindoque Jesús yahn estađo yahn Galilea.

⁷⁰ Ate rañn Pedro ri ye tañn nañ nducoyaca ihyan:

—Nde hua devanó deh yahn che tihc̄a rahn.

⁷¹ Tah cuahn adivē ne, cuahn ye cuahn nino chendevah. Ndiḥchero t̄ama te iḥyan, ne rahn te ri te sahn che chenun se min:

—Namin sahn tih ne, chinduco se Jesús yahn yan Nazaret.

⁷² Ndahconan Pedro t̄ama yune, ne rahn ye:

—Nde muhn nde nan Dendiohs, hua rendihché duh iḥyan che rahn nchuhn.

⁷³ Namenan me ne, chahn nda sahn che chenun se min nan ye, ne rahn se ri se iḥyan:

—Cuaco niyon che chindoque iḥyan caḥ, te a ndero ndi nde nan ndudo yehn.

⁷⁴ Ndaconan ntiḥyon yan ye Dendiohs, nde rahva ye, ne rahn ye:

—Hua rendihché duh iḥyan caḥ che rahn nchuhn.

A ura min no caḥ ama tuh. ⁷⁵ Necahco Pedro ndudo che rahn Dihvo vo ri ye iḥyan tuhca: “Numanahn che metah cuah tuh ne, cahme ino yune che hua rendihche u.” Tuhme ndiquendaḥ ye, ne ama chaco ye.

27

Necah se Dihvo vo Jesucristo tah Pilato

¹ Chi dave t̄ama ro me ne, nducoyaca chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man ne, ntuhno se nduco vih cava che cahno se Dihvo vo. ² Dechiche se iḥyan, ne quenda se iḥyan, necah se iḥyan tah gobernador Pilato.

Nduhca che chih Judas

³ Cuahn che checadino Judas che a va che çahn sahn chahn Dihvo vo ne, ndo yah se, ne chahn se neçah se nduh che ndico ndiche tume diyahngua me tah chidocuyan ndinan chahn man, sahn intiyahn man, ne rahn se ri se sahn:

⁴ —U ne, quendihcó nunde nan Dendiohs, te ndahcó tah nchuhn ama ihyan che nde ama nunde hua quendihco ye çava che çahn ne ihyan.

Ndahconan sahn chahn, ne rahn se ri se Judas:

—Tan condihche taça din. Nuhn ne, hua cuande yahn nuhn chemin.

⁵ Tuhme a min chete yaco ndunan Judas tume me sahn chahn, ne chahn se tihyon se ihyo dando se, chihno man se sahn.

⁶ Nedin dama chidocuyan ndinan chahn tume me, ne rahn se nduco vih:

—Nduhça che rihquentiyon ley ne, hua co nedin damo vo tume cuh nduco tume vedino, te chu ne, tume yahn yun.

⁷ Ndetahno nte çade se nduco vih, ne ca se ama ndi yahn nduco tume min çava che ndaça nan che cuehche ihyan nación chenahn. Ro menan me ne, duche yahn min Yahn yahn Sahn che Redendah Chite Yahn, ⁸ ate nde ro min ne, nuhnde duche Yahn yahn Yun. ⁹⁻¹⁰ Tihça chinahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta Jeremías tuhça: “Nduhça che chihco çade Dihvo vo Dendiohs ne, ndico ndiche tume diyahngua chihco ihyan nación yahn Israel che rignonun chihve ihyan min. Toh ihyan chahn tume me, ca ye yahn che duche Yahn yahn Sahn che Redendah Chite Yahn.”

Chihnde c̄ade yahn Dihvo vo Jesucristo nan Pilato

¹¹ Cuahn che a nti Dihvo vo nan gobernador ne, tumerune se ihyan:

—¿A ndih che Rey yahn ihyan nación yahn Israel ne?

Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—U, a nduhc̄a che rahn.

¹² Chidocuyan ndinan chahn man, sahn in-tiyahn man ne, canan ama rica nunde se yahn Dihvo vo, ate nde ama hua ndahconan ye. ¹³ Tuhme rahn Pilato ri se ihyan:

—¿Dehco che hua rendahconan ne che rica nunde sahn sih yahn ne ne?

¹⁴ A namin no tun nde ama ndudo hua ndahconan ye yahn se, ne ama chahn ino se.

Chihco dama ino Pilato che conan yah Dihvo vo Jesucristo

¹⁵ Va ama costumbre che nduyo nduyo che renda vihco ro yudo ne, va che ntahte gobernador ama preso, adecocho sahn che ca ca ihyan yan.

¹⁶ Tahn min ne, va ama sahn preso che ama duhtuno ihyan se, duche se Barrabás. ¹⁷⁻¹⁸ Ura min ne, ama ndo dama ihyan yan, ne nducote tumacadino Pilato che redin ve chidocuyan ndinan chahn yahn Dihvo vo, rica nunde se yahn ye ne, chemin che tumerune se:

—¿Cha preso nahn nchuhn che ntahté, a Jesús che rahn ne che Cristo ye o Barrabás ne?

¹⁹ Numanahn min ne, dechuh ndahta yahn se ndudo, rahn te tuhca: “Ihyan tih ne, nde ama nunde hua quendihco ye. Condi din tan nduco ye, te icuino ne, ama chihnga chihnó che va che

conahn ama venecuino ndete che din tan nduco ye.”

²⁰ Me chidocuyan ndinan chahn man, sahn in-tiyahn man ne, chicha yahn se chinun se ihyan yan che caça ye Pilato che ntahte se Barrabás man, che cahcantiyon se che coh Dihvo vo man.

²¹ Ndaconan tumerune Pilato ihyan chahn, ne rahn se:

—Tuhme ne, ¿cha preso nahn nchuhn che ntahté ne?

Ndahconan ihyan yan chahn, ne rahn ye:

—Cuentahte ne Barrabás.

²² Tuhme tumerune se ihyan chahn:

—Me Jesús che rahn nchuhn che Cristo ye, ¿deh din nduco ye ne?

Ndahconan nducoyaca ihyan chahn, ne rahn ye:

—Cuihquentiyon ne che conan yah ye.

²³ Rahn Pilato ri se ihyan chahn:

—¿Taca che conan yah ye?, te hua quendihco ye nde ama nunde.

Ate nde tahque dito cah ihyan chahn:

—Cuihquentiyon ne che conan yah ye.

²⁴ Ndiherero Pilato te hua rendo ndudo ihyan chahn. Tahque ndah nde tahque vari chende ca ye, ne tahve se che chehua nune. Nāno se tah se nan nducoyaca ye, cahco ro se che hua nahn cuehdame se nunde min, ne rahn se:

—Ihyan cuh ne, hua quendihco ye nde ama nunde. U ne, hua nahn che conan yah ye, ate co nduhca che nahn nchuhn.

²⁵ Rahn nducoyaca ihyan chahn:

—Cuihquentiyon ne che conan yah ye. Nuhn nduco daya nuhn cuehdame nuhn ihyan.

²⁶ Tuhme ntahte Pilato Barrabas nduhca che nahn ihyan chahn, ne chihquentiyon se sandado yahn se che chahn se Dihvo vo. Chihno min ne, tahve se sahn che quenda se ihyan, cuaconahn yah se ihyan.

²⁷ Quenda sandado chahn Dihvo vo chete palacio, ne nedin dama se nducoyaca combiero yahn se nan ye. ²⁸ Chehnevi se tino menan yahn ye, ne tihyon se ama tino cuah ihyan. ²⁹ Denda se ama corona yan, tihyon se tin ye, ne chah se ama nducodi qetuhma ye tah cuaco ye. Chihno min ne, chehtihya se nan ye redin duche yahn se ihyan, ne rahn se ri se ihyan:

—Rendeva nuhn yavenan ne, Rey yahn ihyan nacion yahn Israel.

³⁰ Recahnan dan se ihyan man, retah se nduco me rahn se tin ye man. ³¹ Chihno che din duche yahn se ihyan tihca ne, chehnevi se tino cuah me, ndaconuhn se tino yahn man ye ihyan. Tuhme quenda se ihyan nan che nahn yah se ihyan.

Chaconahn yah se Dihvo vo Jesucristo

³² Cuahn che a chenun yune se ne, tahn nun se ama ihyan yan Cirene che duche ye Simon, ne chihquentiyon se ihyan che quenda ye cruz nan che conan yah Dihvo vo.

³³ Nda se ama cuete che duche Golgota, che conahn Cuete Ine Tin Tenahn. ³⁴ Min chah se vino che ndihchetahn nduco dah ite, cuh Dihvo vo, ate dechihn ye, ne hua chih ye.

³⁵ Cuahn che a chihno nahn yah sandado chahn Dihvo vo ne, tendah se suerte yahn se cha sahn quendah yahn se che co yahn se tino yahn ye. Tihca chinahn Ndudo yahn Dendiohs che dirun ihyan profeta tuhca: “Tendah se suerte yahn se cha sahn quendah yahn se che co yahn se tino yahn.” ³⁶ Chihno min ne, chahtenan se cudado ihyan. ³⁷ Tin cruz ne, chaconahn letra nan che ndirun nunde yahn ye tuhca: “Ihyan cuh che Jesús, Rey yahn ihyan nación yahn Israel.”

³⁸ Namin chenan yah o sahn duco chihto nan ye, ama se lado tah cuaco ye, ne tama se lado tah cueh ye. ³⁹ Ihyan che rechuh ye min ne, redin duche yahn ye ihyan, rahco tin ye, ne rahn ye:

⁴⁰ —Di che rahn che ndahtere yaco, ne nahne chete ino ro, cuendedevahn man di. Ndete che Daya Dendiohs di ne, cuenchehn nan cruz tih.

⁴¹ Chidocuyan ndinan man, sahn intiyahn man, sahn fariseo man, sahn devano ley che dirun Moisés man ne, namin ndahchenan se Dihvo vo, ne rahn se van man se nduco vih:

⁴² —Ndedevahn se tama ca ihyan, ate man se ne, hua ri rendedevahn se sahn. Ndete che cuaco che Rey yahn ihyan nación yahn Israel sahn ne, nchahn se nan cruz cava che cotahno vo sahn. ⁴³ Rahn se te ndichahtino se Dendiohs man, che Daya ye sahn man. Man ne, ndihchero vo ndete che cuaco che yahino ye sahn, ndedevahn ye sahn.

⁴⁴ Nde sahn duco che chenan yah se dama nduco ye ne, ndahchenan se ihyan.

Chih Dihvo vo Jesucristo

⁴⁵ Ro min ne, chi man numachahte iyehñse, canañ nde inguiyahn, ne quendi nde ñañ rahno ino a chino. ⁴⁶ Ura min ama dito cah Dihvo vo, ne rahn ye:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —che conahn tuhca: Dendiohs yahn, Dendiohs yahn, ¿dehco che chihcomañ ne u ne?

⁴⁷ Nahñ sahn che chenun se min ne, chihnevan se che tihca rahn ye, ne rahn se:

—Rah se ihyan profeta Elías.

⁴⁸ Ndetahno chahn ama se, rano se, chehua se ama ñañ che deca cuche deca, ne decahnda se nduco vino che a nchuhñan yahn. Dechiche se tin ama nduco, cah se che tihve Dihvo vo. ⁴⁹ Ate sahn chenahn chahn ne, rahn se:

—Cuihcomañ sahn. Ndiñchero vo ndete che chi Elías ndedevahn ye sahn.

⁵⁰ Ura min ne, ama dito cah Dihvo vo tama yune, ne chih ye. ⁵¹ Ndetahno chendan tino che quendiñco chete yaco. Chica nde yaco, chiya nde ndiyahn, ndo o ndi. Namin ama nuhn yahn man, ndah yava man, ⁵² nane yayan man, ne ntuche ama yahn tenahn che chitahno ye Dendiohs cuahn che chahtenan ye iyehñse. ⁵³ Ihyan chahn ne, nde ro che ntuche Dihvo vo, chihnde ro ye yan Jerusalén, yan yahn Dendiohs, ne ama yahn ihyan ndiñchero ye ihyan.

⁵⁴ Me sahn capitán nduco sandado yahn se che chenán se cudado Dihvo vo ne, ama dihya se chi che nuhn yahn man, che chinahn vederihno chenahn man, ne rahn se:

—Cuaco niyon te a ihyan cuh che Daya Dendiohs.

⁵⁵ Ama yahn ihyan ndahta vatendi ye ama lado rendihche ye Dihvo vo. Ihyan chahn che chinan ye ihyan nan ntiyon yahn ye, ne chinduco ye ihyan cuahn che chica ye estado yahn Galilea.

⁵⁶ Van ihyan chahn ne, nduco María yahn yan Magdala man, María, ihyan ndahta yahn Zebedeo, ihyan min che chaco Jacobo nduco José man.

Chehche Dihvo vo Jesucristo

⁵⁷ Cuahn che a chi chino ne, nda ama ihyan cuihca yahn yan Arimatea, che duche ye José. Ihyan min ne, namin ritahno Dihvo vo. ⁵⁸ Chahn ye nan Pilato, chica ye permiso cava che cuhche ye Dihvo vo. Tuhme chihquentiyon Pilato sandado yahn se che necah se Dihvo vo ihyan. ⁵⁹ Chahn ye, ndedevah ye Dihvo vo, chacotuhma ye ihyan nduco ama tino cua, ⁶⁰ ne chacondihte ye ihyan chete ama yayan ra che ndihquentiyon ye che ndindah nan yava cava man ye. Chihno min ne, necahde ye chende yayan me nduco ama tu chahno, ne conahn ye. ⁶¹ Min chihto yayan me, va María yahn yan Magdala nduco María che tama me.

Chahtenan sandado cudado nan yayan yahn Dihvo vo Jesucristo

⁶² Tama ro me, a ro che rahtetuhno ihyan ne, chahn chidocuyan ndinan nduco sahn fariseo nan Pilato, ⁶³ ne rahn se ri se sahn:

—Ihyan ndinan yahn nuhn, necahco nuhn nduhca che rahn sahn rihnceh min te cuino ino ro che coh se ne, ntuche se van tenahn.

⁶⁴ Chemin che cochi nuhn ndihchero nuhn ndih che co cudado yayan yahn se nde cuihno ino ro.

Ndete che hua ne, denan cahn sahn apóstol yahn se, ndetendah se sahn chete rahn quenda se sahn, ne cahma se che ntuche se van tenahn, nde tahque cahncheh se ihyan che co ro menan.

⁶⁵ Rahn Pilato ri se sahn:

—Nga sandado chenun se min. Cuiquenda nchuhn sahn, cuahtenan se cudado yayan me nduhca che nahn ne.

⁶⁶ Tuhme chahn sahn chahn, chaconahn se sello chende yayan me, ne chaconahn se sandado chahn, din se cudado.

28

Ntuche Dihvo vo Jesucristo van tenahn

¹ Tama ro me, ro che ndeva ndate ne, cuahn María yahn yan Magdala nduco María che tama me vatiyan dahca nan yayan me. ² Adenan chiya ama ángel yahn Dihvo vo Dendiohs, chehnevi ye tu che ndi chendevah yahn yayan me, ne chihnde ye menan. Numanahn min ne, ama dito nuhn yahn. ³ Angel me ne, ama diyahn ro ye, ne tino yahn ye ne, ama cua nduhca che ro ihve. ⁴ Ndi chero sandado chahn ángel me, ne ama dihya se chi, nde tuno ndoh se che vah se. Van canedihya min ne, nde chih yute se man, nde chi i se man. ⁵ Rahn ángel me ri ye ihyan ndahta chahn:

—Hua dihya nchuhn co. A devanó che nda ne ndihchero ne Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che quenan yah ye. ⁶ Metah ye muhn, te a ntuche ye van tenahn nduhca che a rahn ye ro menan. Cochi ne ndihchero ne chete yayan nan che quendite ye. Metah ye min. ⁷ Tuhme cuahn ne tenun tenun no cahma ne co ne ihyan apóstol yahn ye che a ntuche

ye van tenahn, ne cahn ye estado yahn Galilea tahque menan ca che co nchuhn. Min ndihchero ne ihyan. A chemin no che va che có nchuhn.

⁸ Ihyan ndahta chahn ne, quenun ca canedihya ihyan, te ama dihya ye chi. Tuhme conahn ye rano ye, ama yeno ye, quengo ye ndudo yahn ihyan apóstol. ⁹ Ura min chihnde ro Dihvo vo nan ihyan chahn, ne necah ye Dendiohs ihyan. Tuhme chahn nda ihyan chahn nan ye, ne chehntihya ye chahtemahn ye cah ye, ndeva ye yavenan ye.

¹⁰ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Hua dehve rahco nchuhn. Cuahn ne co ne ihyan apóstol yahn che cahn estado yahn Galilea, ne min ndihchero ye u.

Chinun chidocuyan ndinan sandado

¹¹ Numanahn che cuahn ihyan ndahta chahn ne, chenhahn ama o sandado che chenan se cudado yayan me, chengo se chidocuyan ndinan chahn nducuahn che chi. ¹² Chidocuyan ndinan chahn ne, ntuhno se nduco sahn intiyahn, ne ama ndeh tume cah se sandado chahn, ne rahn se ri se sahn:

¹³ —Nchuhn ne, cahma ne te chete rahn numanahn che vateyado ne ne, nda apóstol yahn sahn min, ndetendah se sahn, quenda se sahn.

¹⁴ Me ndete che cadino gobernador ne, cahmanan nuhn nchuhn, ne hua dehva co yahn ne.

¹⁵ Chetah sandado chahn tume me, ne chacotuh se ndudo nduhca che cah cuande chidocuyan chahn sahn, ne chihnde ndudo me van ihyan nación yahn Israel nde man ro cuh.

Cah Dihvo vo Jesucristo vederihquentiyon ihyan apóstol yahn ye

¹⁶ Me ihyan apóstol chahn ne, cuahn ye estado yahn Galilea, tingüete nan che a rahn Dihvo vo nduco ye ro menan me. ¹⁷ Min ndihchero ye Dihvo vo, ne ndeva ye yavenan ye. Ate ama o ye ne, rahco ye te ndiyu ihyan min. ¹⁸ Tuhme chahn nda Dihvo vo nan ihyan chahn, ne rahn ri ye ihyan:

—U ne, nducote ndahco Dendiohs nducuahn vederihquentiyon che va vahchetero man, iyehense man, tah ne, ¹⁹ chemin che rihquentiyon nchuhn che chahn ne nducuahn nacion, cacuahn ne ihyan cava che cotahno ye u. Cuedenune ne ihyan numacuahn vederihquentiyon yahn Dendiohs Chida man, Dendiohs Daya man, Vaco ndah yahn Dendiohs man. ²⁰ Namin cuicuahn ne ihyan che dinahn ye nducuahn che a chihquentiyon nchuhn. Cuedevano ne te hua cahcoman nchuhn, te conducó nchuhn ro ro, nde ro che nto iyehense. Tihca co.

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe